

ПРОСТРАННЫЙ
ХРИСТИАНСКИЙ
БАТИХИЗИСТЪ

32

ПРАВОСЛАВНѢ-ТѢ СЪБОРНѢ ВОСТОЧНѢ
ЧЕРКВѢ.

прѣвелъ

Хр. Г. Данова

1863.

Издава ся

СТЪ КНИЖНИЦѢ-ТѢ
р. Г. Данова и на Съдружескиво-шо
ВЪ ПЛОВДИВЪ.

Проз. СЕРБИЯ Г. ПОТЕНА — МЕН

См 1558

63. 664

Измаада свашчѣннаа писаніа бѹмк'йте, могу-
щаа вась бѹмудрити ко спасенію.

II. Тим. 3. 15.

Да растѣте во благодати ѿ разумк' Господа
нашого Иисуса Христа.

II. Петр. 3. 18.

Образъ ѿмк'ѿ здравыхъ словесъ "же отъ ме-
не слышаша вси, въ вѣрк' и любви, "же о Христѣ
Иисусѣ.

II. Тим. 1. 13.

СПРАВИКА БИБЛИОТЕКА ПУМЕН
ДЛР. 1982 год. № 183

ВВЕДЕНІЕ

ВЪ ПРАВОСЛАВНЫЙ

КАТИХИЗИСЪ.

ПРЕДВАРИТЕЛЬНЫ ПОНЯТІЯ.

Пытаніе. *Що е Православный Катихизисъ?*

Отговоръ. Православный катихизисъ е наста-
вленіе въ Православнѣ Христіанскѣ Вѣра, кое-то ся
прѣподава вьакому Христіанину за благоугожденіе
Богу и спасеніе душѣ-тѣ.

II. *Кака е шая рѣчь Катихизисъ, и що значи?*

О. Рѣчь Катихизисъ е Грьцка, и значи Огла-
шеніе, изуство наставленіе; а спорядъ употребле-
ніе-то отъ Апостолскы-ты вѣремена, съ това имя ся
означява прьвоначялно ученіе въ Православнѣ Вѣрѣ
Христіанскѣ, потрѣбно вьакому Христіанину.

II. *Що е нужно за благоугожденіе Богу и за
спасеніе Душѣ-шѣ?*

О. Прьво, познаніе истиннаго Бога и права вѣ-
ра въ Него; второ, животъ спротивъ вѣрѣ-тѣ и
добры дѣла.

II. *Защо прьвѣ вѣра-ша е нужна?*

О. Защо-то, както свидѣтелствува слово Бо-
жіе, „вѣзъ вѣрѣ не възможно ѹгодити Бѹгу.“
Евр. 11. 6.

П. *Защо освѣтъ вѣрж-шж иска ся и живощъ спрощивъ вѣрж-шж и добры дѣла?*

О. *Защо-то както свидѣтельствува слово Божіе, »вѣра бѣзъ дѣла мертвѣ ѣсть.« Іак. 2. 20.*

П. *Що е вѣра?*

О. Спротивъ изясненіе-то на св. Апост. Павла, *»вѣра ѣсть ѹповѣемыхъ извѣщеніе, вещей бжлі-ченіе невидимыхъ.« Евр. 11. 1.* То естъ, да имамъ увѣреніе въ невидимо-то, както въ видимо-то, въ желаемо-то и ожидаемо-то, както въ настояще-то.

П. *Какъ разликъ има между знаяніе и вѣрж?*

О. Знаяніе-то има за прѣдметъ видимо-то и постижимо-то; а вѣра-та невидимо-то и дори непостижимо-то.

Знаяніе-то ся основава на опытъ или на изслѣдованіе прѣдмета: а вѣра-та на довѣріе камъ свидѣтельство на истинѣ-тѣ.

Знаяніе-то принадлежи собствено на ума, ако и да може да дѣйствува на сръдце-то: вѣра-та принадлежи прѣимущественно на сръдце-то, ако и да ся начина въ мисли-ты.

П. *Защо въ ученіе за благочестіе-шо е пошрѣбно не само знаяніе, нъ и вѣра?*

О. Затова, зашто-то главенъ прѣдметъ отъ това ученіе е Богъ невидимый и непостижимый, и прѣмѣдрость Божія, въ тайно скрѣтая-та спротивъ това много чѣсти отъ това ученіе немогътъ да бѣдѣтъ обняты съ разумъ, нъ могътъ да ся постигнѣтъ съ вѣрж.

»вѣра, казва свѣтѣй Кирилъ Јерусалимскый, ѣсть бжко, бжзарѣющее всѣкую сѣкѣсть; бнѣ соощаетъ чловѣкѣ вѣдѣніе. Ибо, казва пророкъ-тѣ, ѣще не ѹкрѣпите, не ймате разумѣти.« Ісаіа 7. 9. Огласит. поуч. 5.

П. *Какъ може още да ся изясни необходимостъ-та на вѣрж-шж?*

О. Свѣтѣй Кирилъ изяснява това така: *не само у насъ, кои-то носимъ Хрѣстово-шо имя, вѣра-ша ся почиша за голѣмо нѣщо, нъ и всичко, що-то ся вѣрши въ свѣта, дори ошъ чловѣцы, чюжди на черквж-шж, вѣрши ся съ вѣрж. — На вѣрж ся ушвѣрждава земледѣліе-шо; зашто-то, кой-то не вѣрва, че ще събере произраслы-шы плодове, шой нѣма да ся шруди. Съ вѣрж ся носѣтъ мореплаватели-ши по море-шо, когашо вѣрѣшъ сѣдѣж-шж си на малко дръво и прѣдпочишашъ непосредственно-шо стремленіе на вълны-шы ошъ швѣрж-шж землж; прѣдавашъ самы-себе на неизвѣстны на-дѣжды и имѣшъ при себе само вѣрж, на коѣ-то ся надѣжѣтъ повече ошъ всякѣ кошѣж. Оглас. Поуч. 5.*

ЗА ОТКРОВЕНІЕ БОЖЕСТВЕННО.

П. *Ошгдѣ ся черпи ученіе за Православнж вѣрж?*

О. Отъ Божественно откровеніе.

П. *Що ся разумѣва подъ имя Божественно откровеніе?*

О. Това, що-то Самъ Богъ е открилъ на чловѣцы-ты, за да могътъ право и спасително да вѣрватъ въ Него и достойно да Го почитатъ.

П. *На всички чловѣцы ли е далъ Богъ шаково откровеніе?*

О. Той го е далъ за всички чловѣцы, кѣто за всички нужно и спасително: нъ зашто-то всички-ти чловѣцы не сж способни да прѣимѣтъ непосредственно отъ Бога откровеніе, то Онъ употрѣбилъ за Свое-то откровеніе особы провозвѣстницы, кои-то да го прѣдадѣтъ на вси чловѣцы, желаѣщи да го прѣимѣтъ.

4 П. *Защо не сж способни всички чловѣци да при-
имжшъ непосредственно ошкровеніе ошъ Бога?*

О. Спротивъ грѣховнѣ-тѣ си нечистотѣ и не-
мощь-тѣ на духа и тѣло-то.

5 П. *Кои сж были провозвѣстники-ши на Божіе-
шо ошкровеніе?*

О. Адамъ, Ной, Авраамъ, Моисей и други Про-
роци пріяли и проповѣдали начатки отъ откровеніе
Божіе; а въ пълнотѣ и съвършенство принеслъ е на
земнѣ-тѣ откровеніе въплотенный Сынъ Божій
Господь нашъ Іисусъ Христосъ и распространилъ го е
по вселеннѣ-тѣ чрѣзъ Свой-ты ученицы и Апостолы.

Апостолъ Павелъ говори въ начало на свое-то
посланіе камъ Евреи-ты: Многочастнѣ и много-
образнѣ дрѣвле Бѣгъ глаголавый 'Отцѣмъ во Про-
рѣцѣхъ, въ послѣдокъ днѣи сѣхъ глагола намъ
въ Сынѣ, 'Егоже положи наслѣдника всѣмъ, Имъ
же и вѣки сотвори.»

Евангелистъ Іоаннъ пише въ Евангеліе-то: »Бѣга
никтоже видѣ нигдѣ же, 'Единородный Сынъ,
Сынъ въ лѣнѣ Отчи, Тѣи исповѣда.« 1. 18.

Самъ Іисусъ Христосъ казва: »никто же знаетъ
Сына тѣкмо 'Отѣцъ, ни 'Отца кто знаетъ тѣкмо
Сынъ, и 'Емү же ѡще волишь Сынъ открьти.«
Матѣ. 11. 27.

6 П. *Не може ли да има чловѣкъ познанія за Бо-
га безъ особно ошкровеніе Божіе?*

О. Чловѣкъ може да познава Бога отъ разглад-
ваніе сътворены-ты отъ Бога вещи: нъ това позна-
ніе бива несъвършенно и недостаточно, и може да
служи само за приготвление камъ вѣрж, или нѣкакво
пособіе за познаніе Бога отъ Нѣгово-то откровеніе.
»Невидимаа во 'Егѡ отъ созданія міра творѣн-

ми помышляема видима сѣтъ, и присносѣчнаа
сила 'Егѡ и Божествѣ.« Рим. 1. 10.

»Сотвориаъ ѣсть отъ ѣдиннаа крове всѣхъ
лзыкъ чловѣкѣхъ жити по всемү лицү земнѣмү,
уставивъ предүчинѣннаа времена и предѣлы селѣ-
нѣи нѣхъ, възскаѣти Господа, да понѣ бсѣжѣтъ
'Его и бѣрашѣтъ, ѡко не далѣче отъ ѣдинаго ко-
е-гождо насъ сѣща. 'О Нѣмъ во живѣмъ и дви-
жемъ и ѣсмѣ.« Дѣян. 17. 26—28.

Въ разсѣжденіе за вѣрж-шѣ въ Бога прѣдше-
стѣува шѣа помышленіе, какво Богъ е: кое-шо (по-
мышленіе) мы придобываеы чрѣзъ сътворены-ты
вещи. Кашо разгладваеы прилѣжно сътвореніе-шо
на свѣша, познаваеы, какво Богъ е прѣмѣдръ, все-
могущъ, блага: познаваеы такожде и невиди-
мы-ты Неговы свойства. И шака Го примаеы,
кашо вѣрховенъ управитель. А понеже Богъ е Тво-
рецъ на всичкиа свѣшъ, а мы съставляеаы чѣсть
ошъ свѣша; шо Богъ е и нашъ Творецъ. По шѣа
познаніе слѣдува вѣра, и слѣдъ шѣжъ вѣрж покло-
неніе. Васил. Вел. посл. 232.

ЗА СВАЩЕННО ПРѢДАНІЕ И СВАЩЕННО ПИСАНІЕ.

1) П. *Какъ ся распространява Божественно-шо
ошкровеніе между чловѣцы-шы, и съхранява ся въ
истиннѣ-шѣ Церквѣ?*

О. По два начина: чрѣзъ священно прѣданіе и
священно Писаніе.

2) П. *Що разумѣваеы подъ имя священно прѣ-
даніе?*

О. Подъ имя священно прѣданіе разумѣваеы

това, кога онія, кои-то истинно вѣрвать и почитать Бога, съ рѣчь и примѣръ прѣдавать единъ другому, и родители на чяда-та си, учение за вѣрѣ, законъ Божій, таинства-та и священны-ты обряды.

3) П. *Дали е вѣрно хранилище священно-шо прѣданіе?*

О. Всички, кои-то истинно вѣрвать и сѣ съединены по вѣрѣ отъ священно прѣданіе, совокупно и прѣмственно, по устроение Божіе, съставляватъ отъ себе Черквѣ, коя-то и е вѣрно хранилище на священно-то прѣданіе, или, спорядъ изрѣчение-то на Апост. Павла, «Цѣрковь Бѣга жива, столпъ ѿ ѿтвержденіе йстины.» 1. Тим. 3. 15.

4) П. *Що ся нарича священно Писаніе?*

О. Книгы, написаны отъ Духъ Божій, чрѣзъ освященны отъ Бога человекъ, нарѣчены Пророци и Апостоли. Обыкновенно тыя книгы наричатъ Библия?

5) П. *Що значи рѣчь Библия?*

О. Рѣчь Библия е Гръцка. Тя значи: книгы. Съ това названіе ся изражава това, че священны-ты книгы сѣ повече достойны за вииманіе отъ всички другы книгы.

6) П. *Кое е по-старо, священно прѣданіе ли, или священно Писаніе?*

О. Старый-тъ и прѣвоначальный способъ за распространение откровение-то Божіе е священно прѣданіе. Отъ Адама до Моисеа не е имало священны книгы. Самъ Господъ нашъ Іисусъ Христосъ е прѣдалъ Свое-то Божественно учение и установленія на ученицы-ты Си съ рѣчь и примѣръ, а не съ книгъ. По тоя начинъ испрѣвъ и Апостоли-ти сѣ распространявали вѣрѣ-тъ и утвърждавали Христовѣ-тъ Черквѣ. Прѣданіе-то е необходимо нужно и за това, зашто-то съ книгы малцина человекъ ся ползвать, а съ прѣданіе всички.

7) П. *А зашто е дадено священно-шо Писаніе?*

О. Заради това, за да ся упазитъ Откровение Божіе по-точно и неизмѣнно. Въ священно Писаніе мы четемъ думы-ты на Пророцы-ты и Апостолы-ты тъкмо така, като да смы живѣли съ тѣхъ, и да смы ги слушали, безъ да глѣдамы на това, гдѣ-то священны-ты книгы сѣ писаны нѣколко вѣкове и тысячелѣтія прѣди насъ.

8) П. *Трѣбва ли да назимъ священно прѣданіе и шога-то мы имамы священно Писаніе?*

О. Трѣбва да назимъ прѣданіе-то, кое-то е съгласно съ Божественно-то откровение и съ священно-то Писаніе, както ны учи затова и само-то св. Писаніе. Апостолъ Павелъ казва: «Тѣмже бѣже кратіе стоите и держите прѣданіа, ѿмже научисте сѣ ѿ слѣкомъ ѿ посланіемъ нашимъ.» 2. Сол. 2. 15.

9) П. *Защо е нужно и сега прѣданіе-шо?*

О. За ръководство камъ правилно разумѣние священно-то Писаніе, за правилно свръшываніе таинствата и за упазваніе священны-ты обряды въ чистотѣ-тъ на прѣвоначально-то имъ установление.

ЗА СВЯЩЕННО ПИСАНІЕ ВЪ ОСОБНОСТЬ.

1) П. *Кога сѣ написаны священны-шы книгы?*

О. Въ разны врѣмена. Едни прѣдъ Рождество Христово, а другы послѣ.

2) П. *Тыя двѣ ошдѣленія на священны-шы книгы имать ли особно названіе?*

О. Имѣтъ. Тыя священны книгы, кои-то сѣ написаны прѣдъ Рождество Христово, наричатъ ся книгы отъ Вѣтхый Завѣтъ; а тыя, кои-то сѣ написаны послѣ Рождество Христово, наричатъ ся книгы отъ Новый Завѣтъ.

3) П. *Що е това Вешхый и Новый Завѣтъ.*
О. Друго-яче да ся каже: старый съѣзъ на Бога съ чловѣцы-ты, и новый съѣзъ на Бога съ чловѣцы-ты.

А П. *Въ що е състоялъ Вешхый Завѣтъ?*

О. Въ това, какво Богъ обѣщалъ е на чловѣцы-ты Божественнаго Спасителя, и приготвялъ е ги е за Го да приѣмътъ.

Б П. *Какъ приготвялъ Богъ чловѣцы-шы за да приѣмътъ Спасителя?*

О. Съ постыщенны откровения, съ пророчества и прообразованія.

В П. *Въ що състои Новый Завѣтъ?*

О. Въ това, какво Богъ истинно е даровалъ на чловѣцы-ты Божественнаго Спасителя, единороднаго Сына Своего, Иисуса Христа.

Г П. *Колко сѣ священны-шы книги ошъ Вешхый Завѣтъ?*

О. Святый Кириллъ Иерусалимскый, святый Аѳанасій Великый и святый Іоанъ Дамаскинъ гы броятъ двадесять и двѣ, като ся основавать на това, както гы броятъ Еврей-ти на своя прьвоначялный языкъ. Гляд. Аѳанас. посл. 39. за празд. Іоан. Дам. Богосл. кн. 4. гл. 17.

Д П. *А какъ броятъ вешхозавѣщны-шы книги свя-тый Кирилъ и св. Аѳанасій?*

О. Така:

- 1.) Книга Бытія.
- 2.) Исходъ.
- 3.) Левить.
- 4.) Книга числъ.
- 5.) Второзаконіе.
- 6.) Книга на Иисуса Навина.
- 7.) Книга Судей, и заедно съ неѣ, като прибавленіе при неѣ, книга руѣ.

8.) Прьва и втора книга Царствъ, като двѣ чьасти отъ еднаж книгъ.

9.) Третья и четвьрта книги Царствъ.

10.) Прьва и втора книги Паралипоменонъ.

11.) Прьва книга на Ездра, и втора пакъ отъ него, или, спротивъ Грьцко-то надписаніе, книга отъ Нееміа.

12.) Есѣиръ.

13.) Книга Јова.

14.) Псалтырь.

15.) Притчи Соломоновы.

16.) Екклесіастъ, пакъ отъ него.

17.) Пѣснь пѣсней, пакъ отъ него.

18.) Книга на пророка Исаіа.

19.) Іереміа.

20.) Іезекіиля.

21.) Даніила.

22.) На дванадесять-тѣ Пророцы.

Е П. *Защо въ това изброяванне на вешхозавѣщны-шы книги ся не спомянува за книгъ прѣмъдрости на сына Сирахова, и за нѣкои други?*

О. Защо-то гы нѣма на Еврейскый языкъ.

Ж П. *Какъ шрѣбва да приѣмъмы шыя послѣдны-шы книги?*

О. Аѳанасій Великый казва, какво тыи сѣ о-прѣдѣлены отъ Отцы-ты за да гы четътъ онія, кои-то вѣтъпять въ черквѣ-тѣ.

З П. *Какъ може да ся оирѣдѣли иѣ-раздѣлно съ-дрѣжаніе-шо на вешхозавѣщны-шы книги?*

О. Тыи може да ся раздѣлять на слѣдующы-ты четьре разряда:

1) На книги законоположителны, кои-то съставлявать главно-то основаніе на Вѣтхый Завѣтъ.

2) Исторически, кои-то съдрѣжътъ прѣ-мущественно исторіѣ-тѣ на благочестіе-то.

3) Учителны, кои-то съдържатъ учение за благочестіе-то,

4) Пророческы, кои-то съдържатъ пророчества или прѣдсказанія за бѣдѣ-то а най-много за Иисуса Хріста.

П. *Кои книги сѣ законоположиш елны?*

О. Пять-тѣ книги. кои-то е написалъ Моисей: книга Бытія, Исходъ, Левитъ, Числа, Второзаконіе.

Самъ Иисусъ Хрістосъ дава на тыя книги обще наименованіе Законъ Моисеевъ, Глад. Лук. 24. 44.

12 П. *Що съдържи книга Бытія въ особность?*

О. Повѣствованіе за сътвореніе-то на свѣта и человѣка, и послѣ исторіѣ и установленія-та на благочестіе-то въ прѣвы-ты врѣмена на человѣческый родъ.

13 П. *Що съдържашъ осталы-шы книги Моисеевы?*
От. Исторіѣ на благочестіе-то въ врѣмяна-та на Пророка Моисея, и чрѣзъ него даденый отъ Бога законъ.

14 П. *Кои сѣ исторически-шы книги на Вѣтхый Заѣвъ?*

О. Книгы-ты на Иисуса Навина, на Сѣдїи-ты, Руѣъ, на Царства-та, Паралипоменонъ, книга на Ездра, книга на Нееміа и Есѣиръ.

П. *Кои сѣ училищелны?*

15 О. Книга на Јова, Псалтырь-тѣ и книги-ты Соломоновы.

16 П. *Що шрѣбва да забѣлѣжимъ особно за Псалмыря?*

О. Тя, заедно съ ученіе за благочестіе-то приказва и за нѣговѣ-тѣ исторіѣ, има и много пророчества за Хріста Спасителя. Тя е прѣвосходно рѣководство за молитвѣ и прославленіе Бога, и затова непрѣстанно се употрѣблява въ церковно-то Богослуженіе.

17 П. *Кои книги сѣ пророческы?*

О. Книгы-ты на Пророцы: Исаїа, Јеремїа, Језекиїла, Данїила, и осталы-ты дванадесять.

18 П. *Колко книги сѣ ошъ Новый Заѣвъ?*

О. Двадесять и седѣмъ.

19 П. *Има ли и между шѣхъ законоположишелны, ш. е. прѣимущественно такыва, кои-то да съставлявашъ основаніе на Новый Заѣвъ.*

О. Съ това имя поправо може да ся нарѣче Евангеліе-то, кое-то съставлявать четыре-ты книги на Евангелисты: Матѣеа, Марка, Лукъ и Јоанна.

20 П. *Що значи рѣчь Евангеліе?*

О. Тя е Грьцка, и значи Благовѣстіе, т. е. добръ вѣсть или радостнѣ вѣсть.

21 П. *За що благовѣстувашъ книги-шы, кои-то ся наричашъ Евангеліе?*

О. За Божество-то на Господа нашего Иисуса Хріста, за Нѣгово-то дохожданіе на земь-тѣ за Нѣговый животъ на земь-тѣ, за чудесны-ты Нѣговы дѣянїя и спасително ученіе, най-послѣ за Нѣговѣ-тѣ крѣстнѣ смръть, за славно-то Му воскресеніе и вознесеніе на небо-то.

22 П. *Защо сѣ нарѣчены шыя книги Евангеліе?*

О. Защо-то за человѣка не може да бѣде по-добра и по-радостна вѣсть, отъ вѣсть за Божественный Спаситель, и за вѣчно спасеніе. Заради това кога-то ся чете Евангеліе-то въ Черквѣ, всякой пѣть ся прѣдваря и съпровожда съ тоя радостенъ гласъ: „слава Тебѣ, Господи, слава Тебѣ.“

23 П. *Има ли между новозаѣвны-шы книги исторически?*

О. Има. Имянно: книга отъ дѣянїя-та на свѣты Апостолы.

24 П. *За що приказва тя?*

83 П. *Що є шова чюдеса?*

О. Работы, кой-то не могъть да бѣдъть направены ни съ силъ, ни съ искуство чловѣческо. нъ само съ всемогъщъ силъ Божіѣ. На примѣръ: да ся въскреси мрътавъ.

84 П. *Какъ можъть да послужають чюдеса-ша за бѣлягъ на истинно-шо слово Божіе?*

О. Кой-то прави истинны чюдеса, той дѣйствува съ силъ Божіѣ: слѣдователно той є угодець Богу, и причястенъ на Духъ Божій. А на такова лице є свойственно да говори само чисто истинѣ. И затова, кога-то той говори съ имя Божіе: тогасъ прѣзь него, безъ съмнѣніе, говори Слово Божіе.

Спротивъ това Самъ Господъ нашъ Исусъ Христосъ признава чюдеса-та за важно свидѣтельство на Свое-то Божественно посланничество: »дѣла, ꙗже даде мнѣ Отецъ да совершю ѿ, та дѣла, ꙗже ꙗзъ творю, свидѣтелствують ѿ Мнѣ, ꙗкѣ Отецъ Мѣ посла.« Іоан. 5. 35.

85 П. *По що особно може да ся види могущественно-шо дѣйствие на Христіанско-шо учение?*

О. По това, гдѣто дванадесять-тъ Апостоли, земени отъ чловѣцы сыромасы, неучены, отъ низко състояние, съ това учение побѣдили, и покорили Христу силны, мадры, богаты, Царіе и царства.

СЪСТАВЪ НА КАТИХИЗИСА.

1- П. *Какъ може да ся прѣдстави Катихизическо-шо учение на благочестіе-шо въ правилнѣ съставъ?*

О. Заради това, по примѣра отъ книгъ Православно Исповѣданіе, одобрѣнъ отъ Православны-

ты Восточны Патріарси, може да ся прійме за основаніе изреченіе-то отъ Апостола Павла, какво всичко-то занятіе на Христіанина въ тоя животъ трѣбва да съставлявать тѣя три: вѣра, надѣжда и любовь.

»Нынѣ же прекывають вѣра, надѣжда, любви: три сіѣ.« 1. Кор. 13. 13.

И така за Христіанина є нужно:

прво, учение за вѣрѣ въ Бога, и въ таинства-та, кой-то Той открыва.

второ, учение за надѣждѣ на Бога, и за средства-та какъ да ся утвърди въ неѣ.

трете, учение за любовь камъ Бога и камъ всичко, що-то Той заповѣда да любимъ.

2 П. *Съ какъвъ начинъ ны свожда Черква-ша въ учение за вѣрѣ?*

О. Съ Символа на Вѣрѣ-тѣ.

3 П. *Що може да ся прійме кашо ръководство за учение въ надѣждѣ-шѣ?*

О. Изрѣченія-та Господни за блаженства-та, и молитва-та Господня.

4 П. *Гдѣ може да ся найде начално учение за любовь-шѣ?*

О. Въ десять-тъ заповѣди на Закона Божіѣ.

ХРИСТИАНСКИЙ КАТИХИЗИСЪ.

ЧАСТЬ ПРВА

за

ВѢРЖ-ТЖ.

ЗА СИМВОЛА НА ВѢРЖ-ТЖ ВООБЩЕ И ЗА
НѢГОВО-ТО ПРОИСХОЖДЕНИЕ.

П. *Що е Символъ на ВѢРЖ-ТЖ?*

О. Символъ на вѢРЖ-ТЖ е учение, изложено въ краткы, нѣ точны думы за това, въ що-то сѣ дѣлжни Христіани-ти да вѢРВАТЬ.

П. *Въ каквы имянно думы е изложено шова учение?*

О. Въ слѣдующы-ты: 1. БѢРЮ во єдинаго БѢга Оцѣ вседержителя, творца нѢс и землй, видимымъ же всѢмъ и невидимымъ.

2. И во єдинаго ГѢда Іиса ХрѢта, сѣа єжіа єдинороднаго, иже ѿ Оцѣ рождѣннаго, прѣжде всѢхъ вѢкѣ. СвѢта ѿ свѢта, БѢга истинна ѿ БѢга истинна, рождѣнна, не сотворѣнна, єдиносѣцѣна Оцѣ, иже всѣ бѣша.

3. НѢсѣ ради члѣвѣкѣ, и нашегѣ ради спасѣніа, снѣдшаго сѣ нѢсѣ, и воплощившагѣсѣ ѿ ДѢха сѣта, и Мрѣи дѣвы, и вочлѣвѣчшасѣ.

4. Распѣтаго же за ны при Понтій-стѣмъ Пѣлатѣ, и страдавша и погребѣнна.

5. И воскрѣшаго въ трѣтій дѣнь по писаніемъ.

6. И воссѣдшаго на нѢсѣ, и сѣдѣща ѿдѣснѣю Оцѣ.

7. И пакы градѣщаго со слѣвою, сѣдѣти живымъ и мѣртвымъ, єгѣже црѣвію не бѣдетъ концѣ.

8. И въ ДѢхѣ сѣтаго, ГѢда, животворящаго, иже ѿ Оцѣ исхѣдѣщаго, иже со Оцѣмъ и Сѣномъ спокланѣема и сѣславима, глѣбѣлаващаго прѣрѣки.

9. Но єдинѣ стѣю собѣрнѣю и апѣлскѣю црѣковѣ.

10. Испѣвѣдѣю єдино крѣщеніе во ѿста-влѣніе грѣхѣвъ.

11. Чѣю воскрѣніа мѣртвыхъ.

12. И жизни бѣдѣщагѣ вѢка. Іѣминѣ.

П. *Кѣи е изложилъ така учение-шо на вѢРЖ-ТЖ?*

О. Св. Отци на прѣвый и вторый Вселенскы собѣры.

П. *Що е Вселенскый Собѣръ?*

О. Сѣбраніе отъ Пастыри и Учители на Хрѣ-стіанскѣ-та Собѣрнѣ Черкѣвѣ, колко-то сѣ може, отъ всичѣхъ вселеннѣхъ, за да утѣрѣдятъ истинно-то учение и благочиніе между Христіанѣ-ты.

П. Кожо Вселенскы Собори сж были?

О. Седьмъ:

1. Никейскый.
2. Константинопольскый.
3. Ефесскый.
4. Халкидонскый.
5. Константинопольскый второй.
6. Константинопольскый третій.
7. Никейскый второй.

П. Ошгдѣ е земено правило за да ся събирашъ Собори?

О. Отъ примѣра на Апостолы-ты, кои-то сж дръжали Соборъ въ Иерусалимъ. Гляд. Дѣян. 15. За основаніе на това служи такожде изрѣченіе-то на самого Иисуса Христа, кое-то дава такава важность на опрѣдѣленія-та Черковны, що-то кой-то ги прѣслуша, лишява ся отъ благодать-тѣ като язычникъ. А начинъ-тъ, по кой-то Вселенска-та Черква изрича свои-ты опрѣдѣленія, е Вселенскый Соборъ,

»Повѣжда Цѣрквы: ѿше же и Цѣрковь преслѣдуетъ, кѹди тебѣ, ѿкоже ѿязычникъ и мытарь.« Матѣ. 8. 17.

И. За що особно сж ся събирали пръвый-шъ и второй Вселенскы Собори, на кои-шо е съставенъ Символъ-шъ на вѣрж-шж?

О. Пръвый-тъ, за да утвърди истинно-то ученіе за Сына Божія, противъ лъжливо-то ученіе на Арія, кой-то нечестиво мыслить за Сына Божія.

Вторый-тъ, за да утвърди ученіе-то за Святаго Духа, противъ Македонія, кой-то нечестиво мыслить за Святаго Духа.

П. Ошдавна ли сж били шыя Собори?

О. Пръвый-тъ въ 325 год. по Рождество Христово, а второй-тъ въ 381.

ЗА ЧЛЕНОВЕ-ТЫ ОТЪ СЪМВОЛА НА ВѢРЖ-ТЖ.

П. Какъ шрѣбва да ся направи, щошо да ся разумѣ по-добрѣ Вселенскый Символъ на вѣрж-шж?

О. Трѣбва да ся забѣлѣжи нѣгово-то раздѣленіе на дванадесять членове или чѣсти, и всякой единъ членъ да ся разгляда особно.

П. За що ся говори въ всякой единъ членъ ошъ Символа на вѣрж-шж особно?

О. Въ пръвый членъ ся говори за Бога пръвоначално; въ особность, за пръвж-тж въпостасъ на Свята Троицж, за Бога Отца, и за Бога, като за Творецъ на свѣта.

Въ второй членъ, за вторж-тж въпостасъ на Свята Троицж, за Иисуса Христа, Сына Божія.

Въ третій членъ, за воплощеніе-то на Сына Божія.

Въ четврътый членъ, за страданіе-то и смръть-тж Иисусъ Христовы.

Въ пятый членъ, за воскресеніе-то на Иисуса Христа.

Въ шестый членъ, за вознесеніе-то Иисусъ Христово на небо-то.

Въ седмый членъ, за второ-то пришествіе Иисусъ Христово на земж-тж.

Въ осмый членъ, за третж-тж въпостасъ на Свята Троицж, за Святаго Духа.

Въ девѣтый членъ, за Черквж-тж.

Въ десятый членъ, за крещеніе-то, гдѣ-то ся разумѣвать и другы-ты Таинства.

Въ единадесѣтый членъ, за бѣдѣще-то воскресеніе на мрътвы-ты.

Въ дванадесѣтый членъ, за вѣчный животъ.

ПРВЫЙ ЧЛЕНЪ.

П. *Що ще рѣчи вѣрвамъ въ Бога?*

О. Вѣрвамъ въ Бога ще рѣче, имамъ живо увѣреніе за Нѣгово-то бытіе, свойства и дѣйствія и отъ все срьдце принимаю Нѣгово-то откровенно слово за спасеніе рода человѣческій.

П. *Може ли да ся покаже изъ священо Писаніе, какво въ шова шрѣбва да състои вѣра въ Бога?*

О. Апостолъ Павелъ пише: «вѣзъ вѣрою невозмѣжно ѹгодѣти Бѣгу: вѣровати же подобаетъ приходѣщему къ Бѣгу ꙗко ѣсть, ѡ взыскающимъ Бѣго мздовоздѣтель бываетъ.» Евр. 11. 6.

П. Апостолъ-тъ изображая дѣйствіе-то отъ вѣрѣ-тъ въ Хрістіанѣ-ты въ слѣдующѣ-тъ молитвѣ Богу за нихъ: «да дѣстъ вамъ по богатству славы Своеѣ, сілоу ѹтвердити са Духомъ Бѣго во внутреннемъ челоуѣцѣ, вселѣти са Хрістѹ вѣрою въ сердца ваша.» Евр. 3. 16—17.

П. *Какво най-ближе и непремѣнно дѣйствіе шрѣбва да бѣде отъ срьдечнѣ-тъ ни вѣрѣ въ Бога?*

О. Да исповѣдамы тѣхъ вѣрѣ.

П. *Що ще рѣче да исповѣдамы вѣрѣ-тъ си?*

О. Ще рѣче, открыто да показуемъ, какво дръжимъ Православнѣ вѣрѣ, и при това съ таквѣ искренность и твърдость, щото ни прѣльщенія, ни заплашванія, ни мѣченія, ни сама-та смръть да не могатъ ны накара да ся отрѣчемъ отъ вѣрѣ-тъ въ истиннаго Бога и въ Господа нашего Іисуса Хріста.

П. *Защо е нужно да ся исповѣда вѣра-ша?*

О. Апостолъ Павелъ казва, какво то е нужно

за спасеніе. «Сърдцемъ во вѣруется въ правду, ѹсты же исповѣдуются во спасеніе.» Рим. 10. 10.

П. *Защо е пошрѣбно за спасеніе, не само да вѣрвамъ, нъ и да исповѣдамы Православнѣ-тъ вѣрѣ?*

О. Защото, ако бы нѣкой да ся отрѣче отъ да исповѣда Православнѣ-тъ вѣрѣ, за да упаси вѣременный си животъ, или земны добрины, то съ това бы показалъ, какво нѣма истиннѣ вѣрѣ въ Бога Спасителя, и въ бѣдѣщий блаженъ животъ.

П. *Защо въ Символа на вѣрѣ-тъ не е казано: вѣрую въ Бога, нъ е прибавено: «во ѣдинаго Бѣга?»*

О. Затова, за да ся отвърли лъжливо-то ученіе на язычници-ты, кои-то почитать тварь за Бога и мыслятъ, че има много богове.

П. *Какъ казва священо Писаніе за единство Божіе?*

О. Самы-ты рѣчи за това сѣ земены въ Символа на вѣрѣ-тъ изъ слѣдующе-то изрѣченіе на Апостола Павла: никтоже Бѣгъ ѡнъ, токмо ѣдинъ. Яще ко ѡ сѹтъ глаголемѣнъ бѣзи, ѡнъ на небесѣ ѡнъ на землѣ: ꙗкоже сѹтъ бѣзи мнози ѡ господѣ мнози: но нѣмъ ѣдинъ Бѣгъ Отецъ, ѡнъ Негоже всѣ, ѡ мы ѹ Него, ѡ ѣдинъ Господъ Іисусъ Христосъ, ѡмже всѣ ѡ мы Тѣмъ.» І. Кор. 8. 4—6.

П. *Можемъ ли да знаемъ само-шо сѣщество Божіе?*

О. Не. То е по-высоко отъ всяко познаніе не само челоуѣческо: нъ и Ангелско.

П. *Какъ казва за шова священо Писаніе?*

О. Апостолъ Павелъ казва, какво Богъ «во свѣтѣ живѣтъ не пристѹпникъ, Бѣгоже никтоже видѣлъ ѣсть отъ челоуѣкъ, ниже видѣти можеть.» І. Тим. 6. 16.

П. *Какво понашиє за сщсство-шо и сщсствени-шы свойства Божіи можемъ да имамы изъ ошкровеніе Божіе?*

О. Богъ е Духъ, вѣченъ, всеблагъ, всевѣдѣщъ, всеправеденъ, всемогущъ, вездѣщъ, неизмѣняемъ, вседоводенъ, всеблаженъ.

П. *Покажи всичко шова изъ священо Писаніе?*

О. Самъ Исусъ Христосъ е казалъ, какво »Духъ ѣсть Богъ.« Іоанн. 4. 24.

За вѣчностъ Божіихъ казва Давидъ: »прѣжде дѣже горѣмъ не быти и создѣтиса земли и вселѣни-и, и отъ вѣка и до вѣка Ты ѣси.« Псал. 89. 3.

Въ Апокалипсиса ся чете слѣдующе-то слово Богу: »Свѣтъ, Свѣтъ, Свѣтъ, Господъ Богъ Вседержитель, Иже бѣ и съи и градыи.« Апок. 4. 8.

Апостолъ Павелъ казва, какво евангеліе-то е возвѣщено »по повелѣнію вѣчнаго Бога.« Рим. 14. 25.

За благость Божіихъ Самъ Исусъ Христосъ е казалъ: »никтоже блѣгъ, токмо единый Богъ.« Матѣ. 19. 17.

Апостолъ Іоаннъ казва: »Богъ любви ѣсть.« І. Іоан. 4. 16.

Давидъ въспѣва: »щѣдръ и милостивъ Господъ долготерпѣливъ и многомилостивъ. Благъ Господъ всѣмъ, и щедроты Его на всѣхъ дѣлахъ Его.« Псал. 144. 8—9.

За всевѣдѣніе Божіе Апостолъ Іоаннъ казва: »болѣе ѣсть Богъ сердца нашего и вѣсть всѣхъ.« І. Іоан. 3. 20,

Апостолъ Павелъ въсклицава: »ѡ глубина ко-

гѣтства и премудрости и разума Божіа! ꙗко неиспытани сѣдове Его, и неизслѣдовани путіе Его!« Рим. 11. 33.

За правосудіе Божіе Давидъ пѣе: »праведенъ Господъ и правды возлюбѣ, провоты видѣ лица Его.« Псал. 10. 7.

Апостолъ Павелъ казва, какво »Богъ воздѣсть комуждо по дѣломъ его,« и какво »нѣсть на лица зрѣніа у Бога.« Рим. 2. 6—11.

За всемогущество Божіе Псалмопѣвецъ казва: »Той рече и быша, Той повелѣ, и создашася.« Псал. 33. 9.

Архангелъ-тъ казва въ Евангеліе-то: »не изнеможетъ у Бога всѣхъ глаголѣхъ.« Лук. 1. 37.

Вездѣщіе Божіе Давидъ изображая така: »камо пойду отъ Духа Твоего? и отъ лица Твоего камо вѣжю? Ище възиду на нѣко, Ты тамо ѣси: ище сиду во адъ, тамо ѣси: Ище возму крилъ мой рано, и вселюся въ послѣднихъ моря, и тамо во рука Твоя наставитъ мѣ, и удержитъ мѣ десница Твоя. И рѣхъ: еда тма поперетъ мѣ; и нощъ просвѣщеніе въ сладости мой. Ико тма не помрачитъ отъ Тебѣ, и нощъ ꙗко день просвѣтитъ: ꙗко тма еѣ, тако и свѣтъ еѣ.« Псал. 139. 7—12.

Апостолъ Іаковъ пише, какво »у Отца свѣтовъ нѣсть премѣненіе, или преложеніе стѣни.« Іак. 1. 17.

Апостолъ Павелъ говори, какво Богъ »ни отъ рукъ чловѣческихъ угожденіа пріемаеть, трѣбуѣ

что, Слѣмъ дамъ всѣмъ животъ и дыханіе и вса. «
Дѣян 17. 25.

Пакъ той нарича Бога »Блаженъ и единъ силъ,
Царь царствующихъ и Господь господствующихъ« 1. Тим. 6. 15.

П. *Кога Богъ е Духъ: шо защо священо Писаніе Му приписва тѣлесны членове, на примѣръ: сердце, очи, уши, рѣчь?*

О. Священо Писаніе говори тукъ съ обикновенъ языкъ человеческий, нъ това трѣбва да ся разумѣва духовно высоко. На примѣръ: сердце Божіе значи благодать или любовь Божію: очи и уши значать всевидѣніе; рѣчь, всемогущество.

П. *Кога Богъ е навсѣдѣ, шо защо казвать, че Богъ е на небесѣхъ или во храмѣхъ?*

О. Богъ е на всѣдѣ: нъ на небеса е особно-то Нѣгово присѣствіе, кое-то въ вѣчнѣ славѣся явява на блаженны-ты духове, а въ храмовѣ-ты е особно-то Нѣгово присѣствіе благодатно и таинственно, кое-то съ благоговѣніе познавать и усѣщать вѣрны-ты, и кое-то ся явява нѣкой пакъ въ особы знаменія.

Исусъ Христосъ казва: »Идѣже ко ѣста двѣ или триѣ собрани ко ѡмѣ Моѣ, тѣ ѣсмъ посредѣ ихъ.« Матѣ. 18. 20.

П. *Какъ трѣбва да разумѣваемъ рѣчи-ши отъ Символа: »Бѣрю ко единого Бога Отца?*

О. Това трѣбва да разумѣваемъ въ отношеніе камъ таинство-то на Святѣ Троицѣ, зашто Богъ е единъ по сѣщество, нъ троиченъ въ лица-та, Отецъ, Сынъ, Святый Духъ, Троица единосущная и нераздѣльная.

П. *Какъ са говори за Святѣ Троицѣ въ священо Писаніе?*

О. По-главны изрѣченія за това изъ Новый За-

вѣтъ сѣ слѣдующы-ты. »Шѣдше ѡво научите всѣ азѣки, крестѣще ихъ во ѡмѣ Отца и Сына и Свѣтаго Духа.« Матѣ. 28. 19.

»Триѣ сѣтъ свидѣтельствующи на небеси, Отѣцъ, Слово и Святый Духъ: и сѣ триѣ единосѣтъ.« 1. Іоан. 5. 7.

П. *Говорили ся за Святѣ Троицѣ и въ Вѣщый Заветъ?*

О. Говори ся, нъ не така ясно. На примѣръ:

»Словомъ Господнимъ небеса ѣтвердишася, и Духомъ ѣстъ Ѣсѣ всѣ сила ихъ.« Псал. 32. 6.

»Свѣтъ, Свѣтъ, Свѣтъ Господѣ Саваоѣ: ѡполнь всѣ землѣ славы Ѣсѣ.« Псал. 6. 3.

П. *Какъ единъ Богъ е въ три лица?*

О. Мы не можемъ да постигнемъ тѣмъ вѣтрѣ-шиѣ тайнѣ на Божество-то, нъ вѣрваемъ ѣ по непѣложно-то свидѣтельство на слово Божіе. »Божіа никтоже вѣстъ, тѣчию Духъ Божіа.« 1. Кор. 2. 11.

П. *Какѣ разлики има между лица-ша на Святѣ Троицѣ?*

О. Богъ Отецъ не ся ражда, и не исходи отъ друго лице; Сынъ Божій прѣдвѣчно ся ражда отъ Отца; Духъ Святый прѣдвѣчно исходи отъ Отца.

П. *Три-шы Лицѣстѣ или лица-ша на Прѣсѣ-шѣ Троицѣ равно достоинство ли имѣшъ?*

О. Сѣврѣшенно равно Божеско достоинство имѣтъ. Както Богъ Отецъ е истинный Богъ, така равно и Сынъ е истинный Богъ, и Духъ Святый е истинный Богъ, нъ при това така, што въ три-ты Лицѣстѣ е единъ тѣмъ Трѣлицѣстѣный Богъ.

П. *Защо Богъ ся нарича Вседержитель?*

О. Зашто-то Той всечко, што е, сѣдрѣжи въ Своѣхъ силѣхъ и въ Своѣхъ волѣхъ.

П. *Що изображавашъ въ Символа рѣчи:* »Творца небѣ и землѣ, видимымъ же всѣмъ и невидимымъ?«

О. Това, какво всичко е створено отъ Бога и нищо не може да бѣде безъ Бога.

П. *Отъ Священно Писаніе ли сѣ земли шыя рѣчи?*

О. Отъ него. Книга Бытія ся начина съ тыя рѣчи: »Бѣ началѣ сотвори Богъ небо и землю.«

Апостолъ Павелъ за Іисуса Христа, сына Божія казва: »Тѣмъ создана быша всѣческая, аже на небесѣхъ, и аже на землѣхъ, видима и невидима, аще престолѣ аще господствѣхъ, аще началѣ аще власти; всѣческая Тѣмъ и ѡ Немъ создана шася.« Колос. 1. 16.

П. *Що шрѣбѣа да разумѣваемъ въ Символа на збрѣ-шѣхъ подѣ имѣ невидимы?*

О. Невидимый или духовный міръ, кому-то принадлежать Ангели-ти.

П. *Що сѣ Ангели-ши?*

О. Духове безплѣтны, одарени съ умъ, волю и могъщество.

П. *Що значи имя Ангелъ?*

О. Значи: Вѣстникъ.

П. *Защо ся наричашъ шѣмъ така?*

О. Защо-то Богъ гы праща да възвѣщавать волю-тѣхъ Му. Така, на примѣръ, Гавріилъ былъ пратенъ да възвѣсти на Прѣсвятѣхъ Дѣвѣхъ Маріѣхъ зачатіе-то на Спасителя.

П. *Кое е створено по-нашрѣдъ, видимо-шо ли, или невидимо-шо?*

О. Невидимо-то прѣди видимо-то, и Ангели-ти прѣди чловѣци-ты. *православ. Исповѣд. ч. I. вои. 18.*

П. *Може ли да ся намѣри свидѣтелство за шо-ва въ священно Писаніе?*

О. Въ книгѣ Іовѣхъ за створеніе на земь-тѣхъ Самъ Богъ казва: »кто же ѣсть положивый камень краеугольный на ней? «Егда (сотворены) быша звѣзды, восхваляша Мѣ гласомъ вѣдѣмъ вси Ангели Мои.« Іова 38. 6—7.

П. *Отгдѣ е земено названіе Ангели хранишѣхъ?*

О. Изъ слѣдующи-ты думы на священно Писаніе: »Ангеломъ Своимъ заповѣсть ѡ Тебѣ, сохрани ти Тѣ во всѣхъ путѣхъ Твоихъ.« Псал. 90. 11.

П. *За всякого ли отъ насъ има Ангелы Хранишѣхъ?*

О. Безъ съмнѣніе има. За това можемъ да ся увѣримъ отъ слѣдующи-ты думы на Іисуса Христа: »Блаудите, да не прѣзрите единого (ѡтѣхъ) малыхъ сихъ: глаголю бо вамъ, аже Ангели ихъ на небесѣхъ вынѣ видѣть лицѣ Отца Моего небеснаго.« Матѣ. 18. 10.

П. *Всички Ангели ли сѣ добри и благодѣшѣхъ?*

О. Не. Има и злы ангелы, кои-то друго-яче ся наричять діаволи.

П. *Отъ шо сѣ станѣхъ шѣмъ зли?*

О. Ти сѣ направени добри; нѣ испослѣ начѣхъ да ся непокоряватъ Богу, и съ това отпадѣхъ отъ Него, и прѣдали ся въ самолюбіе, гордость и злобѣ.

Спорядъ изрѣченіе-то на Апостола, това сѣ »ангели, не соваудшіе своего начальства, но ѡставашіе свое жилище.« Іхд. 6.

П. *Що значи рѣчь: діаволъ?*

О. Значи: клеветникъ или прѣльститель.

П. *Защо зли-ши ангели ся наричашъ діаволи, ш. е. клеветници, или прѣльстители?*

О. Защо-то ся старають съ лукавство надъ чловѣцы-ты, да ги лъжѣтъ, и да имъ внушавать лъжливы мысли и злы желанія.

За това Самъ Исусъ Христосъ камъ невѣрующы-ты Іудеи казва: «вы ѡтца вѣшего діавола ѣстѣ, и похоти ѡтца вѣшего хѡщете творити. Онъ чловѣкоубица вѣкъ ѡконѣи, и во истинѣ не стоѣтъ, ꙗко нѣсть истины въ немъ: ꙗгда глаголетъ лжѣ, ѡтъ своихъ глаголетъ, ꙗко лжѣсть и ѡтеца лжѣ.» Іоан. 8. 44.

П. *Що ни е ѡкрыло священо Писаніе за сътвореніе-шо на свѣша?*

О. Испрѣвъ Богъ направилъ небо-то и земѣ-тъ ѡтъ нищо. Земѣ-та была необработена и пуста. Послѣ Богъ едно по друго произвелъ:

Въ пръвѣй день, мѣръ-тъ, или свѣтъ-тъ.

Въ вторѣй день, тврѣдъ-тъ, или видимо-то небо.

Въ третѣй, вмѣстилища-та водны, сушѣ-тъ и растенія-та.

Въ четвѣрты, слѣнце-то, мѣсяцъ-тъ и звѣзды-ты.

Въ пятѣй. рыбы-ты и птицы-ты.

Въ Шестѣй, четвероногы-ты животны, кои-то живѣють на сушѣ-тъ, и най-сѣтнѣ чловѣка. Съ чловѣка ся е свршило твореніе-то, и въ седмѣй день Богъ си начинѣлъ ѡтъ всички Свои работы. Затова седмѣй день е нарѣченъ Сѣбота, кое-то на Еврейскѣй языкъ значи покой. Гляд. Быш. 2. 2.

П. *Таковы ли сѣ были направлены видимы-шы швари, каквы-шо ги видимъ сега?*

О. Не. При сътвореніе-то всичко е было «до-брѣ зклѣ.» т. е. чисто, прѣкрасно и безвредно.

П. *Не знаешь ли нѣщо особно за сътвореніе-шо на чловѣка?*

О. Богъ въ Святѣ Троицѣ рѣклъ: «сотво-римъ чловѣка по образѣ Нашему и по подобію.» Быт. 1. 26. И сътворилъ Богъ тѣло-то на пръвѣй чловѣкъ Адама ѡтъ земѣ; вдѣхнѣлъ въ негово-то лице дыханіе животнѣ; ввелъ Адама въ рай; далъ му за хранѣ, освѣтъ другы-ты райскы плодове, плодове-ты ѡтъ дръво животнѣ; най-сѣтнѣ извадилъ ѡтъ Адама едно ребро, кога той спалъ, и направилъ ѡтъ него пръвѣ-тъ женѣ «Евѣ.» Гляд. Быт. 2. 22.

П. *Въ що състои образъ Божіѣ?*

О. Той състои, спорѣдъ изясненіе-то на Апостола Павла, «въ правдѣ и въ прѣподѣи истины.» Ефѣс. 4. 24.

П. *Що е дыханіе живошнѣ?*

О. Душѣ, сѣщество духовно и безсмертно,

П. *Що е Рай?*

О. Рѣчь Рай значи: градина. Така е нарѣчено прѣкрасно-то и блаженно жилище на пръвѣй чловѣкъ, кое-то е описано въ книгѣ Бытіѣ подобно на градинѣ.

П. *Рай-шѣ, въ кой-шо сѣ живѣли прѣви-шы чловѣци; вещественъ ли е былъ, или духовенъ?*

О. За тѣло-то е былъ вещественъ, като видимо блаженно жилище, а за душѣ-тъ духовенъ, като състояніе ѡтъ благодатно съобщеніе съ Бога и духовно съзерцаніе въ твари-ты. Гляд. Григ. Богосл. сл. 38. 42. Іоанн. Дамаск. Богосл. кн. 2. гл. 12 с. 3.

П. Що е дрьво живошно?

О. Такова дрьво, отъ плодове-ты на кое-то, ако да ся храни человекъ, былъ бы и съ тѣло-то си безболѣзненъ и безсмертенъ.

П. Защо е създадена Ева ошъ ребро Адамово?

О. Затова, за да бѣде всичкий родъ человеческий, по происхожденіе-то си отъ едно тѣло, та спротивъ това человекъ-ти да бѣдѣтъ естествоно склонни да ся обычатъ и бранятъ единъ другой.

П. Съ какво назначеніе е сътворилъ Богъ человека?

О. Съ това, за да познава той Бога, да Го бычя и прославлява, и чрѣзь това вѣчно да блаженствува.

П. Изволеніе Божіе за назначеніе человека какъ вѣчно блаженство нѣма ли въ ученіе на вѣрж-шж особно намянованіе?

О. То ся наричя прѣдопрѣдѣленіе Божіе.

П. Прѣдопрѣдѣленіе Божіе за блаженство на человека ошяла ли неизмѣнно; кога мы видимъ сега, че человекъ не блаженствува?

О. Остая неизмѣнно. Защо-то Богъ, по Свое прѣдвѣденіе и по безконечно-то Си милосердіе, още кога-то человекъ-тъ изгубилъ пѣтя за блаженство-то, прѣдопрѣдѣлилъ да му открие новъ пѣтъ камъ блаженство, чрѣзь единороднаго Сына Своего Иисуса Христа.

»Избрѣ насъ въ Нѣмъ прѣжде сложеніа міра, — казва Апосоль Павелъ Еф. 1. 4.

П. Какъ шрѣбва да разумѣваемъ прѣдопрѣдѣленіе Божіе въ отношеніе камъ человекъ-шы вообще, и камъ всякого особно?

О. Богъ е прѣдопрѣдѣлилъ да дарува на всичкы человекъ, и истинно имъ е даровалъ прѣдваряющѣ благодать и вѣрны средства за да достигнѣтъ бла-

женство: а тѣя, кои-то доброволно прѣимѣтъ дарованнѣ-тѣ отъ Него благодать, употреблявать дарованны-ты отъ Него спасителны средства, и идѣтъ по показанны отъ Него пѣтъ на блаженство-то, тѣхъ собственно е прѣдопрѣдѣлилъ за блаженство.

П. Какъ казва за шова слово Божіе?

О. »Ихже во прѣдвѣдѣкѣ тѣхъ и прѣдустави.» Рим. 8. 29.

П. Какъ ся изяснява за шова Православна-ша Черква?

О. Въ изложеніе вѣрж-тѣ отъ Восточны-ты Патріархы е казано: понеже Той е прѣдвѣдѣлъ, какво едни добрѣ шѣтъ ся ползувать съ своѣ-тѣ свободнѣ волю, а другы злѣ: то заради това едни е прѣдопрѣдѣлилъ за славѣ, а другы е осѣдилъ. Чл. 3.

П. Слѣдъ сътвореніе-шо на свѣша и человека какво непосредственно дѣйствіе Божіе слѣдува въ отношеніе камъ свѣша и особно камъ человека?

О. Промыслъ Божій.

П. Що е промыслъ Божій?

О. Промыслъ Божій е непрестанно дѣйствіе отъ всемогущество, прѣмудрость и благость Божіихъ, съ кои-то Богъ варди бытіе-то и силы-ты въ твари-ты, оправя ги камъ добро намѣреніе, подпомага всяко добро, а зло-то, кое-то произлиза чрезъ удаленіе отъ добро-то, прѣсечя, или го исправи и обрѣща камъ добръ конецъ.

П. Какъ казва священно Писаніе за промыслъ Божій?

О. Самъ Иисусъ Христосъ казва: »воззрѣте на птицы небесныя яко ни сѣють, ни жиють, ни собирають въ житницы, и Отецъ вашъ Небесный питаетъ ихъ: не вы ли паче лучши ихъ

ѣстѣ?» Матѣ. 6. 26. Въ това изрѣченіе ся види про-
мысль Божій както въобще за твари-ты, така и особ-
но за человѣка.

Всичкій-тъ 90-й Псаломъ е изображеніе отъ о-
собный и многообразный промысль Божій за человѣка.

ЗА ВТОРЫЙ ЧЛЕНЪ.

П. *Какъ шрѣбва да разумѣваемъ имяна: »Исусъ Христосъ, Сынъ Божій?«*

О. »Сынъ Божій« ся нарича второ-то лице на Святы Троицѣ, по Божество-то Си. Тоя сжщій Сынъ Божій е нарѣченъ »Исусъ,« кога-то ся е ро-
дилъ на земь-тѣ, като человѣкъ. »Христосъ« сѣ Го нарѣкли Пророци-ти, още кога-то сѣ Го чыкали да
дойде на земь-тѣ.

П. *Що значи имя: Исусъ?*

О. Спаситель.

П. *Ошъ кого е нарѣчено имя-шо на Исуса?*

О. Отъ Ангела Гавриила.

П. *Защо е нарѣчено шова имя Сыну Божію, кога-шо ся е родилъ на земь-шѣ?*

О. Защо-то Той ся родилъ да спаси че-
ловѣцы-ты.

П. *Що значи имя Христосъ?*

О. Помазанникъ.

П. *Ошъ що е произлѣзло имя-шо на Помазан-
ника?*

О. Отъ помазваніе съ священно муро, чрѣзъ
кое-то ся подавать дарове отъ Святаго Духа.

П. *Само Исусъ Сынъ Божій ли ся нарича По-
мазанникъ?*

О. Не. Помазанники въ старо врѣмя наричали
Царе-ты, Прѣвосвященники-ты и Пророцы-ты.

П. *А защо Исусъ Сынъ Божій ся нарича По-
мазанникъ?*

О. Защо-то на Нѣгово-то человѣчество безмѣ-
рно сѣ съобщены всичкы дарове отъ Святаго Духа,
и така Нѣму въ най-высокъ стѣпень принадлежи вѣ-
деніе Пророческо, святость Прѣвосвященниче-
ска и могущество Царско.

П. *Въ какъвъ разумъ Исусъ Христосъ ся нарича
Господь?*

О. Въ тоя разумъ, какво Той е истинный
Богъ. Защо-то имя, Господь, е едно отъ имяна-та
Божіи.

П. *Какъ говори св. Писаніе за Божество-шо на
Исуса Христа Сына Божія?*

О. »Въ началѣ вѣкъ Слово, и Слово вѣкъ къ
Богу, и Богъ вѣкъ Слово.« Іоанн. 1. 1.

П. *Защо Исусъ Христосъ ся нарича Сынъ Божій
»Единородный?«*

О. Съ това ся означява, какво Той е единъ са-
мо Сынъ Божій, роденъ отъ сжщество-то на Бога
Отца, и затова е едно сжщество съ Бога Отца;
и слѣдовательно безсравненіе прѣвосходи вси святы
Ангелы, и святы человѣцы, кои-то ся наричатъ сы-
нове Божіи по благодать. Гляд. Іоан. 1. 12.

П. *Священно Писаніе нарича ли Исуса Христа
Единороденъ?*

О. Нарича. На примѣръ, въ слѣдующы-ты из-
рѣченія отъ Евангелиста Іоанна: »Слово плоть
вѣстъ, и вселѣся вѣкъ ны, и видѣхомъ славу »Его,
славу яко »Единороднаго отъ »Отца, исполнь бла-
годати и истинны.« Іоан. 1. 14. »Бѣга никтоже ви-
дѣ нигдѣже: »Единородный Сынъ, сый вѣкъ лѣтъ
Отчи, Той исповѣда.« 18.

П. *Защо въ Символа на вѣрж-шѣ е казано за
Сына Божія още, че Той е роденъ ошъ Отца?*

О. Съ това ся изображава онова лично свойство, по кое-то Той ся отличава отъ други-ты лица на Святъ Троицъ.

П. *Защо е казано, че Той е роденъ »прѣжде всѣхъ?»*

О. За да не бы помыслилъ нѣкой, че е было врѣмя, кога-то не Го е имало. Друго-яче да ся каже: съ това ся изображава, какво Иисусъ Христосъ е такожде вѣченъ Сынъ Божій, както е вѣченъ и Богъ Отецъ.

П. *Що значашъ въ Символа на вѣрж-шж рѣчи: »Свѣтъ отъ Свѣта?»*

О. Тыи по подобіе на видимый свѣтъ нѣколко изяснявать непостижимо-то рожденіе на Сына Божія отъ Отца. Кога глядамы на слънце-то, мы видимъ свѣтъ, отъ тоя свѣтъ ся ражда свѣтъ, кой-то ся види по всичкъ подслѣнечнъ; нъ и единый и другой е единъ свѣтъ, нераздѣленъ, отъ едно е-ество. Подобно на това Богъ Отецъ е вѣчный Свѣтъ (Глядъ. I. Іоанн. 1. 5.) отъ Него ся ражда Сынъ Божій, Кой-то е такожде вѣченъ Свѣтъ; нъ Богъ Отецъ и Сынъ Божій е единъ вѣченъ Свѣтъ, нераздѣленъ, отъ едно Божеско ество.

П. *Каква сила имашъ рѣчи въ Символа на вѣрж-шж: »Бѣга истинна отъ Бѣга истинна?»*

О. Тая, какво Сынъ Божій ся нарича Богъ въ тоя сщщій разумъ както и Богъ Отецъ.

П. *Изъ священно Писаніе ли сж земли шыя рѣчи?*

О. Изъ священно Писаніе. Отъ слѣдующе-то изрѣченіе на Іоанна Богослова: »вѣкъмы же яко Сынъ Божій приде, и далъ ѣсть намъ (свѣтъ и) разумъ, да познаемъ Бѣга истиннаго, и да будемъ во истиннѣмъ Сынѣ Бѣга Иисусѣ Христѣ.

Сынъ ѣсть истинный Богъ и животъ вѣчный. «
I. Іоан. 5. 20.

П. *Защо още е прибавено въ Символа на вѣрж-шж за Сына Божія, какво Той е »рожденъ, не сотворенъ?»*

О. Това е прибавено за обличеніе Арія, кой-то нечестиво училъ, какво Сынъ Божій е сътворенъ.

П. *Що значашъ рѣчи: »единосущна Отцѣ?»*

О. Друго-яче да ся каже: Сынъ Божій е отъ едно исто Божеско сщщество съ Бога Отца.

П. *Какъ говори за шова священно Писаніе?*

О. Самъ Иисусъ Христосъ за Себе и за Бога Отца казва така: »Иъ и Отцѣ едино есмь. « Іоан. 10. 30.

П. *Що показашъ въ Символа на вѣрж-шж рѣчи: »Иже всѣхъ выша.»*

О. Това, какво Богъ Отецъ всичко е сътворилъ съ Своя Сынъ, както съ вѣчнѣ Своемъ прѣмъдрость, и вѣчно Свое Слово.

»Всѣхъ Тѣмъ выша, и вѣкъ Него ничтоже высть, же высть. « Іоан. 1. 3.

ЗА ТРЕТІЙ ЧЛЕНЪ.

П. *За кого е казано въ Символа на вѣрж-шж, че е слѣзлъ ошъ небо-шо?*

О. За Сына Божія.

П. *Какъ е слѣзлъ Той ошъ небо-шо, кога Той, кашо Богъ, е вездѣсущъ?*

О. Наистинъ, че Той е вездѣсущъ, и затова Той всякога е на небо-то, и всякога на земь-тѣ; нъ на земь-тѣ напрѣдъ Той е былъ невидимъ, а послѣ ся

е явилъ въ плѣть; въ тоя разумъ е казано, че Той е слѣзълъ отъ небо-то.

П. *Какъ казва за шова священно Писаніе?*

О. Ето думы-ты на самого Иисуса Христа: »ни-ктоже взыде на небо, токмо сшедый съ небесе, Сынъ челоуѣческій, сый на нечесѣ.« Іоан. 3. 13.

П. *За кого е слѣзълъ Сынъ Божій отъ небо-шо?*

О. »Насъ ради челоуѣкъ, ѿ нашего ради спасенія,« както е казано въ Символа на вѣрѣ-тѣ.

П. *Въ какѣхъ силѣхъ е казано, какво Сынъ Божій е слѣзълъ отъ небо-шо »насъ ради челоуѣкъ?«*

О. Това е казано въ тѣхъ силѣхъ, какво Богъ е дошълъ не земѣ-тѣ, не само за единъ народъ и не само за нѣкои си челоуѣцы, нъ за вси насъ челоуѣцы вообще.

П. *Отъ що иманно да спаси челоуѣцы-шы е дошълъ на земѣ-шѣ Сынъ Божій?*

О. Отъ грѣхъ, проклятіе и смръть.

П. *Що е грѣхъ?*

О. Престѣпленіе закона. »Грѣхъ ѣсть кеззаконіе.« І. Іоан. 3. 4.

П. *Отгдѣ ся е зель грѣхъ-шѣ отъ челоуѣцы-шы, кога-шо шѣи сѣ сътворени по образъ Божій, а Богъ не може да грѣши?*

О. Отъ діавола. »Твориай грѣхъ, отъ діавола ѣсть: ꙗко ѿспѣрва діаволь согрѣшаѣтъ.« 1. Іоан. 3. 8.

П. *Какъ е прѣминѣлъ грѣхъ-шѣ отъ діавола отъ челоуѣцы-шы?*

О. Діаволь-тѣ прѣльстилъ Евѣ и Адама, и склонилъ ги да прѣстѣпнѣть заповѣдь Божию.

П. *Какѣхъ заповѣдь?*

О. Богъ заповѣдалъ Адаму въ Рая, да не ѣде

отъ плодове-ты на дръво за познаніе добро и зло: и казалъ му още, че щомъ вкуси отъ тѣхъ, ще умрѣ съ смръть.

П. *Защо е было смръшоносно челоуѣку ѣденіе-шо отъ плода на дръво за познаніе добро и зло?*

О. Защо-то е было съединено съ прѣслушаніе на волю Божию, и така е отдѣлявало челоуѣка отъ Бога и отъ Неговѣ-тѣ благодать, и отчуждавало го отъ животъ Божій.

П. *Какъ наименованіе на дръво за познаніе добро и зло е приличяло на своя предметъ?*

О. Приличяло е по това, защо-то челоуѣкъ чрѣзъ това дръво е позналъ на опытъ, какво добро быва, кога-то слуша челоуѣкъ волю-тѣ Божию, и какво зло излиза, кога-то ѿ ся противи.

П. *Какъ сѣ могли Адамъ и Ева да послушашъ діавола, а не волю Божию?*

О. Богъ, по Своѣ-тѣ благодать, кога-то направилъ челоуѣка, далъ му волю, естествено расположенъ да обыча Бога, нъ при това свободнъ, а челоуѣкъ употребилъ на зло тѣхъ свободѣ.

П. *Какъ е прѣльстилъ діаволь-шѣ Адама и Евѣ?*

О. Ева видѣла въ Рая змѣю, коя-то ѿ увѣрила, че щомъ вкусятъ челоуѣцы-ты отъ плодове-ты на дръво за познаніе добро и зло, то щѣтъ познавать добро-то и зло-то и щѣтъ бѣдѣть като богове. Ева ся прѣльстила отъ това обѣщаніе и отъ красотѣ-тѣ на плодове-ты, и вкусила. Адамъ вкусилъ спорядъ нею.

П. *Що е произлѣзло отъ Адамовый грѣхъ?*

От. Проклятіе и смръть.

П. *Що е проклятіе?*

От. Осѣжденіе грѣха по праведенъ сѣдъ Божій и зло-то, кое-то произлѣзло отъ грѣха на земѣ-тѣ, въ наказаніе челоуѣцы-ты.

Богъ рѣкъ Адаму: «проклатѣ земля къ дѣ-
лѣхъ твоихъ.» Быт. 3. 17.

П. *Какая смръть е произшзла ошъ Адамовый грѣхъ?*

О. Двойна: тѣлесна, кога тѣло-то ся лишыва отъ душы-тѣ. коя-то го е оживлявала, и духовна, кога душа-та ся лишыва отъ благодать Божіѣ, коя-то ѣ е оживлявала съ высокъ духовенъ животъ.

П. *Може ли и душа-ша да умира, какшо тѣло-шо?*

О. Може да умира, нѣ не така, както тѣло-то. Тѣло-то, кога умира, губи чувство-то си и разрушыва ся отъ духовный свѣтъ, радость и блаженство, нѣ не разрушыва ся, и не унищожыва ся, а остая въ мракъ, скръбъ и страданія.

П. *Защо не сѣ умрѣли само прѣви-ши чело-вѣци, нѣ и всицы-ши умирашъ?*

О. Защо-то всицы-ти сѣ ся родили отъ Адама, кой-то е заразенъ отъ грѣхъ, па и сами грѣшять. Както отъ заразенъ источникъ естественно тече заразенъ потокъ: така отъ родоначалникъ, заразенъ отъ грѣхъ и спорядъ това смрътенъ, естественно происходи заразено отъ грѣхъ, и спорядъ това смрътно потомство.

П. *Какъ казва священно Писаніе за шова?*

Н. «Единѣмъ челоуѣкомъ грѣхъ въ міръ вниде, ѿ грѣхѣмъ смѣръть, ѿ тако смѣръть во всѣ челоуѣки вниде, къ нѣмже вси согрѣшнѣша.» Рим. 5. 12.

П. *Плодове-ши ошъ дръво живошно были ли сѣ полезны челоуѣку и послѣ грѣха?*

О. Послѣ грѣха той не е можялъ да ѣде отъ тѣхъ, зашто-то былъ изгоненъ изъ Рая.

П. *Останѣла ли е шова за челоуѣцы-шы нѣ-каква надѣжда за спасеніе?*

О. Кога-то прѣви-ти челоуѣци исповѣдали прѣдъ Бога своя грѣхъ: то Богъ, по Свое милосердіе, далъ имъ надѣждѣ за избавленіе.

П. *Въ що ся е състояла шая надѣжда?*

П. Богъ обѣщаль, какво «сѣма жены сотрѣтъ главѣ змѣи.» Быт. 3. 15.

П. *Що значи шова?*

О. Това, какво Исусъ Христосъ ще побѣди діавола, кой-то е прѣльстилъ челоуѣцы-ты, и ще ги избави отъ грѣха, проклатіе-то и смръть-тѣ.

П. *Защо Исусъ Христосъ ся наричя сѣмѣя ошъ женѣ?*

О. Защо-то Той ся е родилъ на земѣ-тѣ безъ мѣжъ отъ Прѣсвятѣхъ Дѣвѣ Маріѣ.

П. *Какѣ ползѣ е имало ошъ шова обѣщаніе?*

О. Тѣхъ, че челоуѣци-ти отъ врѣмя на това обѣщаніе могли спасително да вѣрвать въ грядущый Спаситель, както що вѣрваемы мы сега въ пришедшый.

П. *Челоуѣци-ши ошъ старо врѣмя еврвали ли сѣ дѣйствително въ грядущаго Спасителя?*

О. Малцина сѣ вѣрвали, а по-вече-то челоуѣци заборавили на обѣщаніе-то Божіе за Спасителя.

П. *Не е ли повшарялъ Богъ шова обѣщаніе?*

О. Повтарялъ го е много пжти. На примѣръ, Аврааму е далъ обѣщаніе за Спасителя въ слѣдующи-ты думы: «благословѣтсѣ ѿ сѣмени твоѣмъ вси ѡзыцы земни.» Быт. 22. 18.

Това сѣще обѣщаніе Той е повторилъ послѣ Давиду въ тыя рѣчи: «возстѣваю сѣмѣ твоѣ по тѣбѣ, ѿ ѡправлю престѣлъ 'Егѡ до вѣка.» 2. Цар. 7. 12—13.

П. *Що ся разумѣва подъ рѣчь ѡплощеніе?*

О. Това какво Сынъ Божій е пріялъ на Себе

плѣть человѣческѣ, освѣтъ грѣха, и станѣлъ человекъ, безъ да прѣстане да е Богъ.

П. *Ошгдѣ е земена рѣчь: воплощеніе?*

О. Отъ думы-ты на Евангелиста Иоанна: »Слово плѣть въистъ.« *Иоанн. 1. 14.*

П. *Защо въ Символа на вѣрж-шѣ послѣ ош-какъ е казано за Сына Божія, какво Той ся въплотилъ, пришурено е още, че Той ся въчеловѣчилъ?*

О. Затова, за да не бы помислилъ нѣкой, какво Сынъ Божій е пріялъ само еднѣ плѣть, или тѣло, нѣ да бы познавалъ въ Него съвършенъ человекъ, състоящъ отъ тѣло и души.

П. *Има ли за шова свѣдѣтелство ошъ священо Писаніе?*

О. Апостолъ Павелъ пише: »ѣдинъ Ходѣтай Бѣга ѣ человекъ, человекъ Христосъ Исусъ.« *1. Тим. 2. 5.*

П. *И така едно ешество ли е въ Исуса Христа?*

О. Не. Въ Него ся намирать нераздѣлно и неслиянно двѣ естества, Божеско и человѣческо, и спорядъ тыя естества, двѣ воли.

П. *Спорядъ шова не двѣ ли и лица?*

О. Не. Едно лице, Богъ и человекъ наедно, съ еднѣ рѣчь: Богочеловекъ.

П. *Какъ казва священо Писаніе за въплотеніе-шо на Сына Божія ошъ Дуга Святаго и Маріѣ Дѣвѣ?*

О. Евангелистъ Лука повѣствува, какво кога-то Дѣва Марія попытала Ангела, кой-то ѣ прѣдвѣзвѣстилъ зачатіе-то на Исуса: »како бѣдетъ сіе, ѣдѣже мѹжа не знаю?« то Ангелъ-тъ ѣ казалъ въ отговоръ: »Дѹхъ Свѣтый найдетъ на тѣ ѣ сіла Вѣшнаго

осѣнитъ тѣ; тѣмже ѣ раждѣемо сѣто, наречѣтсѣ Сынъ Божій.« *Лук. 1. 34 — 35.*

П. *Коя е была Дѣва Марія?*

О. Свята Дѣва отъ племя-то Авраамово и Давидово, отъ кое-то трѣбвало да произлѣзе Спаситель-тъ, спорядъ обѣщаніе-то Божіе. Тя была сгодена за Иосифа, кой-то былъ отъ това сѣще племя, нѣ само за да ѣ бѣде пазитель, зашто-то тя была посвятена Богу, съ обѣщаніе да остане за всякога дѣвѣ.

П. *Останѣла ли е истинно за всякога дѣва Прѣсвятая Марія?*

О. Останѣла е и прѣбывала е дѣва прѣди рожденіе-то, въ врѣмя на рожденіе-то и послѣ рожденіе-то на Спасителя, та затова ся и нарича Приснодѣва.

П. *Съ какво още по-голѣмо наимянованіе Православна-ша Черква почита Прѣсвятѣхъ Дѣвѣ Маріѣ.*

О. Съ наимянованіе Богородицѣ.

П. *Може ли да ся покаже ошгдѣ е земено шова наимянованіе въ священо Писаніе?*

О. То е земено отъ слѣдующы-ты думы на Пророка Исаіа: »сѣ дѣва во чрѣкѣ прійметъ, ѣ родитъ Сына ѣ нарекутъ ѣмѣ 'Емѹ 'Еммануїлъ ѣже ѣсть сказѣмо: съ нами Богъ.« *Иса. 7. 14.*

Така и праведна Елисавета нарича Прѣсвятѣхъ Дѣвѣ »Мѣти Господнѣ.« А това наимянованіе е равносилно съ наимянованіе Богородица. »Откѹдѣ мнѣ сіе, да прійдетъ Мѣти Господа моего ко мнѣ?« *Лук. 1. 43.*

П. *Въ какъвъ разумъ Прѣсвятая Дѣва е нарѣчена Богородица?*

О. Ако и да ся е родилъ Исусъ Христосъ отъ Нѣхъ не по Божество-то Си, кое-то е вѣчно, а по

человѣчество-то; нѣ ты праведно е нарѣчена Бого-
родица, зашто-то родивый ся отъ Нейъ въ само-то
зачатіе и рожденіе отъ Нейъ е былъ, както и
всякога е, истинный Богъ.

*П. Какъ шрѣбва да разсѣждаваме за высоко-
шо достоинство на Прѣсвятѣхъ Дѣвѣ Маріѣ?*

О. Спорядъ както е Мати Господня, тя прѣ-
всходи по благодать и приближеніе камъ Бога, а
слѣдовательно и по достоинство, всяко сътворено съ-
щество, и спорядъ това Православна-та Церква ѣ
почита повече и отъ Херувимы-ты и Серафимы-ты.

*П. Що шрѣбва още да забѣлжимъ за рожде-
ніе-шо на Иисуса Христѣ отъ Прѣсвятѣхъ Бого-
родицѣхъ?*

О. Това, че, понеже това рожденіе е было свято
и чуждо отъ грѣхъ, то е было и безболѣзненно,
зашто-то едно отъ наказанія-та за грѣха, кои-то е
опрѣдѣлилъ Богъ Еви, е: „въ болѣзнехъ родѣши
чѣда.“ Глгд. Іоан. Дам. Бѣг. кн. 4. гл. 14. ст. 6.

*П. Провидѣніе Божіе каквы бѣлгы е было при-
говило, по кои-то да можѣхъ человеци-ши да по-
знаѣхъ рожденнаго Спасителя?*

О. Много точны прѣдсказанія за различни об-
стоятельства на Негово-то рожденіе и земный жи-
вотъ.

На примѣръ: Пророкъ Исаіа е прѣдсказаль,
какво Спаситель ще ся роди отъ Дѣвѣ. Исаіа
7. 14.

Пророкъ Михей прѣдсказаль, какво Спаситель
ще ся роди въ Вифлеемъ, и това прѣдсказаніе Іу-
деи-ти сѣ разбирали още напрѣдъ, прѣди да ся на-
учать за негово-то събытіе. Мат. 11. 4—6.

Пророкъ Малахіа, послѣ откакъ ся направилъ
второй-тъ Іерусалимскый храмъ, прѣдсказаль,
какво пришествіе-то на Спасителя ся приближава,

и че Той ще дойде въ тоя сѣщый храмъ, и какво
прѣдъ Него ще бѣде пратенъ Предтеча, подобенъ
на Пророка Іліа, отъ кое-то явно ся види Іоаннъ
Крѣститель. Мал. 3. 1. 4. 5.

Пророкъ Захаріа е прѣдсказаль за тържест-
венно-то влизаніе на Спасителя въ Іерусалимъ.
Ис. 63.

Давидъ въ 21 Псаломъ е изобразилъ крѣстны-
ты страданія на Спасителя, съ такъвъ точнѣсть,
като че ли е былъ написанъ тоя псаломъ подъ
самыя крѣсть.

Пророкъ Даніилъ прѣди 490 години е прѣд-
сказаль за явленіе-то на Спасителя, за Нѣговѣ-тъ
крѣстиѣ смръть, и за разрушеніе-то, кое-то ще по-
слѣдува слѣдъ нейъ на храма Іерусалимскый и на
града Іерусалимъ, и за прѣкращеніе-то на ветхо-
завѣтны-ты жрѣтвы. Дан. 11.

*П. Познали ли сѣ, истинно Иисуса Христѣ,
кашо Спасителя, въ шова ерѣмѣ, кога-то ся е ро-
дилъ и живѣлъ на земѣхъ-шѣхъ.*

О. Мнозина сѣ Го познали подъ разны начини.
Восточни-ти мѣдреци Го познали по звѣздѣ, ко-
то ся явила прѣди рожденіе-то Му на востокъ.
Вифлеемскы-ти пастири ся научили за Него отъ
Ангелы, кои-то имянно имъ казали, какво ся е ро-
дилъ Спаситель въ града Давидовъ. Симеонъ и
Анна, по особно откровеніе отъ Духа Святаго, по-
знали Го, кога-то Той былъ принесенъ въ храма
въ четьредесатый день отъ рожденіе-то Му. Іоаннъ
Крѣститель, кога да Го крѣсти на рѣкѣ Іорданъ,
позналъ Го, по откровеніе-то, по съшествіе-то на
Него Св. Духъ, въ видъ на гълѣбъ, и по гласа отъ
небо-то отъ Бога Отца: „Сей ѣсть Сынъ Мой во-
любленный, ѡ Немже благоволихъ.“ Матѣ. 3. 17.
Подобенъ гласъ сѣ чули за Него Апостоли Петръ,

Іаковъ и Іоаннъ, въ врѣмя на Негово-то Прѣображеніе на горѣ-тѣ. »Сій ѣсть Сынъ Мой возлюбленный, ѡ Немже благоволихъ: Того послушайте.« Мар. 4. 7. Освѣтъ това мнозина сѣ Го познали, по превъходство-то на Негово-то ученіе, и особно по чудеса-та, които е Той правилъ.

П. Каквы чудеса е правилъ Іисусъ Христосъ?

О. Человѣци отъ неизлѣчимы болѣсти и лудуваніе, Той е исцѣрявалъ въ единъ мыгъ, само съ еднѣ рѣчь, или съ досѣганіе съ рѣкѣ-тѣ Си, и дори отъ тѣхно досѣганіе до одѣждѣ-тѣ Му. Еднаждъ съ пять, а други пѣтъ съ седмъ хлѣбове Той нахранилъ въ пусто мѣсто нѣколко хыляды человекы. Ходилъ по водѣ-тѣ; и съ рѣчь укротявалъ бурѣ-тѣ. Въскръшявалъ мртвы; а имянно въскръсилъ сына на Наинскѣ-тѣ вдовицѣ; Іаировѣ-тѣ дѣщерѣ и Лазаря, дори въ четвертый день послѣ смръть-тѣ му.

П. Кашо ся е въилошилъ Сынъ Божій заради наше-шо спасеніе; шо съ какъвъ начинъ е свръшилъ Той спасеніе-шо ни?

О. Съ ученіе-то Си, съ живота Си, съ смръть-тѣ и въскръсеніе-то Си.

П. Какво е было ученіе-шо Христово?

О. Евангеліе за Царство Божіе, или друго-яче, ученіе за спасеніе и вѣчно блаженство, това сѣще-то, кое-то и сега ся прѣподава въ Православнѣ-тѣ Черквѣ. Гляд. Марка: 1. 14. 15.

П. Какъ бива спасително за насъ Христово-шо ученіе?

О. Кога-то го приимамы съ все сръдце, и вѣримъ по него. Защо-то както лжевна-та рѣчь діаволска, като ся прія отъ пръвы-ты человекы, стана въ тѣхъ сѣмя отъ грѣхъ и смръть; така напротивъ истинно-то слово Христово, като ся пріима усрьдно

отъ Христіаны-ты, става въ тѣхъ сѣмя отъ святъ и безсмрътенъ животъ.

Тии сѣ, спорядъ думы-ты на Апостола Петра, »порождѣни не отъ ск'мене ѣстѣнна, но неистѣнна, словомъ живаго Бѣга ѡ прѣживающа во вѣки.« 1. Петр. 1. 23.

П. Какъ бива спасително за насъ живошъ-шъ Іисусъ Христовъ?

О. Кога-то му подражавамы. Защо-то Той казва: »ѡще кто Мнѣ слѣжитъ, Мнѣ да послѣдѣтъ: ѡ и ѡдѣже ѣсмь ѡдѣжъ, тѣ и слѣдѣ Мѣи вѣдѣтъ.« Іоан. 12. 26.

ЗА ЧЕТВЕРТЫЙ ЧЛЕНЪ.

П. Какъ е станѣло шова, да ся расине Іисусъ Христосъ, кога-шо Нѣгово-шо ученіе и дѣла шрѣбвало въ всички да възбуждашъ камъ Него благоговѣніе?

От. Іудейскы-ти старѣшини и книжници Го не навидѣли за това, дѣто обличявалъ Той лѣжливо-то имъ ученіе и незаконный имъ животъ; и за-виждали Му за това, дѣто народъ-тѣ за ученіе-то и чудеса-та почиталъ Него повече отъ тѣхъ; и спорядъ това тии Го наклеветили, и осѣдили на смръть.

П. Защо е казано, какво Іисусъ Христосъ е распякъ »при Понтійстѣмъ Пилѣтѣ«?

О. За да ся означи врѣмя-то, когато е былъ Той распякъ.

П. Кой е былъ Понтійскый Пилѣтъ?

О. Римскый управитель на Іудеѣ, кога-то была покорена отъ Римляны-ты.

П. *Защо е достойно за заблѣжаніе шова обстоятелство?*

О. Защо-то въ него ся види изпълненіе-то на пророчество-то Яковлево: »не ѡскудѣтъ князь отъ Іуды, ѿ вѣждь отъ чреслъ ѱѡ, дѡндеже прійдутъ ѡтлѡженнаѡ Ѳмѹ: ѿ Тѡй члѡвѣкъ ѡзѡковъ.« Быт. 44. 10.

П. *Защо въ Символа не е казано само, че Иисусъ Христосъ е билъ расіяшъ, нъ е приушено още, че Той страдалъ?*

О. За да бы ся показало съ това, какво Негово-то распятіе не е было само на видъ страданіе и смръть, както сѣ казвали нѣкои си лжеучители, нъ истинно страданіе и смръть.

П. *Защо е казано и за шова, какво Той е погребенъ?*

О. И това е казано за увѣреніе на онова, какво Той истинно е умрѣлъ и воскреснѣлъ; зашто-то Негови-ти врагове поставили дори и стражѣ на гроба Му, и запечатали го.

П. *Какъ Иисусъ Христосъ, кашо Богъ, можялъ е да страда и да умре?*

О. Той е страдалъ и умрѣлъ не съ Божество-то а съ чловѣчество-то, и не затова, че не е могълъ да избѣгне страданія-та, нъ зашто-то си е щялъ да страда. Самъ Той е казалъ: »Ѣзъ дѹшѹ Мою полагаю, да пакѣ пріймѹ ю. Никѡже възметъ ю отъ Мене, но Ѣзъ полагаю ю ѡ Себѣ. Ѳбласть ѿмамъ положить ю, ѿ Ѳбласть ѿмамъ пакѣ пріати ю. Іоан. 10. 17—18.

П. *Въ какѣхъ силѣхъ е казано, какво Иисусъ Христосъ е расіяшъ за насъ?*

О. Въ тѣхъ силѣхъ, какво Той съ Своѣхъ-тѣхъ крѣ-

стѣхъ смръть е избавилъ насъ отъ грѣха, проклятіе-то и смръть-тѣхъ.

П. *Какъ казва за шова избавленіе священо Писаніе?*

О. За избавленіе-то отъ грѣха: »ѡ Немже ѿ-мамы ѿбавленіе крѡвію Ѳгѡ, ѿ ѡставленіе прегрѣшеній, по богатствѹ благодѣти Ѳгѡ.« Ефес. 1. 7.

За избавленіе отъ проклятіе-то: »Христосъ ны ѿкупилъ ѣсть отъ клятвы законныѣ, кѣмъ по насъ клятва. Галат. 3. 13.

За избавленіе отъ смръть-тѣхъ: »пѡнѣже дѣти пріовѣщанѣ плѡти ѿ крѡви, ѿ Тѡй пріискреннѣхъ пріовѣщанѣ тѣхъже, да смѣртію ѹпразднѣтъ ѿмѹ-праго державѹ смѣрти, сѣрѣчь діавѡла, ѿ ѿбавитъ сѣхъ, ѣлѣцы страхѡмъ смѣрти чрѣзъ всѣ житіѣ повинни вѣша работѣ.« Евр. 2. 14—15.

П. *Какъ крѣсна-ша смръть Иисусъ Христовъа избавлява насъ отъ грѣха, проклятіе-шо и смръть-шѣхъ?*

О. За да бѣхмы могли пѡ-лесно да повѣрѣваемъ въ тѣхъ тайнѣхъ, слово Божіе ны вразумява за неѣхъ, колко-то можемъ да вмѣстимъ, чрѣзъ сравненіе Иисуса Христа съ Адама. Адамъ естествено е глава на всичко-то чловѣчество, кое-то съставлява едно съ него, спорядъ естествено-то происхожденіе отъ него. Иисусъ Христосъ, въ Кой-то Божество-то ся е съединило съ чловѣчество-то, благодатно е станѣлъ новъ, всемогущъ главъ на чловѣцы-ты, кои-то съединява съ Себе чрѣзъ вѣрѣ-тѣхъ. Спорядъ това мы, както смы подпаднѣли чрѣзъ Адама подъ грѣхъ, проклятіе и смръть; така ся избавямы отъ грѣха, проклятіе-то и смръть-тѣхъ чрѣзъ Иисуса Христа. Негово-то волно страданіе и крѣсна смръть за насъ е

отъ безкрайнѣ цѣнѣ и достоинство, като смръть на безгрѣшнаго и Богочеловѣка, зашто-то е могла свръшено да удовлетвори провосѣдіе Божіе, кое-то е осѣдило насъ за грѣха на смръть, и безмѣрна заслуга, коя-то Му е изнамѣрила право, та безъ да оскрѣби правосѣдіе-то, да може да подаде намъ грѣшнимъ прощеніе за грѣхове-ты и благодать за побѣда надъ грѣха и смръть-тѣ.

»Свѣтымъ восхотѣ Богъ сказати, коѣ богатство славы тайны сѣа во ѡзычѣхъ, Иже есть Христосъ въ васъ, ѡпованіе славы.« Колос. 1. 26—27.

Ище во єдинаго прегрѣшеніемъ смръть царствова єдинѣмъ, множае паче ѡбѣтокъ благодати и даръ правды пріемающе, въ жизни воцарѣтсѣ єдинѣмъ Исусъ Христомъ.« Рим. 5. 17.

»Ни єдино ѣбо нынѣ осужденіе сѣшимъ ѡ Христѣ Исусѣ, не по плѣти ходѣщимъ, но по дѣху. Законъ во дѣхѣ жизни ѡ Христѣ Исусѣ свободѣлъ ма есть отъ закона грѣховнаго и смѣрти. Немоощноє во закона, въ немже немоществоваше плѣтію, Богъ Сына Своего посла въ подобіи плѣти грѣхѣ, и ѡ грѣсѣхъ осудѣи грѣхъ во плѣти, да оправданіе закона исполнитсѣ въ насъ не по плѣти ходѣщихъ, но по дѣху.« Рим. 8. 1—4.

П. *Наистинѣ ли за вси насъ е пострадалъ Исусъ Христосъ?*

О. Отъ Своѣхъ странъ Той е принеся Себе си въ жертвѣ наистинѣ за всѣхъ, и на всѣхъ е спечалилъ благодать и спасеніе; нѣ съ това ся пол-

зывать отъ насъ тыя, кои-то отъ своѣхъ странъ добровольно пріимѣтъ участіе въ Неговы-ты страданія, »сообразѣлся смѣрти 'Его.« Филип. 3. 10.

П. *Какъ можемъ мы да участвуемъ въ страданія-та и смръшь-шѣ Исусъ Христосъ?*

О. Мы участвуемъ въ страданія-та и смръть-тѣ Исусъ Христовы, съ живѣ сѣрдечнѣ вѣрѣ, съ тайнства-та, въ кои-то е скрита и запечатлена сила-та на спаселны-ты страданія и смръть-тѣ Исусъ Христовы, най-сѣтнѣ съ распинаніе нашихъ плѣть съ нейны-ты страсти и похоти.

»Язъ, казва Апостолъ-тъ, закономъ законѣ ѡмрѣхъ, да Богови живѣ бѣду, Христосъ сра-спѣхъ; живѣ же не ктому ѡзъ, по живѣтъ во мнѣ Христосъ; а еже нынѣ живѣ во плѣти, вѣрою живѣ Сына Божіа, возлюбившаго мене и предавшаго Себѣ по мнѣ.« Галат. 2, 14—20.

»Или не разумѣете ꙗко єлицы во Христѣ Исусѣ крестѣхомсѣ, въ смѣрти 'Его крестѣхомсѣ?« Тим. 6. 3.

»Єлижды во ѡще ꙗсте хлѣбъ сѣй, и чашу сѣю пїете, смѣрти Господню възвѣщѣете, дондеже прїидеть. 1. Кор. 11. 26.

»Иже Христосъ сѣтъ, плѣть распѣша со стра-стми и похотми.« Галат. 5. 24.

П. *Какъ можемъ да распинамы плѣшь-шѣ си съ страсти и похоти?*

О. Съ въздржаніе отъ страти и похоти, и отъ тѣхны-ты противны дѣйствія. На примѣръ, кога-то ны побужда гнѣвъ да злословимъ непріятеля си, и да му правимъ зло, нѣ мы ся противимъ на това желаніе, и, като си напомнимъ, какъ Исусъ Хри-

стось ся е молилъ на крѣста за врагове-ты си, молимъ ся и мы за своя; то съ това мы распинамъ страсть-тѣ на гнѣва.

ЗА ПЯТЫЙ ЧЛЕНЪ.

П. *Какво най-ближе доказателство е далъ Исусъ Христосъ за това, че Нѣгови-шы страданія и смръть сѣ спасителны за насъ чловѣци-шы?*

О. Това, че Той воскресѣлъ, и съ това е положилъ основаніе и на наше-то блаженно воскресеніе.

»Нынѣ же Христосъ востѣ отъ мѣртвыхъ, начатокъ ѹмершымъ вѣсть.« 1. Кор. 14. 20.

П. *Що можемъ да мыслимъ за това състояніе, въ кое-то е бѣлъ Исусъ Христосъ, послѣ смръть-шѣ Си и прѣди воскресеніе-шо?*

О. Това изображава слѣдующа-та церковна пѣснь: »во грѣбѣ плѣтски, во ѡдѣ же съ дѹшею, ѡко Богъ, въ рай же съ разбѣйникомъ, ѡ на прѣстолѣ вѣлъ ѣси, Христѣ, со 'Отцѣмъ ѡ Дѹхомъ всѣ ѡсполнѣли неопісанный.«

П. *Що е адъ?*

О. Адъ на Грьцкы значи мѣсто, лишено отъ свѣтлинѣ. Въ Христіанско-то ученіе подъ това имя ся разумѣва духовна тѣмнота, т. е. състояніе на духове-ты, кои-то спорядъ грѣха сѣ отчуждены отъ да глѣдѣтъ Бога, и отъ съединенѣ-тѣ съ Него свѣтлинѣ и блаженство. Глѣд. Іуд. 2. 6. Октоихъ. Глас. 5. 2. 4.

П. *Защо е слазилъ Исусъ Христосъ во адъ?*

О. За да проповѣда и тамъ побѣдѣ-тѣ надъ смръть-тѣ, и да избави души-ты, кои-то съ вѣрѣ сѣ чыкали Нѣгово-то пришествіе.

П. *Говори ми за това священо Писаніе?*

О. Тукъ ся относи слѣдующе-то изрѣченіе: »Занѣ ѡ Христосъ ѣдиною ѡ грѣсѣхъ нашихъ пострадѣ, Праведникъ за неправедники, да приведѣтъ ны Богови: ѹмерщвлѣнъ ѹбо вѣвъ плѣтію, ѡживѣ же дѹхомъ, ѡ немже ѡ сѹщимъ въ тѣмницѣ дѹховѣмъ сошѣдъ проповѣда.« 1. Петр. 3. 18—19.

П. *Що шрѣбва да забѣлѣжимъ за рѣчи-шы въ Символа: »воскрѣсшаго въ трѣтій дѣнь по писаніемъ?«*

О. Тыя рѣчи сѣ внесены въ Символа изъ слѣдующе-то мѣсто отъ посланіе камъ Коринѣяны-ты: »прѣдѣхъ во вѣмъ ѡспѣрва, ѣже ѡ прѣдѣхъ, ѡко Христосъ ѹмре грѣхъ нашихъ рѣди, по писаніемъ: ѡ ѡко погребѣнъ вѣсть, ѡ ѡко востѣ въ трѣтій дѣнь, по писаніемъ.« 1. Кор. 15. 3. 4.

П. *Какъвъ смыслъ има въ шѣхъ рѣчи: »по писаніемъ?«*

О. Съ това ся означѣва, какво Исусъ Христосъ е умрѣлъ и въскресѣлъ точно така, както е пророческы написано за това въ книги-ты отъ Вѣтхыи Заѣвъ.

П. *Гдѣ е, на примѣръ, написано за това?*

О. На примѣръ въ 53 главѣ отъ книгѣ-тѣ на Пророка Исаіа съ много подробны чрѣты е изображено страданіе-то и смръть-тѣ на Исуса Христа, какъ-то: »Той ѡзвѣнъ вѣсть за грѣхъ нашѣ, ѡ мѹченъ вѣсть за беззакѣніа каша, наказаніе мѣра нашего на Нѣмъ, ѡзвѣю 'Его мы ѡсцѣлкѣ-хомъ.« Ст. 5.

За воскресеніе-то Хрістово Апостоль Петръ при-
води рѣчи-ты отъ 15 Псаломъ: „Ако не оставиши
душій Моѣхъ во адѣ, ниже даси Преподобному
Твоему видѣти истлѣніа.“ Дѣян. 2. 27.

П. *Има ли написано въ Вѣтхый Заветъ, какво
Исусъ Хрістосъ трѣбвало да воскресне имянно въ
шрешій день?*

О. Пророческы образъ за това е прѣдставенъ
въ Пророка Јона „и вък Іона во чревтѣ китовѣ три
дней и три нощи.“ Іон. 2. 1.

П. *Какъ съ познали, че Исусъ Хрістосъ е вос-
кресналъ?*

О. Войни, кои-то пазили гроба Му, съ ужасъ
познали това, зашто-то Ангелъ Господень отвалилъ
камька, съ кой-то былъ покрытъ гроба Му, и станѣ-
ло голѣмо землетрясеніе. Ангели такожде възвѣсти-
ли за Хрістово-то воскресеніе на Маріѣ Магдалинѣ
и на другы нѣкои. Самъ Исусъ Хрітосъ, въ сѣ-
щій день отъ воскресеніе-то Си, явилъ ся на мно-
зина, както: на Мүроносицы-ты, на Петра, на два-
ма ученицы, кои-то отхождали въ Еммаусъ, и най-
сѣтиъ на всичкы-ты Апостолы, въ дома, на кой-то
врата-та были затворены. Послѣ това Той много-
пѣти имъ ся являвалъ въ продлженіе на четыре-
десять дни; въ единъ день ся явилъ на повече отъ
пять стотинъ вѣрны, събраны наедно 1. Кор. 15. 6.

П. *Защо ся е являвалъ Исусъ Хрістосъ слѣдъ
воскресеніе-то Си на Апостолы-шы въ шеченіе отъ
40 дни?*

О. Въ това врѣмя Той е продължавалъ да ги
учи за тайны-ты на царство Божіе. Дѣян. 1. 3.

ЗА ШЕСТЫЙ ЧЛЕНЪ.

П. *Отъ священно Писаніе ли е займено изобра-
женіе за вознесеніе Господне въ шестый членъ отъ
Символа?*

О. То е займено изъ слѣдующы-ты думы отъ
священно Писаніе: „сшѣдый, Той ѣсть и возшѣдый
превыше всѣхъ небесъ, да исполнитъ всѣческаа.“
Ефес. 4. 10.

„Такова ѣмамы Первосвященника, Ѣже сѣде
бдеснѣю престола величествіа на небесѣхъ.“ Евр.
8. 1.

П. *Съ Божество-то ли, или съ человекство-то
ся е вознеслъ Исусъ Хрістосъ на небо-то.*

О. Съ человекство-то; а съ Божество-то Той
всякога е былъ и е на небо-то.

П. *Исусъ Хрістосъ какъ сѣди ошдѣсиж
сѣранъ на Бога Отца, кога-то е Богъ вездѣ-
сущъ?*

О. Това трѣбва да разумѣваемы духовно. То
есть: Исусъ Хрітосъ има еднакво могущество и
славъ съ Бога Отца.

ЗА СЕДМЫЙ ЧЛЕНЪ.

П. *Какъ казва священно Писаніе за бѣдѣще-то
Хрістово пришествіе?*

О. „Сѣи Исусъ вознесѣйся отъ вѣсъ на небо
такожде прійдетъ, ѣмже образомъ видѣсте Ёго
идѣща на небо.“ Дѣян. 1. 11. Това казали на Апо-
столы-ты Ангели въ сѣще-то врѣмя, кога-то ся воз-
неслъ Господь.

П. *Какъ казва шо за бѣдѣщій Нбговъ сѣдѣ:*

О. «Градѣтъ чась, въ ѿнже вси сущіи во гробѣхъ ѹслышатъ гласъ Сына Божіа, и ѿйдутъ сотворіи владѣа въ воскрешеніе живота; а сотворіи злаа, въ воскрешеніе суда.» Іоан. 5. 28—29. Думы на Самаго Іисуса Христа.

П. *Какъ казва шо за безконечно-шо царство Нбгово?*

О. «Сѣи вѣдетъ вѣліи и Сынъ Бѣшнаго наречѣса: и дастъ ѿмѹ Господь Богъ престолъ Давіда ѿца Ёго, и воцарѣса въ домѹ Іаковли во вѣки, и царствію Ёго не вѣдетъ конца.» Лѣк. 1. 32—33. Думы на Ангела камъ Богоматерь.

П. *Бѣдѣще-шо Хрістово пришествіе шаково ли ще бѣде, какъ-шо прѣдне-шо?*

О. Весма различно ѿ прѣдне-то. За да пострада за насъ Той е доходилъ въ уничиженіе, а да сѣди насъ »прійдетъ во славу Своѣи, и вси скатин ѿнгели съ нимъ.» Матѣ. 25. 31.

П. *Всички человецы ли ще сѣди Той?*

О. Всички безъ изятіе.

П. *Какъ ще Той да сѣди?*

О. Совѣтъ-та на всякаго человекъа ще ся открие прѣдъ всички, и щѣтъ ся являть не само всички работы, кой каквы-то е направилъ прѣзъ всичкий си животъ на земь-тѣ, нѣ и всички казаны рѣчи, тайны желанія и помышленія. »Прійдетъ Господь, Иже во свѣтѣхъ приведѣтъ тайныя тмы, и обавитъ совѣты сердечніа; и тогда похвала вѣдетъ комѹждо ѿ Бѣга.» 1. Кор. 4. 5.

П. *Дали не ще осѣди Той насъ и за лоши-шы рѣчи или мысли?*

О. Безъ съмнѣніе ще осѣди, ако да ги невагладимъ съ покаяніе, съ вѣрѣ и съ исправенъ животъ. »Глаголю же вамъ: ако всако слово празное, ѣже ѿше рекутъ человекѣци, воздадѣтъ ѿ немъ слово въ дѣнь сѣдѣный.» Матѣ. 12. 36.

П. *Скоро ли ще дойде Іисусъ Хрісѣсъ на сѣдѣ?*

О. Това не е извѣстно; и затова трѣба да живѣемъ така, щого всегда да бѣдемъ готови за това.

»Не коснитъ Господь ѿбѣтованія, акоже вѣрѣци коснѣніе мнѣтъ: но долготерпѣтъ на насъ, не хотѣа, да ктѣ погибнетъ, но да вси въ поканіе прійдутъ: прійдетъ же дѣнь Господень, ако тѣтъ въ нѣщѣ.» 2. Петр. 3. 9—10.

»Бѣдите ѹбо, ако не вѣсте дѣни ни часа, въ ѿнже Сынъ человекѣскый прійдетъ.» Матѣ. 25. 13.

П. *Не сѣ ли откриши доне нѣкои бѣлази ѿшѣ близко-шо Хрістово пришествіе?*

О. Въ слово-то Божіе сѣ открыти нѣкои бѣлази, а имянно: умяяваніе на вѣрѣ-тѣ и любовь-тѣ между человекѣцы-ты, умноженіе на пороцы-ты и бѣдствія-та, проповѣданіе Евангеліе-то на всички народы, и пришествіе на антихріста. Гляд. Матѣ. 24.

П. *Що е това Антихрісѣ?*

О. Противникъ на Хріста, кой-то ще ся старае да истреби Хрістіанство-то, нѣ вмѣето това самъ страшно ще погыбне, Гляд. 2. Солун. 2. 8.

П. *Що е Царство Хрістово?*

О. Царство Хрістово е прѣво, всичкий свѣтъ, второ, всички вѣрни на земь-тѣ, трете, всички блаженны на небо-то.

Прѣво-то ся нарича царство на природѣ-тѣ, второ-то, царство на благодать-тѣ, а трете-то царство на славу-тѣ.

П. *Камъ кое ошъ шыя ся ошноси изрѣченіе-шо въ Сѣмола, какво на царство-шо Хрістова, „не бѣдетъ концѣ“?*

О. Камъ царство-то на слава-тѣ.

ЗА ОСМЫЙ ЧЛЕНЪ.

П. *Въ какъвъ разумъ Духъ Свяшый ся нарича Господь?*

О. Въ сѣщія, както и Сынъ Божій, т. е. като истинный Богъ.

П. *Свидѣтелствува ли за шова священо Писание?*

О. Това ся види отъ думы-ты, кои-то е казалъ Апостолъ Петръ за да обличи Анавія: „почто исполни сатана сердце твоё, солгати Духу Свѣтому?“ и по-нататакъ: „не человекомъ солгалъ еси, нѣ Богъ.“ Дѣян. 5. 3—4.

П. *Какъ трѣбва да ся разумѣва шова, гдѣ-шо Духъ свяшый ся нарича живошворящъ?*

О. Това трѣбва да ся разумѣва така, какво Той заедно съ Бога Отца и Сына дава на твари-ты животь особно духовенъ на человекѣ-ты.

Иже кто не родится водою и Духомъ, не можетъ вни́ти въ царствіе Божіе. Іоан. 3. 5.

П. *Ошгдѣ знаемъ, какво Духъ Свяшый исхо-ди ошъ Отца?*

О. Това знаемъ отъ слѣдующы-ты думы на Самаго Иисуса Хріста: „Егда же придетъ утѣшитель, Ебоже Язъ послѣю Вамъ отъ Отца Духъ истинны, Иже отъ Отца исходитъ, Той свидѣ-тельствуетъ о мнѣ.“ Іоан. 15. 26.

П. *Ученіе за исхожденіе-шо на Свяшаго Духа ошъ Отца може ли да ся измѣнява, или допълнява?*

О. Не може. Прѣво, зашто-то Православна-та Черква въ това ученіе повторява сѣщы-ты думы на Самаго Иисуса Хріста; а Нѣговы-ты думы, безъ съмнѣніе сѣ достаточно и съвѣренно израженіе на истинѣ-тѣ. Второ, зашто-то второй-тѣ Вселенскій Сѣборъ, на кой-то главный-тѣ прѣдмѣтъ е былъ да утвърди истинно ученіе за Святаго Духа, безъ съмнѣніе удовлетворительно е изложилъ това ученіе въ Символа на вѣрѣ-тѣ; и Католическа-та Черква е признала това така рѣшительно, што третій-тѣ Вселенскій Сѣборъ съ седмо-то си правило е запрѣтилъ да ся съставлява новъ Символъ на вѣрѣ-тѣ.

За това Святый Іоаннъ Дамаскинъ пише:

Духа Святаго и изъ Отца быти глаголемъ, и Духа Отца именуемъ: Отъ Сына же Духа быти никакоже глаголемъ, но точію Его Духа Сыновня нарицаемъ. Бог. Ког. 1. Гл. 11., стр. 4.

П. *Ошгдѣ ся види, че на Свяшаго Духа приличя поклоненіе и прославленіе равно съ Отца и Сына?*

О. Това ся види отъ тукъ, гдѣ-то Иисусъ Хрістосъ заповѣдалъ да крышаватъ во имя Отца, и Сына, и Святаго Духа Мат. 28. 19.

П. *Защо е казано въ Сѣмола, че Духъ Свяшый е говорилъ прѣвъ пророцы-шы?*

О. Това е казано за обличеніе на нѣко лжеучители, кои-то казвали, че книги-ты отъ Ветхый Заветъ не были писаны съ Духъ Святый.

П. *Свидѣтелствува ли Священо Писание, какво прѣвъ Пророцы-шы на истина е говорилъ Духъ Свяшый?*

О. Апостолъ Петръ пише: „ни бо вѣлю вѣсть когдѣ человекомъ пророчество, но отъ Святаго

Духа просвѣщеніи глаголаша свѣтлѣ божіи чело-
вѣци. « 2. Петр. 1. 21.

П. Не е ли говорилъ Духъ Свяшый и црѣзъ
Апостола-шы?

О. Говорилъ е.

Пророкамъ; казва пакъ Апостолъ Петръ,
«открыса яко не имъ самѣмъ, но намъ слуга-
ху сіа, яже нынѣ возвѣстишася вамъ благо-
вѣстковавшими вамъ Духомъ Свѣтымъ, по-
сланнымъ съ небесѣ.» 1. Петр. 1. 12.

П. А защо не е спомянъ въ Символа за
Апостола-шы?

О. Защо-то въ врѣмя, кога ся е съставлявалъ
Символъ-тъ, никой не е съзнавалъ за Богодушно-
венность-тъ на Апостола-ты.

П. Духъ Свяшый не ся ли е открылъ на че-
ловѣци-шы съ нѣкой особенъ начинъ?

О. Той е слѣзъ на Апостола-ты въ видъ на
огненны языцы, въ пятидесятый день, по воскресе-
ніе-то Христово.

П. Съобщава ли ся Духъ Свяшый и сега на
человѣци-шы?

О. Съобщава ся на всички истинны Хрістіане.

«Не вѣсте ли яко храмъ Божій есте, и Духъ
Божій живѣтъ въ васъ?» 1. Кор. 3. 16.

П. Какъ можемъ да бжде причастны на
Свяшаго Духа?

О. Чрезъ усрѣднѣ молитвъ и чрезъ Таинства-та.

«Иже ѹбо вы зай сѹще, ѹмѣете да нѣа блага
дадѣти чадомъ вашимъ, кольми паче Отѣцъ. Иже
съ небесѣ, дастъ Духа Свѣтаго просащымъ ѹ
Него?» Лук. 10. 13.

„Егда же благодать и человеколюбіе явися
Спаса нашего Бога, не отъ дѣла праведныхъ,
иже сотворихомъ мы, но по Своей Его мило-
сти, спасе насъ, вѣною пакымыѣа, и обновленіа
Духа Свѣтаго, Егоже излиа на насъ бѣжно
Исѹсъ Христомъ Спасителемъ нашимъ.“ Тим.
3. 4—6.

П. Кои сж най-главы-шы дарове на Свя-
шаго Духа?

О. Най-главы-ти и по-добрѣ общи-ти сж, спо-
рядъ исчисленіе-то на Пророка Исаіа, слѣдѹщи-ти
седмъ: Духъ страха Божія, духъ позна-
ніа, духъ силы, духъ совѣта, духъ разу-
мѣніа, духъ мудрости, духъ Господень,
или даръ благочестія и вдохновенія въ
высѣшъ степень. Гл. Исаіа 11. 1—3.

ЗА ДЕВЯТЫЙ ЧЛЕНЪ.

П. Що е Черква?

О. Черква е отъ Бога установено общество отъ
человѣци, съединены по Православнѣ вѣрѣ, законъ
Божій, священноначаліе и Таинства-та.

П. Що значи вѣрвамъ въ черквѣ?

О. Значи благоговѣно почитамъ истиннѣ-тъ
Христовѣ Черквѣ, и покорявамъ ся на нейно-то уче-
ніе и заповѣди, като съмъ увѣренъ, че въ неѣ
прѣбывава, спасително дѣйствува, учи и управлява
благодать, коя-то ся излива отъ едиѣ вѣчнѣ нейнѣ
главѣ, Господа Исѹса Хріста.

П. Какъ може да бжде предметъ за вѣрѣ
Черква-та, коя-то е видима, кога-то вѣра-та,
спорядъ Апостола, е „обличеніе невидимихъ?“

О. Пръво, Черква-та ако и да е видима, нѣ невидима е усвоениа-та ѿ, и освященна-та въ неѣ, благодать Божія, коя-то и е собственно прѣдметъ за вѣрваніе въ черквѣ.

Второ, Черква-та, спорядъ както е тя на земь-тѣ, е видима, и принадлежать ѿ всичкы Православны Хрістіане, кои-то живѣють на земь-тѣ; нѣ въ сѣще-то врѣмя е невидима, спорядъ както е тя и на небо-то, и принадлежать ѿ всичкы, кои-то сѣ ся скончали въ истиннѣ вѣрѣ и святость.

П. *На що можемъ да утвърдимъ понашіе за Черквѣ-шѣ, що е на земь-шѣ и заедно на небо-шо?*

О. На слѣдующы-ты думы отъ Апостола Павла камъ Хрістіане-ты: „пріступіте къ Сіонстѣй горѣ, ѿ ко граду Бѣга живаго, Іерусалиму небесному, ѿ тѣмѣмъ Ангеловъ, торжествѣ ѿ Церкви первородныхъ на небесѣхъ, ѿ Судиѣ всѣхъ Бѣгу, ѿ духомъ праведникъ совершенныхъ, ѿ къ Ходѣ-таю Закѣта Нѣваго Іисусу.“ Евр. 12. 22—24.

П. *Сѣ що можемъ да ся удостовѣримъ за прѣбываніе-шо на благодать Божію въ истиннѣ-шѣ Черквѣ?*

О. Пръво сѣ това, че нейна-та глава е Богочеловѣкъ Іисусъ Хрістосъ, кой-то е исполненъ сѣ благодать и истинѣ, та и тѣло-то Си, т. е. Черквѣ-тѣ исполнява сѣ благодать и истинѣ.

Второ сѣ това, че Той е общалъ на ученицы-ты Си Святаго Духа, за да бѣде Той вѣчно сѣ тѣхъ; и че, спорядъ това общаніе, Духъ Святый поставява пастыри на Черквѣ-тѣ. Глад. Іоанн. 14. 16.

Апостолъ Павелъ за Іисуса Хріста казва, какво Богъ Отецъ „Того даде главѣ выше всѣхъ Церкви, ѿже ѣсть тѣло Бѣго.“ Ефес. 1. 22—23.

Пакъ тоя Апостолъ казва на пастыри-ты черковны: „внимайте ѿко сѣбѣ и всему стаду, въ немже вѣсѣ Духъ Святый постави Епископы пастыри Церкви Господа ѿ Бѣга, ѿже стажа кровію своєю.“ Дѣан. 20. 28.

П. *Сѣ що още ся удостовѣряемы, какво благодать Божія прѣбывава въ Черквѣ-шѣ досега, и ще прѣбывава до скончанія вѣка?*

О. Въ това удостовѣрять насѣ слѣдующы-ты изрѣченія на Самаго Іисуса Хріста и на Нѣговый Апостолъ.

„Созижду Церковь Мою, ѿ вратъ ада не одолѣють ѿ.“ Матѣ. 14. 18.

„Иъ сѣ вѣмы ѣсѣ до скончанія вѣка, ѿ-минѣ.“ Матѣ. 28. 20.

„Тому (Бѣгу Отцу) слава въ Церкви ѿ Хрістѣ Іисусѣ, во всѣ роди вѣка вѣковѣ, ѿминѣ.“ Еф. 3. 21.

П. *Защо Черква-ша е една?*

О. Защо-то тя е едно духовно тѣло, има еднѣ главѣ, Хріста, и одушевлява сѣ сѣ единъ Духъ Божій.

„Едино тѣло, единъ Духъ ѿкоже ѿ званіи высте во единомъ ѿповѣніи званія вѣшего: единъ Господъ, единая вѣра, едино крещеніе: единъ Бѣгъ ѿ Отецъ всѣхъ.“ Ефес. 4. 4—6.

П. *Сѣ що по-точно ся удостовѣряемы, какво Іисусъ Хрістосъ е една глава на еднѣ Черквѣ?*

О. Апостолъ Павелъ пише, какво за Черквѣ-тѣ, катѣ „зданія Бѣжіа, основанія ѿнаго никѣ-же можетъ положити пѣче лежѣщаго, ѿже ѣсть

Иисусъ Христосъ.“ 1. Кор. 3. 10—11. Спорядъ това за Черквѣ-тъ, като тѣло Христово, неможе да бѣде друга глава, освѣтъ Иисусъ Христосъ.

Черква-та, коя-то трѣбва да прѣбѣде до край, иска и главѣ, коя-то всякога да прѣбывава; а такъвъ е Иисусъ Христосъ.

Затова и Апостоли-ти ся ненаричають друго освѣтъ служители на Черквѣ-тъ. Кол. 1. 24—25.

П. Единство-шо на Черквѣ-шѣ какъ длѣж-нось нѣ налага?

О. „Блюсти ѣдинѣніе дѣла въ союзѣ мѣра.“
Єф. 4. 3.

П. Какъ може да ся съгласи съ единство-шо на Черквѣ-шѣ шова, гдѣшо има много Черквы, ош-дѣлны и самостояшелны. на примѣръ, Јерусалимска, Антиохійска, Александрійска, Константинополска и Россійска?

О. Това сѣ частны Черквы, или чѣсти отъ едиѣ вселенскѣ Черквѣ. Отдѣлность-та на тѣхно-то видимо устройство не имѣ прѣпятствува за да бѣдѣтъ духовно великы членове отъ едно тѣло на вселенскѣ-тъ Черквѣ, да имѣтъ едиѣ главѣ, Хри-ста, и едиѣ духъ отъ вѣръ и благодать. Това единство ся изражава видимо съ еднакво исповѣ-даніе на вѣръ-тъ и общеніе въ молитвы-ты и Таинства-та.

П. Сѣществува ли такожде единство между земнѣ-шѣ и небеснѣ Черквы?

О. Безъ съмнѣніе, сѣществува както по отно-шеніе-то имѣ камъ едиѣ главѣ, Господа нашего Иисуса Христа, така и по взаимно-то имѣ общеніе между едиѣ-тъ и другѣ-тъ.

П. Какво средство за общеніе има земна-ша Черква съ небеснѣ-шѣ?

О. Молитвѣ, вѣръ и любовь. Вѣрни-ти, кои-то принадлежатъ на подвижанѣ-тъ ся Черквѣ на земнѣ-тъ, като приносять молитвѣ Богу, въ сѣще-то вѣрмія призывають на помощь святѣи-ты, кои-то принадлежатъ на небеснѣ-тъ Черквѣ; и тѣи, като по-близо до Бога, съ свои-ты посредствуѣщи мо-литвы очищавать, подкрепляють и приносять прѣдъ Бога молитвы-ты на вѣрны-ты, що живѣють на земнѣ-тъ, и по волю Божиѣ благодатно и благо-творно дѣйствовать на тѣхъ, или невидимо съ силѣ, или чрѣвъ свои явленія и нѣкои другы дѣйствія.

П. На що е основано правило-шо на земнѣ-шѣ Черквѣ, да призыва въ молишѣ Сѣ-шіи-шы ошъ небеснѣ-шѣ Черквѣ?

О. На священно преданіе, отъ кое-то ся ви-дѣть начѣла и въ священно Писаніе. На примѣръ, кога-то Пророкъ Давидъ выка въ молитвѣ-тъ си: „Господи Боже 'Авраама ѣ 'Исаака ѣ 'Израїла ѣтецѣ нашіхъ.“ тогава той споманува Святѣи-ты за подкрепленіе на молитвѣ-тъ си, сѣще така, както и сега Православна-та Черква призывава „Хри-ста истиннаго Бога нашего, молитвами Пречѣсты-а 'Его Матери ѣ всѣхъ Святѣхъ.“ бл. 1. Парал. 29. 18.

Кириллъ Јерусалимскѣ въ изясненіе Божествен-нѣ-тъ литургѣ казва: споманувамы и преж-де почивши-ты, прѣво, Патріархы, Про-роцы, Апостолы, и Мученицы, та съ тѣх-нѣ-тъ молитвѣ и прѣдетателство да прѣиме Богъ наше-то моленіе. Поуч. Тай-нов. 5. гл. 9.

П. Има ли свидѣтелство въ священно Писа-ніе, какво Сѣшіи-шы посредствувають съ мо-лишѣ-шѣ си на небо-шо?

О. Святѣй Евангелиетъ Іоаннѣ въ откровеніе-

то видѣлъ на небо-то Ангела, кому-то „данѣ вышл днѣмъ мнози, да дѣсть молитвамъ Святыхъ всѣхъ на бѣтарѣ злѣтѣй сущѣй прѣдъ престоломъ ѿ нѣиде дѣмъ кадѣланнымъ молитвами Святыхъ отъ рукъ Ангела прѣдъ Бѣга.“ Япок. 8. 3—4.

П. *Има ли свидѣтелство въ священно Писаніе за благошворны-шы явленія на Свяшѣи-шы отъ небо-шо?*

О. Святѣй Евангелистѣ Матѣей казва, че, по крѣстѣ-тѣ смръть на Господа нашего Иисуса Хрѣста, „многа тѣлесѣ ѡсѡпшихъ Святыхъ кѡстѣша, ѿ нѣшѣдше ѿзъ грѣбѣ, по воскресѣніи Ёго, внидоша во скѣтѣй градѣ, ѿ ѡвишѣса мнозѣмъ.“ Матѣ. 27. 52—53. Спорѣдъ както таково важно чудо не е могло да бѣде безъ важнѣ цѣль: то трѣбѣ да мыслимъ, че воскресѣли-ти Святѣи сѣ ся явили да възвѣстѣятъ за съшествіе-то Иисусъ Хрѣстово въ Адѣ и побѣдоносно-то Нѣгово възкрѣсеніе, и сѣ тѣмъ проповѣдъ да спѡспѣшествуватъ на онѣя, кой-то сѣ ся родили въ ветхозавѣтѣ-тѣ Черквѣ да прѣминѣтъ въ новозавѣтѣ-тѣ, коѣ-то сѣ е то-гасѣ открывала.

П. *Сѣ какѣы свидѣтелства сѣ ушѣрждавамы въ да вѣрѣамъ на шѡва, какѡ Свяшѣи-ши, по прѣставленіе-шо сѣ, чудодѣйствувашъ чрезъ нѣкои земны посредства?*

О. Четвѣрта-та книга Цѣрствѣ свидѣтельствува, какѡ отъ досѣганіе до кѡсти-ты на Пророка Елисеѣ възкрѣсѣнѣ мрътавѣ. Гл. 13- 21.

Апостолѣ Павелѣ не само самѣ непосредственно свѣршѣвалъ исцѣленія и чудеса, нѣ това сѣще-то правилы и земены-ты отъ нѣгово-то тѣло забрадкы и убусци въ нѣгово-то отсѣтствіе. Дѣян.

15. 12. По това сѣ види, какѡ Святѣи-ти, и слѣдѣ смръть-тѣ сѣ, пакѣ така могатъ благотворно да дѣйствуватъ чрѣзъ земны-ты посредства, кой-то сѣ получили отъ тѣхъ осѣященіе.

Иоаннѣ Дамаскинѣ пише: мощи Святыхъ, акѣ спасителныѣ источники дарѡва намѣ Владыка Хрѣтѡсѣ, яже многѡразличная благодѣяніѣ источаютъ. Като въ изѣненіе на това той забѣлѣжа, яко посредствомъ ума, и въ тѣлеса ихъ вселѣся Бѣгѣ. Бѣгѡсл. кн. 4. гл. 15. ст. 3—4.

П. *Защо Черква-ша е свѣща?*

О. Защо-то е осѣята отъ Иисуса Хрѣста чрѣзъ Нѣгово-то ученіе, чрѣзъ Нѣговѣ-тѣ молитѣ и чрѣзъ Тайнства-та.

„Хрѣтѡсѣ възлюбѣ Цѣрковѣ, ѿ Сѣбѣ прѣдаде за нѣю: да ѡсѣтитѣ ю, ѡчиствѣ банѣю водною во глаголѣ: да прѣдѣставитѣ ю Сѣбѣ славно Цѣрковѣ, не ѿмѣшѣ скѣрны ѿли порѡка, ѿли нѣчто отъ таковыхъ, но да вѣдетѣ скѣта ѿ непорѡчна. Еф. 5. 25—27.

П. *Какѣ Черква-ша е свѣща, кога-шо ѡ неѣ има и кой-шо грѣшѣтъ?*

О. Онѣя, кой-то грѣшатъ, но очищаватъ себе сѣ истинно покаяніе, не брѣкатъ на Черкѣ-тѣ за да бѣде свѣта: а нераскаянни-ти грѣшници, или сѣ видимо дѣйствіе отъ черковнѣ-тѣ властѣ, или сѣ невидимо дѣйствіе отъ сѣдѣ Бѣжѣй, като мрътѣ членѡве, отсѣчатъ сѣ отъ тѣло-то на Черкѣ-тѣ, и така тя и отъ тѣмъ странѣ сѣ упѣзва свѣта.

„Измѣте злѣго отъ вѣсѣ самѣхъ.“ 1. Кор. 5. 13.

„Тѣрѣдѡе ѡко ѡснованіе Бѣжѣе стѡйтѣ, ѿмѣ-щѣе печѣтъ сѣю: познѣ Госпѡдѣ сущѣмъ Сѡвоѣ, ѿ

да ѡтступитѣ ѿ неправды всѣхъ именуймъ ѿмъ Господнѣхъ.“ 2. Тим. 2. 19.

П. *Защо Церква-ша ся нарича Соборна или все едно, Каѡолическа, или Вселенска?*

О. Защо-то тя ся неограничява ни съ нѣкое мѣсто, ни съ врѣмя, ни съ народъ, нѣ заключява въ себе истинно вѣрующы-ты ѿ всички мѣста, врѣмена и народы.

Апостолъ Павелъ казва, че благовѣствованіе-то сѣществувало въ всичкиа свѣтъ, и е плодносно и растимо. Колос. 1. 5—6. И че въ Христовѣ-тъ Церквѣ, „и кѣтъ Еллинѣ и Иудѣи, ѡбрѣзаніе и необрѣзаніе, варварѣ и Скиѣ, рабѣ и свободѣ, но всѣхъ и во всѣхъ Христосъ.“ Колос. 3. 11.

П. *Какво важно преимущество има Каѡолическа-ша Церква?*

О. Неи собственно принадлежать высокы-ты ѡбщанія, какво „вратѣ Адова не ѡдолѣють ѿи“, какво Господъ прекудетъ съ неѣ до скончаніа вѣка, какво въ неѣ ще прѣбѣде слава Божія ѡ Христѣ Иисусѣ во всѣ роды вѣка; спорядъ това тя никога не може да отпадне ѿ вѣрѣ-тъ, нито ще погрѣши въ истинѣ-тъ на вѣрѣ-тъ, или да падне въ заблужденіе.

Несъмнѣнно исповѣдамы, като тврѣда истинѣ, какво Каѡолическа-та Церква не може да грѣши или да ся заблуждава, и да изрича лъжѣ вмѣсто истинѣ; защото Духъ Святый, Кой-то всегда дѣйствува чрѣзъ вѣрно служащы-ты Отцы и учители Черковны, прѣдпазва ѣ ѿ всяко заблужденіе. Посл. на Вост. Патр. за Правосл. Вѣр. чл. 12.

П. *Кога Каѡолическа-ша Церква заключява въ себе всички истинно вѣрующы въ свѣта: що не трѣбва ли да дрѣжимъ кашо необходимо нужно за спасеніе щошо вѣрующы-тъ да бы принадлежали неѣ?*

О. Така трѣбва. Понеже Иисусъ Христосъ, спорядъ изрѣченіе-то на Апостола Павла, е „глава Церкви, и Той ѣсть Спаситель тѣла;“ то, за да бѣхмы имали участіе въ Негово-то спасеніе, необходимо нужно е за да бѣдемъ членове на Негово-то тѣло, т. е. на Каѡолическѣ-тъ Церквѣ. Ефес. 5. 23.

Апостолъ Петръ пише, какво крѣщеніе-то ны спасава, както Ноевъ ковчегъ. Всичкы, кои-то сѣ ся упазили ѿ всемирный потопъ, упазили сѣ единственно въ Ноевъ ковчегъ: така всички, кои-то получаютъ вѣчно спасеніе, получаютъ го въ единѣ-тъ Каѡолическѣ Церквѣ.

П. *Каквы мысли и въспоминанія трѣбва да сѣдиняваны съ наименованіе-шо на Восточнѣ-тъ Церквѣ?*

О. Въ Рая, кой-то е былъ насаденъ на востокъ, създадена была и прѣва-та Церква на безгрѣшны-ты Прародители; и послѣ грѣхопаденіе-то, пакъ тамъ было положено ново основаніе ѿ Церквѣ-тъ на оныя, кои-то сѣ ся спасявали въ ѡбѣтованіе-то за Спасителя. На востокъ, въ Иудейскѣ-тъ землѣ Господъ нашъ Иисусъ Христосъ, като свршилъ дѣло-то на наше-то спасеніе, положиъ е начало на Своѣ-тъ собственно Христіанскѣ Церквѣ; ѿтамъ ся е распространила тя по всичкиа вселеннѣ; и досега Православна-та Каѡолическа Вселенска вѣра, коя-то е утвѣрена ѿ седмѣ-тъ Вселенскы Соборы, съхранява ся неизмѣнно въ прѣвоначальнѣ-тъ си чистотѣ въ древны-ты восточны Черквы, и въ оныя, кои-

то сѣ въ единомысліе съ восточны-ты, както що е и Всероссійска-та Черква.

П. *Защо Черква-ша ся нарича Апостолска?*

О. Защо-то тя непрѣсѣчно и неизмѣнно съхранява отъ Апостолы-ты, и ученіе-то и прѣметство-то на дарове-ты отъ Святаго Духа, чрѣвъ священно-то рѣкоположеніе. И въ тоя разумъ Черква-та ся нарича такожде Православна или Правовѣрующа.

»Нѣсте странни и пришѣлци, но сожителіе Святѣмъ и присніи Бѣгу, наздани бывше на основаніи Апостолъ и Пророкъ, сущіи краевѣстны Самому Иисусу Христу.« Ефес. 2. 19—20.

П. *На що ны учи Символъ-шъ на вѣрѣ-шъ, кога нарича Черква-ша Апостолска?*

О. Учи ны да дрѣжимъ ученіе-то и преданія-та Апостолскы, и да отбѣгваемъ отъ такова ученіе и такыва учители, кои-то ся неутвѣрждаватъ на Апостолско-то ученіе.

Апостолъ Павелъ пише: »тѣмже ѹбо, братіе, стоите и держите преданіа, имже научистеся, или словомъ, или посланіемъ нашимъ.« 2. Сол. 11. 15.

»Сретикѣ человекѣ по первомъ и второмъ наказаніи отрѣцѣйсѣ.« Тит. 3. 10.

»Ище же и Церква преслѣдуетъ братъ твой, буди тебѣ, якоже язычникъ и мытарь.« Матѣ. 18. 17.

П. *Какво учрежденіе сѣществува въ Черкѣ-шъ, въ кое-то ся съхранява преемство-шо на Апостолско-то служеніе?*

О. Черковна-та Иерархія или священноначаліе-то.

П. *Отгдѣ води свое-шо начало Иерархія-ша на Христіанскѣ-шъ Черкѣ-шъ?*

О. Отъ Самаго Иисуса Христа и отъ сошествіе-то на Святаго Духа надъ Апостолы-ты; отъ онова вѣ-мя непрѣсѣчно ся продѣлява чрѣвъ прѣметственно рѣкоположеніе въ тайнство на Священство-то.

»Тѣи далѣ естъ бѣвы ѹбо Апостолы, бѣвы же Пророки, бѣвы же благовѣстники, бѣвы же Пастыри и ѹчители, къ совершенію святѣхъ въ дѣло служеніа, въ созиданіе тѣла Христова.« Ефес. 4. 11—12.

П. *Какво священноначаліе може да просища свое-то дѣйствіе на всѣхъ-шъ Каволическѣ Черкѣ-шъ?*

О. Вселенскій Соборъ.

П. *На какво священноначаліе сѣ подчинены главны-шы члѣсти ошъ Вселенскѣ-шъ Черкѣ-шъ?*

О. На Православны-ты Патріархы и на Святѣйшій Синодъ.

П. *На какво священноначаліе ся подчинявашъ по-малкы-шы православны области и градове?*

О. На Митрополиты, Архіепископы и Епископы.

П. *Какво мѣсто въ Иерархіѣ-шъ захаща Святѣйшій Синодъ.*

О. Равно съ Святѣйши-ты Православны Патріархы. Гл. грам. С. Патр. за учреж. на С. Синодъ.

П. *За да ся испълни дѣло ошъ повиновеніе камъ Черкѣ-шъ, отгдѣ може да ся знае, що иска шя ошъ свои-шы сынове?*

О. Това може да ся знае изъ священно Писаніе, изъ правила-та на святы Апостолы, святы Вселенскы и Помѣстны Соборы и святы Отцы и изъ Черковны-ты уставы.

ЗА ДЕСЯТЫЙ ЧЛЕНЪ.

П. *Защо ся спомянува въ Символа на вѣрѣ-шъ за Кръщеніе-шо?*

О. Защо-то въра-та ся запечатва съ Кръщение-то и съ осталь-ты Тайнства.

П. *Що е Тайнство?*

П. Тайнство е священо дѣйствиѣ, чрѣзъ кое-то тайно дѣйствува на чловѣка благодать, или все едно, спасителна сила Божія.

П. *Колко сж Тайнства-та?*

О. Седмь: 1) Кръщеніе, 2) Мвропомазаніе, 3) Причащеніе, 4) Покаяніе, 5) Священство, 6) Бракъ, 7) Елеосвященіе.

П. *Какъ сж има въ всяко ошъ шыя Тайнства?*

О. 1. Въ Кръщеніе-то чловѣкъ ся ражда тайнственно въ духовенъ животъ.

2. Въ Мвропомазаніе-то получава благодать духовно возвращающъ и укрѣпляющъ.

3. Въ Причащеніе-то ся храни духовно.

4. Въ Покаяніе-то ся лѣкува отъ духовны болѣсти, т. е. отъ грѣхове.

5. Въ Священство-то получава благодать, духовно да възражда и да въспытава другы чрѣзъ ученіе и тайнства-та.

6. Въ Брака получава благодать, коя-то освящава сжпрѣжество-то и естествено-то рожденіе и въспытаніе на дѣтца-та.

7. Въ Елеосвященіе-то ся исцѣрява и отъ тѣлесны болѣсти, чрѣзъ исцѣленіе отъ духовны-ты.

П. *Защо не е спомяншо въ Символа за вси-кы-шы шыя Тайнства, а само за едно Кръщеніе?*

О. Защо-то за кръщеніе-то е было съмнѣніе, не трѣбва ли нѣкои си чловѣци, какъ-то еретици-ти да ся кръщаватъ втори пѣтъ, и на това е было по-трѣбно разрѣшеніе, кое-то е и положено въ Символа.

ЗА КРЕЩЕНИЕ-ТО.

1) П. *Що е Кръщеніе?*

О. Кръщеніе Тайнство, въ кое-то въруж-щый-тъ, при троекратно потопяваніе тѣло-то му въ водѣ, съ призываніе Бога Отца, и Сына, и Святаго Духа, умира за плотскый и грѣховный животъ, и възражда ся отъ Святаго Духа въ святъ и духовенъ животъ.

»Ище ктѣ не родитса водою ѿ Дѣхъ, не мѣжетъ внѣти въ царствіе Бѣжіе.« Іоан. 3. 5.

2) П. *Кога и какъ ся е начиняло Кръщеніе-шо?*

О. Прѣво, »Іоаннъ крестѣ кръщеніемъ пока-ніа, людемъ глагола, да во градуцаго по нѣмъ вѣрѣють, сирѣчь во Іисуса Христѣ.« Дѣан. 19. 4. Послѣ Іисусъ Христосъ съ Своя примѣръ е освятилъ Кръщеніе-то, като го е пріялъ отъ Іоанна. Най-сѣтъ слѣдъ воскресеніе-то Си, Той далъ на Апостолы-ты тѣржественно повеленіе: »шѣдше ѣво научѣте всѣ ѡзыки, крестѣще ихъ во ѿмѣ Отца, ѿ Сына, ѿ Свѣтаго Дѣха.« Матѣ. 28. 19.

3) П. *Що е най-важно-шо въ священо-шо дѣйствиѣ на Кръщеніе-шо?*

О. Трикратно-то потопяваніе въ водѣ-тъ, въ имя-то на Отца, и Сына, и Святаго Духа.

4) П. *Що ся иска ошъ шогова, кой-шо жалае да прѣйме Кръщеніе?*

О. Покаяніе и въра. Затова ся и чете прѣдъ Кръщеніе-то Символъ-тъ на вѣрѣ-тъ.

»Покайтса, ѿ да крестѣтса кѣждо васъ во ѿмѣ Іисуса Христѣ во бѣтавлѣніе грѣхѣвъ: ѿ прѣимете даръ Свѣтаго Дѣха.« Дѣан. 11. 38.

»Иже в'крѹ ѿметъ ѿ крестѣтса, спасенъ бѹдетъ.« Марк. 14. 16.

5) П. А какъ кришавашъ младенцы-шы?

О. Спорядъ вѣрѣ-тѣ на родители-ты и восприемницы-ты, кои-то притова сѣ длѣжни да ги научятъ на вѣрѣ, кога-то ти порастѣть.

6) П. Какъ може да ся докаже изъ священо Писаніе, какво трѣбва да ся кришавашъ младенцы-шы?

О. Въ врѣмена-та на Вѣтхый Завѣтъ обрѣзаніе-то ся свръшвало надъ осмодневны-ты младенцы; нѣ Кръщеніе-то въ Новый Завѣтъ застъпя мѣсто-то на обрѣзаніе-то; спорядъ това и трѣбва да ся свръшава Кръщеніе надъ младенцы-ты.

7) П. Огдѣ ся види, какво Кръщеніе-шо застъпя мѣсто-то на обрѣзаніе-шо?

О. Отъ слѣдующы-ты думы на Апостола камъ вѣрующы-ты: »бѣрѣзаны выѣте бѣрѣзаніемъ нерукотвореннымъ, въ совлеченіи тѣла грѣхѣвнаго плѣти, во бѣрѣзаніи Христовѣ, спогрѣвшемъ «Емѹ крещеніемъ.» Колос. 2. 11—12.

8) П. Защо бывашъ при Кръщеніе-шо восприемници-шы?

О. За да ся порѣчатъ прѣдъ Черквѣ-тѣ за вѣрѣ-тѣ на крышаемый, и слѣдъ крещеніе-то да го земѣтъ подъ свои грѣхѣ, за да го утвѣрдятъ въ вѣрѣ-тѣ.

9) П. Защо бива зяклинаніе-шо надъ крышаемый?

О. За да отгонятъ отъ него діавола, кой-то отъ врѣмя на Адамовый грѣхъ е получилъ до чловѣчѣ-ты достѣпъ, и нѣкаквѣ си власть надъ тѣхъ, като надъ свои плѣнницы и робіе.

Апостолъ Павелъ казва, какво всечкы чловѣци, вѣнѣ отъ благодать-тѣ »хѣдѣтъ по вѣкѹ міра

сегѣ, по кнѣзю влѣсти воздѹшнымъ, дѹха, иже нынѣ дѣйствуетъ въ сынѣхъ противленіа.»

Еф. 2. 2.

10) П. Въ що ся заключява сила-ша на заклинаніе-шо?

О. Въ имя-то на Исуса Христа, кое-то ся призыва съ молитвѣ и вѣрѣ.

Исусъ Христосъ е далъ на вѣрующы-ты това обѣщаніе: »именемъ Моимъ вѣсѣ ѿженѹтъ.«

Марк. 14. 17.

11) П. Какъ силѣ има Кръстно-шо знаменіе, кое-то ся упошрѣблява при шолѣ, и при други случаи?

О. Щото е имя-то на Исуса Христа распятого, съ вѣрѣ произнесено съ движеніе на уста-та: това сѣще-то е и кръстно-то знаменіе, съ вѣрѣ направено съ движеніе на рѣкѣ-тѣ, или съ какъвъ-то другъ начинъ прѣдставено.

Кирилъ Іерусалимскый пише: да ся не сраувамы отъ да исповѣдамы Распятого, съ дрѣзновеніе да изображавамы Кръстно-то знаменіе съ рѣкѣ на чело-то си, и на вси-чко: на хлѣба, кой-то ѣдемъ; на чяши-ты, изъ кой-то пиѣмъ; да го изображавамы на влизаніе и на излизаніе; кога-то лѣгамы да спимъ и стаямы, кога-то ся на-ходимъ на пѣть или почивамы. Той е голѣмо прѣдпазваніе, дадено на бѣдны-ты въ даръ, и на слабы-ты безъ трудъ. За-що-то това е благодать Божія: знаменіе за вѣрны-ты и страхъ за злы-ты духове. Оглас. Поуч. 8. 36.

12) П. Ошкога е ошало да ся упошрѣблява Кръстно-шо знаменіе?

О. Отъ самы-ты Апостолскы врѣмяна.

13) П. *Що значи бѣла-ша дреха, въ коѣ-шо обмѣняш послѣ Кръщеніе-шо?*

О. Душевна чистота и Хрістіанскій животъ.

14) П. *Защо ся възлага на кръщаемыя кръсѣ?*

О. За видимо представленіе и всегдашно напоминаніе Хрістовѣ-тѣ заповѣдь: «ѣще кто хощетъ по Мнѣ ѣти, да отвержется себѣ, и възметъ крѣстъ свой, и по Мнѣ грядетъ.» Матѣ. 14. 24.

15) П. *Що значи заобикаляніе-шо на кръщаемыя около купела съ свѣшленикъ?*

О. Духовнѣ радость, съединенѣ съ духовно просвѣщеніе.

16) П. *Какъ шрѣбва да разумѣваемы шова, гдѣшо въ Символа на вѣрж-шѣ ся заповѣда да исповѣдамы едно Кръщеніе?*

О. Това трѣбва да разумѣваемы така, какво Кръщеніе-то ся не повтаря.

17) П. *Защо ся не повтаря Кръщеніе-шо?*

О. Кръщеніе-то е духовно рожденіе; а чловѣкъ ся ражда еднаждѣ, затова и кръщава ся еднаждѣ.

18) П. *Що шрѣбва да мыслимъ за шыя, кои-шо грѣшашъ послѣ Кръщеніе-шо?*

О. Ти ся по-виновати въ грѣхове-ты си, отъ колко-то некрѣстени-ти въ свои-ты; зашто-то ся имали отъ Бога особнѣ помощь камъ добро-то, и от-врѣлили ѣ.

«ѣще во отвѣгше сквернѣ міра въ разумѣ Господа и Спаса нашего Іисуса Хріста, сими же пакы сплѣтшеса повѣждаемы бывають, выша имѣ послѣднѣа горша первыхъ.» 2. Петр. 2. 20.

19) П. *Нѣ и за оныя, кои-шо ся свѣршили послѣ*

Кръщеніе-шо, нѣма ли средшво за да получають про-щеніе на грѣхове-шы?

О. Има Покаяніе.

ЗА МУРОПОМАЗАНІЕ-ТО.

П. *Що е Муропомазаніе?*

О. Муропомазаніе е Тайнство, въ кое-то на вѣрующыя, при помазваніе съ священно миро чясти-ты на тѣло-то, въ имя-то на Святаго Духа, по-давать ся дарове отъ Святаго Духа, кои-то возвраща-вать и укрѣпляютъ въ духовенѣ животъ.

П. *Приказва ли ся за шова Тайнство въ свя-щенно Писаніе?*

О. За вѣтрѣшне-то дѣйствіе на това Тайнство Апостолъ Іоаннѣ казва така: «и вы помазаніе имате отъ Свѣтаго, и вѣсте всѣ. И вы же помазаніе пріѣсте отъ Него, въ васъ пребываетъ, и не-трѣбуете, да кто ѣчитъ вы: но ꙗко то само помазаніе ѣчитъ вы о всемъ, и истинно ѣсть, и не-тъ ложно: и ꙗко же научи васъ, пребывайте въ немъ.» 1. Іоан. 2. 20—27.

Подобно и Апостолъ Павелъ казва: «извѣствуѣи же насъ съ вами во Хріста, и помазавши насъ, Богъ: ѣже и запечатлѣ насъ, и даде обрѣченіе Духа въ сердца наша.» 2. Кор. 1. 21—22.

Оттукъ ся и земены думы-ты, кои-то ся про-износятся при Муропомазаніе-то: печатъ дара Духа Свѣтаго.

П. *За външно-шо дѣйствіе на Муропомазаніе-шо спомянува ли ся въ священно Писаніе?*

О. Може да ся мысли, какво думы-ты на Апо-

стола Іоанна ся относятъ и камъ видимо-то помазаніе: но по-извѣтно е, какво Апостоли-ти, за съобщеніе на крышаемы-ты дарове отъ Духа Святаго, употрѣблявали рѣко положеніе. Гляд. Дѣян. 8. 14—17. А Апостолскы-ти прѣмници, вмѣсто това, начинѣли да употрѣблявать муропомазаніе, на кое-то е могло да послужи за примѣръ помазваніе-то, що ся е употрѣблявало въ Ветхый Завѣтъ. Гляд. Исход. 30. 25. 3 Цар. 1. 39. Діонис. Ареоп. за Черков. Іерар. гл. 4.

П. *Що трѣбва да ся забѣлѣжи за свято-шо мѣро?*

О. Това, че за да го освящавать е дадено само на най-горни-ты Священноначальницы, като преемници на Апостоли-ты, кои-то сами свръшвали рѣко положеніе-то за подаваніе дарове отъ Святаго Духа.

П. *Що значи въ особношть помазваніе-шо на чело-шо?*

О. Освященіе ума или мысли-ты.

П. *Помазваніе на грѣды-шы?*

О. Освященіе сръдце-то или желанія-та.

П. *Помазваніе очи-шы, уши-шы, и уста-ша?*

О. Освященіе чувства-та.

П. *Помазваніе рѣцѣ-шѣ и крака-ша?*

О. Освященіе дѣла-та и всичко-то поведеніе на Христіанина.

ЗА ПРИЧАЩЕНІЕ-ТО.

П. *Що е Причащеніе?*

О. Причащеніе е Таинство, въ кое-то вѣрующій-тъ, подъ видъ хлѣдъ и вино, вкушава само-то Тѣло и Крѣвь Христовѣ, за вѣченъ животъ.

П. *Какъ е устаненово шова Таинство?*

О. Іисусъ Христосъ прѣдъ само-то Си страданіе

прѣвъ пѣтъ го е свръшилъ, като прѣдварително прѣдставилъ живо изображеніе-то на Свой-ты спасителны страданія, и като причастилъ Апостоли-ты, въ сѣще-то врѣмя имъ заповѣдалъ да сввршявать всегда това Таинство.

П. *Що трѣбва да ся забѣлѣжи за Таинство Причащеніе въ ошношеніе камъ Христіанско-шо Богослуженіе?*

О. Това, че то Таинство съставлява главнѣ-тъ и сѣщественнѣ часть отъ Христіанско-то Богослуженіе.

П. *Какъ ся нарича Богослуженіе-шо, въ кое-то ся сввршява Таинство-шо на Причащеніе-шо?*

О. Литургія.

П. *Що значи рѣчь Лишургія?*

О. Общественно служеніе. Нъ въ особность названіе Литургія е присвоено на Богослуженіе-то, въ кое-то ся сввршява Таинство-то на Причащеніе-то.

П. *Що трѣдва да ся забѣлѣжи за мѣсто-шо, гдѣ-шо ся сввршява Лишургія-ша?*

О. Тя трѣдва да ся сввршява непременно въ храма, на кой-то трапеза-та, или поне, вмѣсто трапезѣ антиминосѣ-тъ, на кой-то ся сввршява Таинство-то, трѣдва да е освятенъ отъ Архіерей.

П. *Защо храмъ-шѣ ся нарича черква?*

О. Защо-то въ него заради молитвы и Таинства-та ся събирать вѣрующи-ти, кои-то съставлявать Черквѣ.

П. *Защо трапеза-ша, на коѣ-шо ся сввршява Таинство Причащенія, ся нарича престолъ?*

О. Защо-то на неѣ Іисусъ Христосъ, като Царь, таинственно присѣствува.

П. Кой главенъ порядкъ може да ся заблѣжи въ Лишургійскъ-шъ?

О. Тоя, гдѣ-то прѣво ся приготвяла вещь за Таинство-то, второ вѣрующы-ти ся приготвяють кѣмъ Таинство-то, най-сѣтнѣ ся съврѣшава и само-то Таинство.

П. Какъ ся нарича шая чясть ошъ Лишургійскъ-шъ, въ коѣ-шо ся приготвяла вещь за Таинство-шо?

О. Проскомидія.

П. Що значи рѣчь: проскомидія?

О. Принесеніе.

П. Защо ся нарича така прѣва-ша чясть ошъ Лишургійскъ-шъ?

О. Тя ся нарича така отъ обычая на древны-ты Хрістіане да приносять въ черквѣ хлѣбъ и вино, за съврѣшеніе Таинство-то. По тѣмъ причинѣ и тоя хлѣбъ ся нарича просфора, кое-то значи приношеніе.

П. Въ що състои проскомидія-ша, кашо чясть ошъ Лишургійскъ-шъ?

О. Съ вѣспомянуваніе пророчества-та и прообразованія-та, а нѣколко и самы-ты произшествія, кои-то ся относятъ до рождество-то и страданія-та Іисусъ Хрістовы, изъ просфорѣ-тѣ ся изважда чясть, потрібна за съврѣшеніе Таинство-то, така и потрібна-та чясть отъ вино, съединено съ водѣ, отдѣлява ся въ священный съждѣ, при кое-то священо дѣйствующый-тѣ спомянува всякъ-тѣ Черквѣ, прославлява прославлены-ты Святіи, моли ся за живы-ты и мртывы-ты, особно за дръжавны-ты власти, и за тыя, кои-то по вѣрѣ и усердіе, съ принесли просфоры и приношенія.

П. Какъвъ шрѣбѣа да бѣде хлѣбъ-шъ за Таинство-шо?

О. Такъвъ, какъвъ-то иска само-то имя на хлѣба, святость-та на Таинство-то, и примѣръ-тѣ на Іисуса Хріста и Апостолы-ты, т. е. хлѣбъ квасенъ, чистъ, пшениченъ.

П. Що ся означава съ шова, гдѣшо хлѣбъ собственно за причащеніе ся упошрѣблява единъ?

О. Съ това ся означава, спорядъ изязненіе-то на Апостола това, какво »ѣдинъ хлѣбъ, ѣдино тѣло ѣсмы мнози: вси во отъ ѣдинаго хлѣба причащѣмса.« 1. Кор. 10. 17.

П. Защо пригошвеный-шъ за причащеніе хлѣбъ ся нарича Агнецъ?

О. Защо-то той прѣдставлява въ себе образъ на страждущаго Іисуса Хріста, подобно какъ-то въ Вѣтхый Завѣтъ Го е прѣдставлялъ Пасхалный-тѣ Агнецъ?

П. Що е шова Агнецъ Пасхалный?

О. Агнецъ, кой-то Израилтяне-ти, по повеленіе Божіе, закаляли и ѣли, въ память за избавленіе-то имъ отъ Египетско-то робство.

П. Защо вино-шо за Таинство Причащенія ся съединява съ водѣ?

О. Защо-то всяко-то това Священнодѣйствіе е расположено по образа на страданіе-то Хрістово: а въ вѣрѣ на Нѣгово-то страданіе, изъ прободено-то Му ребро е текла крѣвь и вода.

П. Какъ ся нарича шая чясть ошъ Лишургійскъ-шъ, въ коѣ-шо вѣрующы-ши ся приготвяла за Таинство-шо?

О. Древни-ти съ ѣ наричали Литургія на оглашены-ты: зашто-то, за да ѣ слушать, освѣтъ крѣстени-ти и онія, на кои-то е было допустѣно причащеніе-то, доущать ся и оглашени-ти, т. е. онія, що ся готвятъ за крѣщеніе, така и кающы-ти ся, на кои-то не е допустѣно причащеніе-то.

П. *Съ що ся начина шая чясть ошъ Лишургій-шж?*

О. Съ благословеніе или прославленіе Царство-то на Прѣсвятѣхъ Троицѣхъ.

П. *Ошъ що състои шая чясть на Лишургій-шж?*

О. Отъ молитвы, пѣснопѣнія, четеніе книги-ты Апостолскы и Евангеліе-то.

П. *Съ що ся сѣрѣша шя?*

О. Съ повеленіе на оглашенны-ты да излѣзѣтъ изъ Черквѣхъ.

П. *Какъ ся нарича шая чясть ошъ Лишургій-шж, въ коѣхъ-шо ся сѣрѣшава сѣще-шо Таинство на Причащеніе-шо?*

О. Литургія на вѣрны-ты. Защо-то само едни-ти вѣрни, т. е. кои-то сѣ пріяли крещеніе, имѣтъ право да бѣдѣтъ при това богослуженіе.

П. *Кое е най-важно-шо дѣйствіе въ шжж чясть ошъ Лишургій-шж?*

О. Произнесеніе думы-ты, кои-то е казалъ Іисусъ Христосъ, кога-то е установилъ Таинство-то: „приміте ѿдыте сіе їсть Тѣло Моє: пійте отъ неѣ всѣ, сіѣ бо їсть Крѣвь Моѣ, Новаго Заѣта.“ Матѣ. 25. 26—28. и послѣ, призываніе-то Святаго Духа, и благословеніе дарове-ты, т. е. принесенный хлѣбъ и вино.

П. *Защо е важно шова?*

О. Защо-то при това сѣще-то дѣйствіе хлѣбъ-тъ и вино-то ся прѣлагать, или ся прѣсѣществлявать въ истинно Тѣло Христово и въ истиннѣхъ Крѣвѣхъ Христовѣхъ.

П. *Какъ шрѣбѣва да ся разумѣва рѣчь: прѣсѣщественіе?*

О. Въ изложеніе вѣрѣ-тъ отъ Восточны-ты Патріархы е казано, какво съ рѣчь, прѣсѣщественіе, не ся объяснява начинъ-тъ, по кой-то хлѣбъ-тъ

и вино-то ся прѣтварять въ Тѣло и Крѣвь Господнѣхъ: защо-то това никой не може да постигне освѣтъ Бога, нѣ показва ся само това, какво истинно, дѣйствително и сѣщественно хлѣбъ-тъ бѣва сѣще истинно Тѣло Господне, а вино-то сѣща Крѣвь Господня.

Подобно на това Іоаннѣ Дамаскинѣ за Святѣ-ты и Прѣчистѣ Тайны Господни пише: „Тѣло-то е наистинѣхъ сѣединено съ божество-то, кое-то вѣспріѣ начало отъ Святѣхъ Дѣвѣхъ, не че воснесено-то Тѣло слиза отъ небо-то, нѣ че самый-тъ хлѣбъ и вино ся прѣтварять въ Тѣло и Крѣвь Божіѣхъ. А ако ли искашь да знаешь по кой начинъ бѣва, доста ти е да чуешь, че чрѣзъ Святаго Духа: какъ-то и отъ Богородицѣхъ чрѣзъ Святаго Духа самъ на Себе и самъ въ Себе Господъ плѣть сѣстави: повече нѣщо незнаемъ, нѣ само, че Божіе то слово е истинно, дѣйствително и всемошно, а начинъ-тъ е неиспытанъ.“ Книг. 4, гл. 13, ст. 7.

П. *Що ся иска въ особношъ ошъ всякого, кой-шо желае да присѣжи камъ Таинство Причащенія?*

О. Той трѣбѣва да испыта прѣдъ Бога сѣвѣсть-тъ си и да ѣхъ очисти съ покаяніе за грѣхове-ты си, на кое-то помагать постъ и молитва.

„Да искушаѣтъ человекъ-къ сѣбѣ ѣ тако отъ хлѣба да ѣсть, ѣ отъ чаши да пійтъ: ѿдыѣ бо ѣ пійѣ не достойнѣхъ. сѣдѣ сѣвѣ ѣсть ѣ пійтъ, не разсѣждаѣ Тѣла Господня.“ 1. Кор. 11. 28—29.

П. *Какѣхъ полѣхъ получава шова, кой-шо ся причѣщава съ Тѣло-шо и Крѣвь-шж Христовы?*

О. Той ся сѣединява най-тѣсно съ самага Іисуса Христа, и въ Него става причѣстенъ на вѣченъ животъ.

„Идѣи Мою Плоть, и пиѣи Мою Крѣвь, во
Мнѣ прѣживають, и ѣзъ въ нѣмъ.“ Іоан. 6. 56.

„Идѣи Мою Плоть, и пиѣи Мою Крѣвь,
имать животъ вѣчный.“ Ет. 54.

П. Часто ли шрѣбва да ся причыцавамы съ
Свяшы Тайны?

О. Древни-ти Хрістіане ся причыцавали въ всякъ
Недѣль: нѣ отъ сегашни-ты малцина имать такъвъ
чистъ животъ, щото да бѣдѣть всякого готовы да
пристѣпятъ камъ толкъ галѣмо Тайнство. Черква-
та съ матерскы гласъ зарѣя, да ся исповѣдамы прѣдъ
духовный отецъ и да ся причыцавамы съ Тѣло-то и
Крѣвь-тѣ Хрістовы, кои-то желають да живѣють
благоговѣно, четыре пѣти въ година-тѣ, или и вся-
кой мѣсяцъ, а всичкы непрѣмѣнно еднаждъ въ го-
динѣ-тѣ. Гляд. Правосл. Исповѣд. ч. 1, пытан. 90.

П. Какво учашіе въ Божественнѣ-шѣ Литургіѣ
могъшъ да имашъ шіа, кои-то само ѣ слушають,
а не пристѣплять при Свяшо Причыщеніе?

О. Тіи могъть, и дѣжны сѣ да участвуютъ
въ Литургіѣ-тѣ съ молитвѣ, вѣрѣ, и най-много
съ въспоминаніе Господа нашего Іисуса Хріста, кой-
то имянно е зарѣчалъ да правимъ това въ Нѣ-
гово въспоминаніе. Лук. 22, 19.

П. Какво въспоминаніе приличя на шова вѣрѣмъ
ошъ Литургіѣ-шѣ, кога-то ся шрѣноси Евангеліе-
шо?

О. Въспоминаніе за Іисуса Хріста, кой-то ся е
явилъ да проповѣда Евангеліе-то. Заради това и
въ вѣрѣмъ, кога-то ся чете Евангеліе-то, трѣбва да
имамы такъво вниманіе и благоговѣніе, като че ли
видимъ и слушаемы самого Іисуса Хріста.

П. Що шрѣбва да ся напомянувамы въ шова

вѣрѣмъ, кога-то ся шрѣносять пригошвени-ши дарове
въ олшаря?

О. Трѣбва да ся напомянувамы отхожданіе-то
Іисусъ Хрістово на волно-то страданіе, като жертва
на заколеніе, кога въ това вѣрѣмъ повече отъ двана-
десять легіона Ангели сѣ были готови да Го упя-
зять, като свой Царь.

„Царь царствующихъ и Господь господствующи-
хъ прихѣдитъ заклѣтися.“ Пѣснь на Литургіѣ
въ великѣ-тѣ Сѣбботѣ.

П. Що шрѣбва да ся напомянувамы въ сѣще-
шо вѣрѣмъ, кога-то ся сѣврѣшява Тайнство-шо и въ
вѣрѣмъ, кога-то ся причыцава съ Священнослужите-
ли-ши въ олшаря?

О. Тайнѣ-тѣ вечерѣ на самого Іисуса Хріста
съ Апостолы-ты, Нѣгово-то страданіе, смръть и по-
гребеніе.

П. Що ся шрѣдставлява послѣ шова съ вѣди-
ганіе заѣсѣ-шѣ, съ ошваряніе царскы-шы враша и
съ явленіе-шо на Свяшы-шы дарове?

О. Явленіе-то на самого Іисуса Хріста послѣ
воскрѣсеніе-то.

П. Що ся изображява съ послѣдне-шо явленіе
Свяшы-шы Дарове на народа, послѣ кое-то шіи ся
скривашъ.

О. Вознесеніе-то Іисусъ Хрістово на небо-то.

П. Всякого ли ще ся шродлѣжява упошребле-
ніе-шо на Тайнство Свяшаго Причыщенія въ ис-
тиннѣ-шѣ Хрістіанскѣ Черквѣ?

О. Непрѣмѣнно ще ся шродлѣжи всякого до
само-то пришествіе Хрістово, шпорядъ думы-ты на
Апостола Павла: „ѣлижды ко ѣще асте хлѣвъ сій,
и чашу сію піетѣ, смѣрть Господню възвѣщаетѣ,
дождеже приндетъ.“ 1. Кор. 11. 26.

ЗА ПОКАЯНІЕ-ТО.

П. *Що е Покаяніе?*

О. Покаяніе е Таинство, въ кое-то исповѣда-
ющій-тъ грѣхове-ты си при видимо изявление про-
щеніе отъ Священника, невидимо ся разрѣшава отъ
грѣхове-ты отъ самага Іисуса Христа.

П. *Отгдѣ води начаю шова Таинство?*

О. Онѣ, що приходили при Іоанна Крѣстителя,
кой-то проповѣдалъ крѣщеніе отъ покая-
ніе за отпушаніе грѣхове-ты, исповѣдали
грѣхове-ты си. Марк. 1, 4—5. Іисусъ Христосъ
обѣщаль власть на Апостолы-ты да прощавать грѣ-
хове-ты, кога-то рѣклъ: „ѣліка ѣще свѣжете на зе-
млі, бѣдетъ свѣзана на небесѣ: ѣліка ѣще раз-
рѣшите на землі, бѣдутъ разрѣшені на небесѣхъ“
Матѣ. 28. 18. А по воскресеніе-то Си, дѣйстви-
телно имъ е далъ тѣхъ власть, кога-то казалъ: „прин-
міте Духъ Свѣтъ: ѣмже отпустите грѣхѣ, отпу-
статся ѣмъ: ѣмже держите, держатся
ѣмъ.“ Іоанн. 20. 22—23.

П. *Що ся иска ошъ шогова, кой-шо ся кае?*

О. Съкрѣшеніе за грѣхове-ты, намѣреніе да
исправи живота си, вѣра въ Христа и надѣжда на
Нѣгово-то милосердіе.

„Печаль ко, ѣже по Бѣзѣ, поканіе нераска-
анно ко спасеніе содѣловаетъ.“ 2. Кор. 7. 10.

„И ѣгда грѣшникъ возвратится отъ безза-
коніа своегѣ, ѣ сотворитъ судъ ѣ правдѣ, тѣмъ
живѣ бѣдетъ.“ Іезек. 33. 19.

П. *Нѣма ли още приготовишени и вспомога-
шени средства за покаяніе?*

О. Такыва средства сѣ постъ и молитва.

П. *Не употребляе ли свѣща-ша Церква още
особно средство за очищеніе и умирошвореніе со-
дѣств-шѣ на грѣшника, кой-шо ся е покаялъ?*

О. Таково средство е епитимія?

П. *Що е епитимія?*

О. Тая рѣчь значи запрещеніе. Гляд. 2. Кор.
2. 6. Подъ това наименованіе, спорядъ потрѣбѣ-тѣ, на-
лагать ся на тоя, кой-то ся кае, нѣкои особны благо-
честивы упражненія и нѣкои лишенія, кои-то слу-
жатъ за заглаждане на неправдѣ-тѣ отъ грѣха. и
за побѣжденіе грѣховныя навѣкъ, като напимѣръ,
постъ, повече отъ положенъ за всички, а за тяж-
кы-ты грѣхове отлажваніе отъ свято Причащеніе
на опрѣдѣлено врѣмя.

ЗА СВЯЩЕНСТВО-ТО.

П. *Що е Священство?*

О. Священство е Таинство, въ кое-то чрѣзъ
рѣкоположеніе Святителско Духъ Святый поставя
правильно избранны, да сврѣшава Таинства-та и да
пасе Христово-то стадо.

„Тако насѣ да нещѣетъ человекѣ, ѣко
служѣ Христовыхъ ѣ строителей Таинъ Бѣжнихъ.“
1. Кор. 4. 1.

„Внимайте ѣбо сѣбѣ ѣ всемѣ стаду, въ
нѣмже васѣ Духъ Святый постави ѣпископы,
пастѣ Церковь Господа ѣ Бѣга, ѣже стажа Крѣ-
вию Своєю.“ Дѣян. 20. 28.

П. *Що значи „пастѣ Церковь“?*

О. Да ся наставлявать человекѣ-ти въ вѣрѣ,
благочестіе и добры дѣла.

П. *Колко сѣ необходимы-ши стъпени на Священство-шо?*

О. Три: Епископъ, Пресвитеръ, Діаконъ.

П. *Коя е разлика-ша между шбхъ?*

О. Діаконъ-тъ служи при Таинства-та: Пресвитеръ-тъ свръшава Таинства-та подъ зависимость отъ Епископа: Епископъ-тъ не само свръшава Таинства-та, нъ има власть чръвъ рѣкоположеніе да прѣподаде и на други благодатенъ даръ за да ги свръшава.

За Епископскѣ-тъ власть Апостолъ Павелъ пише Титу: »сегдъ ради оставихъ тѣ въ Критѣ, да недокончанаа исправиши, и устроиши по всѣмъ градомъ пресвитеры.« Тит. 1. 5.

И Тимоѳею: »руки скоро не возлагай ни на когѣже.« 1. Тим. 5. 22.

ЗА БРАКЪ-ТЪ.

П. *Що е Бракъ?*

О. Бракъ е Таинство, въ кое-то, при свободно прѣдъ Священника и Черквѣ-тъ обѣщаніе на младоженецъ и невѣстѣ отъ взаимна сѣпрѣжескѣ вѣрность, благословява сѣ тѣхный-тъ сѣпрѣжескый сѣмъзъ, въ образъ на духовный сѣмъзъ Христовъ съ Черквѣ-тъ, и испросва имъ сѣ благодать отъ чисто единомыслие, за благословено раждане и Христіанско воспытаніе дѣтца.

П. *Ошгдѣ сѣ види, какво Бракъ-шъ е Таинство?*

О. Отъ слѣдующи-ты думы на Апостола Павла: »оставитъ человекъ отца своего и мать, и прикѣпится къ женѣ своей, и будутъ два въ плоть едину. Тайна сіѣ велика есть: азъ же

глаголю во Христа и во Церковь.« Ефес. 5. 31—32.

П. *Всички ли шрѣбва да встѣпаятъ въ Бракъ?*

О. Дѣство-то е по-добро отъ сѣпрѣжество-то, ако може нѣкой да го упави въ чистотѣ.

За това имено е казалъ Иисусъ Христосъ: »не вси вмѣщаютъ словеса сегодъ, но имъ же дано есть: могомъ вмѣстити, да вмѣстятъ.« Матѣ. 14. 11—12.

И Апостолъ-тъ казва: »глаголю же безбрачнымъ и вдовицамъ, добро имъ есть, аще пребудутъ, акоже и азъ. Ище ли же не удержатся, да посагаютъ. Не обѣнявыиса печѣтса о Господнихъ, како угодити Господѣмъ: а обѣнявыиса печѣтса о мірскихъ, како угодити женѣ. Бѣлаи браку свою дѣву, доброѣ творить: и не вѣлаи, лѣчше творить.« 1. Кор. 7. 8. 9. 32. 33. 38.

ЗА ЕЛЕОСВЯЩЕНІЕ-ТО.

П. *Що е Елеосвященіе?*

О. Елеосвященіе е Таинство, въ кое-то при помазваніе тѣло-то съ елей, призыва сѣ на болныя благодать Божія, коя-то исцѣрява душевны-ты и тѣлесны немощи.

П. *Ошгдѣ води начяло-шо сѣ шова Таинство?*

О. Отъ Апостолы-ты, кои-то, като получили власть отъ Иисуса Христа, »мазашу масломъ многи недужныя, и исцѣлѣваху.« Марк. 6. 13.

Апостоли-ти сѣ прѣдали това Таинство на Черковны-ты Священнослужители; това сѣ види

отъ слѣдующи-ты думы на Апостола Іакова:
 »Болѣтъ ли ктѣ въ васъ, да призовѣтъ пресвѣ-
 тери церковныя, и да молитву сотворятъ надъ
 нѣмъ, помѣзавше его ѣлеемъ, во имя Господне:
 и молитвы вѣры спасетъ болящаго, и воздвѣ-
 гнетъ его Господь: и ѣще грѣхъ сотворилъ есть,
 отпустится ему.« Іак. 5. 14—15.

ЗА ЕДИНАДЕСЯТЫЙ ЧЛЕНЪ.

П. *Що е това »воскресѣніе мѣртвыхъ,« кое-
 шо спорядъ Символа на вѣрж-шж, мы чѣмъ или
 ожидамы?*

О. Дѣйствіе отъ всемогъщество Божіе, по кое-
 то всички тѣла на умрѣлы-ты чловѣцы, катѣ ся
 съединятъ пакъ съ души-ты си, щѣтъ оживѣють
 и щѣтъ бѣдѣтъ духовны и безсмъртны.

»Сѣетса тѣло дѣшевное, востаѣтъ тѣло
 дѣховное.« 1. Кор. 15. 53.

»Подавѣтъ во тѣлѣнному сему обѣлѣнса
 въ нетѣлѣніе, и мѣртвенному сему обѣлѣнса въ
 безсмѣртіе.« 1. Кор. 15. 53.

П. *Какъ ще въскрѣсне тѣло, кое-шо е изгны-
 ло въ земж-шж и ся е разсыпало?*

О. Спорядъ какъ-то е направилъ Богъ испрво тѣ-
 лото отъ земж, то сѣще така ще може и разсыпано-то
 въ земж-тж да възобнови. Апостолъ Павелъ изясня-
 ва това съ подобіе на посѣяно-то зрно, кое-то из-
 гныва въ земж-тж, нъ изъ кое-то израства трава
 или дрьво. »Ты ѣже сѣеши, не обживѣтъ, ѣще не
 ѣмреть.« 1 Кор. 15. 36.

П. *Наистина ли всички щжщъ въскрѣснжщъ?*

О. Наистина всички умрѣли щѣтъ въскрѣснжтъ:
 а оныя, кой-то до врѣмя-то на обще-то въскрѣсеніе
 ся намѣрятъ живи, у тѣхъ сегашни-ты дебелы тѣла
 мгновенно щѣтъ ся измѣнять въ духовны и без-
 смъртны.

»Нси бо не ѣспнемъ: вси же ѣзмѣнѣмса:
 вскорѣ во мгновѣніи ѣка, въ послѣднѣй трѣбѣ:
 вострувитъ бо, и мѣртви востанутъ нетѣлѣнны,
 и мы ѣзмѣнѣмса.« 1. Кор. 15. 51—52.

П. *Кога ще бѣде въскрѣсеніе-шо на мрж-
 вы-шы?*

О. При свръшваніе-то на тоя видимый свѣтъ

П. *Та ще ся свръши ли и свѣщъ-шъ?*

О. Тоя тѣлѣнный свѣтъ ще ся свръши съ това,
 че ще ся прѣобрази въ нетѣлѣнѣтъ.

»Ико и сама тѣларъ свободѣтса отъ рабѣты
 ѣстѣлѣніа въ свокоду славы чадъ Бѣжнхъ.« Рим.
 8. 21.

»Нѣва же небесѣ и нѣвы землѣ по обѣтованію
 »Его чѣемъ, въ нѣхъже прѣвда живѣтъ.« 2. Петр.
 3. 13.

П. *Какъ ще ся прѣобрази свѣщъ-шъ?*

О. Чрѣвъ огонь.

»Нѣнѣшнаа небесѣ и землѣ тѣмъже слѣвомъ
 (т. е. Божимъ) сокровѣна сѣтъ, ѣгню бѣлодома на
 дѣнъ сѣдѣ и погѣбѣли нечестѣвжхъ чловѣкѣкъ.« 2.
 Петр. 3. 7.

П. *Въ какво състояніе ся намирашъ души-шы
 на умрѣлы-шы до всеобще-шо въскрѣсеніе?*

О. Души-ты на праведны-ты въ свѣтлинѣ,
 покой и прѣдначятіе отъ вѣчно блаженство, а души-
 ты на грѣшны-ты въ противоположно-то състояніе
 на това.

П. *Защо на праведны-шы души ся не дава веднага послѣ смрьш-шѣ пълно блаженство?*

О. Защо-то пълно въздаяніе спорядъ работы-ты прѣдопрѣдѣлено е да получи пълный человекъ, слѣдъ воерсєніе на тѣло-то и послѣдній сѣдъ Божій.

Апостолъ Павелъ казва: »прочеѣ ꙗко савлюда-етса мнѣ вѣнцѣ правды, ꙗкоже воздасть мнѣ Господь въ день ѡнъ, праведный Судѣа, не токмо-же мнѣ, но ꙗ всѣмъ возлюбашимъ ѡвлєніе 'Его'. « 2. Тим. 4. 8.

И още: »всѣмъ ко ѡвїтиса намъ подоваѣтъ прѣдъ судїищемъ Христовымъ, да приметъ кїи-ждо, ꙗже съ тѣломъ содѣла, ꙗли блага, ꙗли зла. « 2. Кор. 5. 10.

П. *Защо имъ ся дава предначашіе ошъ блаженство прѣди послѣдній сѣдъ?*

О. Спорядъ свидѣтелство-то на самага Іисуса Христа, кой-то казва въ притчѣ-тѣ, какво праведный Лазарь, веднага слѣдъ смрьтѣ-тѣ былъ отнесенъ на лоно-то Авраамово. Гляд. Лук. 16. 22.

П. *Това предначашіе ошъ блаженство быва ли съединено съ лицеєрїиє-шо на самага Іисуса Христа?*

О. Быва особно съ Святїи-ты, какъ-то казва за това Апостолъ Павелъ, »желаніе ꙗмкїи разрѣшїтиса, ꙗ со Христомъ вїти. « Фил. 1. 23.

П. *Що шрѣбва да заблѣжимъ за души-шы на оныя, кой-шо сѣ умрѣлы съ вѣрѣ, а не засиғнѣли да принесѣтъ плодове, достойны за покаяніе?*

О. Това, че за да достигнѣтъ тиі блаженно воскресєніе, могѣтъ да имъ помагать приносимы-ты за тѣхъ молитвы, особно съединены-ты съ при-

носаніе безкрѣвнѣ жертвѣ на Тѣло-то и крѣвь-тѣ Іисусъ Христовы, и благотворенїя-та, кои-то ся свѣршївають съ вѣрѣ за тѣхнѣ споманїе.

П. *На що е основано шова ученїе?*

О. На постоянно-то прѣданїе отъ Каѡолическѣ-тѣ Черквѣ, на кое-то начяла ся видять още въ Ветхозавѣтнѣ-тѣ Черквѣ. Іуда Маккавей принеслъ жертвѣ за умрѣлы-ты войны. 2. Макк. 7. 43. Молитва за умрѣлы-ты всякога е была непремѣнна чясть отъ Божественнѣ-тѣ Литурїи, още отъ Литурїи-тѣ на Апостола Іакова. Святїи Кирилъ Іерусалимскїи казва: Прѣголѣма полза ще бѣде на души-ты, за кои-то ся возноси молєніе въ това вѣрїя, кога-то быва свята-та истрашна жертва. Тайновод. поуч. 5. гл. 9.

ЗА ДВАНАДЕСЯТЫЙ ЧЛЕНЪ.

П. *Шо е »жїзнь кудушаго вѣка? «*

О. Животъ, кой-то ще бѣде слѣдъ воскресєніе-то на мрѣтвы-ты и всеобща сѣдъ Христовъ.

П. *Какѣвъ ще бѣде шоя живошъ?*

О. За оныя, кои-то вѣрвать, обычатъ Бога и правятъ добро, ще бѣде толкосъ блаженъ, шото мы сега неможемъ и да си вообразимъ това блаженство.

»Не ꙗ ѡвїса, чѣдъ бѣдемъ. « 1. Іоан. 3. 2.

»Бѣмъ человекъ ѡ Христѣ, казва Апостолъ Павелъ, кой-то воскресєнъ вїстъ къ рай, ꙗ слыша неизреченны глаголы, ꙗже не лѣтъ ꙗсть человекъ-кѣ глаголати. 2. Кор. 12. 2—4.

П. *Ошгдѣ ще произлѣзе шакова блаженство?*

О. Отъ съзерцанїе Бога въ свѣтлость и славу и

отъ съединеніе съ Него. »Видимъ ўбо нынѣ ꙗко зерцаломъ къ гаданію, тогда же лицемъ къ лицу: нынѣ разумѣю отъ части, тогда же познаю, ꙗкоже и познанъ быхъ.« 1. Кор. 13. 13.

»Тогда праведницы просвѣтятся ꙗко солнце, въ царствіи Отца ѿхъ.« Матѣ. 13. 43.

П. *Ще ли да учасствува и шѣло-шо въ блаженство-шо на душы-шѣ?*

О. И то ще бѣде прославлено съ свѣтлость Божію, подобно какъ-то тѣло-то на Іисуса Христа въ врѣмя на Нѣгово-то прѣображеніе на Ѡаворѣ.

»Сѣется не въ честь, востаетъ въ славу.« 1. Кор. 15. 43.

»И ꙗкоже ѡблекохомся во образъ перстнаго (т. е. Адама) да ѡблечемся и во образъ Невѣснаго.« (т. е. Господа нашего Іисуса Христа) 1. Кор. 15. 49.

П. *Всички ли щѣтъ бѣдѣтъ однако блажены?*

О. Не. Щѣтъ бѣдѣтъ различни стѣпени отъ блаженство, спорядъ кой какъ-то тукъ ся е по-двизавалъ въ вѣрѣ-тѣ, любовь-тѣ и добры-ты дѣла.

»Ина слава солнцу, и ина слава лунѣ, и ина слава звѣздамъ: звѣзда бо отъ звѣзды разнствуетъ во славу. Такожде и воскресеніе мертвыхъ.« 1. Кор. 15. 41—42.

П. *А що ще бѣде съ невѣрники-шы и беззаконники-шы?*

О. Тии щѣтъ бѣдѣтъ предадены на вѣчнѣ смръть, или друго-яче да ся каже, на вѣченъ огонь, на вѣчно мѣченіе заедно съ діаволы-ты.

»Иже не оверѣтеса въ кнѣзѣ животиѣи на-

писанъ, вверженъ бѣдетъ въ ѣзеро огненное,« Ипок. 20. 15.

»И се есть вторѣа смѣртъ.« ст. 14.

»Идите отъ Мене проклѣтии во огонь вѣчный. Ѹготованный діаволу и ѡггеломъ ѿго.« Матѣ, 25. 41.

»И идутъ сѣи въ мѣку вѣчнѣю, праведницы же въ животъ вѣчный.« ст. 46.

»Добрѣе ти есть со ѣдинѣмъ ѡкомъ внѣсти въ царствіе Божіе, неже двѣ ѡцѣ имѣти ввержену быти въ геенѣ огненнѣю, идѣже червь ѿхъ не ѿмираетъ, и огонь не ѿгасаетъ.« Марк. 9. 47—48.

П. *Защо така строго ще бѣде пошѣено съ грѣшники-шы?*

О. Не затова, зашто-то Богъ иска тѣхнѣ-тѣ погыбель, нѣ тии самы »погыбають, занѣ любѣе истинны не прѣша, во ѣже спастѣся ѿмъ.« 2. Солун. 2. 10.

П. *Какѣхъ ползѣхъ можѣтъ да ни приносятъ размышленія-ша за смръшь-шѣ, за воскресеніе-шо, за послѣдній сѣдѣ, за вѣчно блаженство и за вѣчно спасеніе?*

О. Тыя размышленія ни помагать да ся въздрѣжывама отъ грѣхове, и да отбѣгвама отъ пристрастія-та камъ земны-ты вещи, утѣшавать ны, кога-то ся лишавама отъ земны добринны, побуждавать ны да пазимъ въ чистотѣ душы-тѣ и тѣло-то, да живѣемъ за Бога и за вѣчность, и така да можемъ да достигнемъ вѣчно спасеніе.

ХРИСТИАНСКИЙ КАТИХИЗИСЪ.

ЧАСТЬ ВТОРА

за

НАДѢЖДЖ-ТЖ.

ПОНЯТИЕ ЗА ХРИСТИАНСКЖ НАДЕЖДЖ, НЕЙНО-ТО ОСНОВАНІЕ И СРЕДСТВА.

П. *Що е Христіанска надѣжда?*

О. Успокояваніе срьдце-то въ Бога, съ увѣреніе, какво Той непрѣстанно ся грижи за наше-то спасеніе и дарува ни общанно-то блаженство.

П. *На що ся основава Христіанска-ша надѣжда?*

О. »Господь Іисусъ Христосъ е ѹпованіе наше,« или основаніе на нашѣ-тѣ надѣждѣ. 1. Тим. 1. 1.

»Свершѣннѣ ѹповайте на приносимую вамъ благодать откровеніемъ Іисусъ Христовымъ.« 1. Петр. 1. 13.

П. *Съ каквы средства ся придобыва спасителна надѣжда?*

О. Съ тыя средства: прьво, молитва; второ, истинно ученіе за блаженство и дѣйствително послѣдованіе на това ученіе.

ЗА МОЛИТВЖ-ТЖ.

П. *Има ли свидѣтелство въ слово Божіе за шова, какво молишва-ша е средство за придобываніе спасителнѣ надѣждѣ?*

О. Самъ Іисусъ Христосъ съ молитвѣ съединява надѣждѣ-тѣ за да ся получи желаемо-то: »Ѣже ѣще что просите отъ Отца во имя Моє, то сотворю, да прослѣвится Отецъ въ Сына.« Іоан. 14. 13.

П. *Що е молишва?*

О. Возносяніе ума и срьдце-то ни камъ Бога, т. е. разговоръ на нашѣ-тѣ душѣ съ Бога въ благоговѣйны рѣчи.

П. *Що смѣ длѣжни да правимъ, кога-шо си возносямъ ума и срьдце-шо камъ Бога?*

О. Прьво, да Го прославямы за Нѣговы-ты Божественны съврѣшенства: второ, да Му благодаримъ за Нѣговы-ты благодѣянїя: трете, да Го просимъ за свои-ты нужды. Затова сѣ и три главны рода молитвословія: Славословіе, Благодареніе, Прошеніе.

П. *Възможно ли е да ся молимъ безъ думы?*

О. Възможно. Съ ума и срьдце-то. Примѣръ на това можемъ да видимъ въ Моисея прѣдъ прѣхожденіе-то чрѣвъ Червено-то Море. Гл. Исх. 14. 15.

П. *Нѣма ли шая молишва особно названіе?*

О. Нѣмъ наричатъ духовна, или умна и срьдечна, съ една рѣчь, вѣтрѣшна молитва: така както напротивъ молитва-та, що ся произноси съ думы, или ся съпровожда съ другы знакове отъ благоговѣніе, нарича ся устна или вѣншна.

П. *Може ли да бѣде вѣншна молишва безъ вѣштрѣшнѣ?*

О. Може; кога-то нѣкой си произноси думы-ты на молитвѣ-тѣ безъ вниманіе и усердіе.

П. Довольно ли е само съ единъ външнѣ молишвѣ да ся получи благодать?

О. Не само че не е довольно да ся получи благодать: нѣ напротивъ една външна молитва, безъ вѣтрѣшнѣ, прогнѣвава Бога.

Самъ Богъ изъяснява негодованіе отъ такъвѣ молитвѣ: „привлѣкаются Мнѣ людѣ сѣи ѣсты свои, и ѣстнамы чѣтѣ Мѣ, сѣрдце же ихъ далѣче отстоитъ отъ Мене: всѣ же чѣтѣ Мѣ.“ Матѣ. 15. 8—9.

П. Не е ли довольно съ единъ вѣтрѣшнѣ молишвѣ безъ външнѣ?

О. Това питаніе приличя на това, като да бы попыталъ нѣкой: не е ли довольно челоуѣку единъ душнѣ безъ тѣло? Безполезно е да ся пыта за това, кога-то Богъ е благоволилъ да състави челоуѣка отъ душнѣ и тѣло: такожде е бесполезно да ся пыта и за това, не е ли довольно единъ вѣтрѣшнѣ молитвѣ безъ външнѣ. Като имамы душнѣ и тѣло, мы смѣ длѣжны да прославляемы Бога въ тѣлеса-та ни, и въ души-ты ни, кои-то сѣ Божіи, така както е и естественно, щото отъ избытка на сѣрдце-то уста-та да говорятъ. Господъ нашъ Іисусъ Христосъ е былъ духовенъ въ най-высока стѣпень: нѣ и Той е изображавалъ духовнѣ-тѣ Си молитвѣ и съ думы, и съ благоговѣйны движенія на тѣло-то, на примѣръ, нѣкой пѣтъ съ воздвиганіе очи-ты Си камъ небо-то, а нѣкога съ прѣклоненіе колѣна-та и лице-то на земь-тѣ. Глад. 1. Кор. 4. 20. Матѣ. 12, 34. Іоан. 17, 1. Лук. 22. 41. Матѣ. 26. 39.

ЗА МОЛИТВѢ-ТѢ ГОСПОДНѢ.

П. Имѣ ли такъвѣ молишвѣ, коя-то да бы могла да бѣде обща Христіанска молишва и примѣръ за всѣхъ молишвы?

О. Такъва е молитва-та Господня.

П. Що е молишва Господня?

О. Молитва, на коуѣ-то Господъ нашъ Іисусъ Христосъ е научилъ Апостолы-ты, и коуѣ-то ти прѣдали на вси вѣрующы.

П. Какъ ся начина шя?

О. „Отче нашъ, Ѣже еси на небесѣхъ!“

1. Да свѣтитсѣ Ѣма Твое:

2. Да прїидетъ царствіе Твое:

3. Да Бѣдетъ вола Твоѣ, Ѣко на небесѣ и на землѣ.

4. Хлѣбъ нашъ насущный даждь намъ днѣсь:

5. И остави намъ долги наша Ѣкоже и мы оставляемъ должникѣмъ нашимъ:

6. И не введи насъ во искушеніе.

7. Но избави насъ отъ лукаваго.

„Ѣко Твое естъ царство, и сила, и слава во вѣкъ, ѡмнѣ. Матѣ. 6. 9—13.“

П. За да ся разгледа по-лесно молишва-ша Господня, какъ може да ся раздѣли?

О. На призываніе, седемъ прошенія и славословіе.

ЗА ПРИЗЫВАНІЕ-ТО.

П. Какъ смѣемъ да наричамы Бога Отецъ?

О. Спорядъ вѣрѣ-тѣ въ Іисуса Христа и спорядъ благодать-тѣ отъ возрожденіе-то.

»Слѣдцы прѣйша 'Егѡ, даде ѡмъ ѡбласть чадомъ Божіимъ вѣйти, вѣрующимъ во ѡмъ 'Егѡ: ѡже не отъ крове ни отъ похоти плотскіа, ни отъ похоти мѣжескѣа, но отъ Бѡга родѣшася.«
Іоан. 1. 12—13.

П. Всякога ли шрѣбва да ся казва Ошче нашъ, ако и единъ да ся моли?

О. Всякога.

П. Защо така?

О. Спорядъ Хрістіанско-то братолюбіе трѣбва да призывамы Бога, и да просимъ отъ Него добрини, колко-то за себе, толкова и за всѣхъ.

П. Защо въ призываніе-шо шрѣбва да казвамы: »ѡже ісѣ на небесѣхъ«?

О. За това, кога пристѣпамы въ молитвѣ, да оставимъ всѣчко земно и тѣнно, и да возносимъ умъ-тъ и срьдце-то си камъ небесно-то, вѣчно-то и Божественно-то.

ЗА ПРѢВО-ТО ПРОШЕНІЕ.

П. Божіе-шо имя не е ли свяшо?

О. Безъ съмнѣніе свято е отъ само-себе. »Свѣ-то ѡмъ 'Егѡ.« Лук. 1. 49.

П. А какъ може още да ся свяши?

О. То може да ся святи въ чловѣцы-ты, т. е. Нѡгова-та вѣчна святость може да ся явява въ тѣхъ.

П. Какъ?

О. Прѣво, кога-то мы, като имамы въ мысли и въ срьдце-то Божіе-то имя, живѣемъ така, какъ-то иска Нѡгова-та святость, и съ такъвъ животъ прославяамы Бога; второ, кога-то, като глѣ-

дать и други-ти на нашѣа добръ животъ, прославлявать Бога.

»Тако да просвѣтитсѣ свѣтъ вѣшъ прѣдъ чловѣки, ако да вѣдѣтъ ваша добра дѣла, и прославять 'Отца вашего, ѡже на небесѣхъ.« Матѣ. 5. 16.

ЗА ВТОРО-ТО ПРОШЕНІЕ.

П. За кое »Цѣрствіе« Божіе ся казва въ второ-шо прошеніе на молишвѣ-шъ Господнѣхъ?

О. За Благодатно-то Цѣрство, кое-то, спорядъ Апостола, е »пѣвда и мѣръ и рѣдость ѡ Дѣскъ Свѣтѣхъ.« Рим. 14. 17.

П. Още не е ли пришло шова Цѣрствіе?

О. За нѣкой-си не е пришло още въ всѣхъ-тъ силѣ, а за нѣкой-си и свѣсмъ не е пришло, ако още »цѣрствѣтъ грѣхъ въ мѣртвеннѣхъ тѣлѣхъ ихъ, во ѡже послушати ѡго въ похотѣхъ ѡгѡ.« Рим. 6. 12.

П. Какъ приходи шо?

О. Скрыто и вѣтрѣнно.

»Непрѣидетъ цѣрствіе Божіе съ соклѡдѣніемъ. Сѣ во цѣрствіе Бѡжіе внѣтъ вѣсъ ісѣхъ.« Лук. 17. 20—21.

П. Не може ли да проси Хрістіанинъ-шъ още нѣщо подъ имя-шо на Цѣрствіе Божіе?

О. Може да проси Цѣрство-то на слава-тъ, т. е. свѣршенно блаженство на вѣрующы-ты.

»Желаніе ѡмѣй разрѣшнтисѣ и со Хрістѡмъ вѣйти.« Фил. 1. 23.

ЗА ТРЕТЕ-ТО ПРОШЕНИЕ.

П. *Що значи прошение: »да бѣдетъ воля Тво?«*

О. Чрѣвъ това прошение трѣбва да просимъ Бога, какво-то всичко, щото правимъ, и щото ся случва съ насъ, да става не така, както мы желаемъ, нъ какъ-то е Богу угодно.

П. *Защо е пошрѣбно да правимъ шова?*

О. Защо-то мы чясто погрѣшяваме въ наши-ты желанія; а Богъ непогрѣшительно, и безъ сравненіе по-вече, отъ колко-то мы самы, желае намъ всяко добро, и всякога е готовъ да ни даде онова, ако не прѣпятствува на това наше-то своеволие и упрямство.

»Могущему же паче всѣхъ творити по прензбыточеству, иуже просимъ, или разумѣемъ, по силѣ дѣйствуемъ въ насъ, Тому слава въ Цѣрквы.» *Ефес. 3. 20—21.*

П. *Защо просимъ да ся исполнява Божія-ша воля на земь-шъ именно така, какшо на небо-шо?*

О. Защо-то на небо-то святи-ти Ангели, и блаженни-ти человекъци, до единъ, всякога и въ всичко, исполнявать волю-тъ Божию.

ЗА ЧЕТВРЪТО-ТО ПРОШЕНИЕ.

П. *Що е шова »хлѣбъ насущный?«*

О. Хлѣбъ необходимо нуженъ за да сѣществуваме, или живѣемъ.

П. *Съ каквы мысли шрѣбва да приносимъ Богу прошение за насущный хлѣбъ?*

О. Съгласно съ наставленіе-то на Господа на-

шого Иисуса Христа, трѣбва да просимъ не повече, освѣтъ насущный хлѣбъ, т. е. най-нуждно-то пропитаніе, такожде и най-нуждно-то за животъ, облякло и жилище, а кое-то е повече отъ това, и служи не толкова за нуждъ, колко-то за удовольствіе, него да прѣдаваме на волю Божию, и, ако ни ся даде, да благодаримъ Бога, а ако ли ся не даде, то да ся не грыжимъ.

П. *Защо ся заповѣда да просимъ насущный хлѣбъ само днесъ, ш. е. за сегашный день?*

О. За това, какво-то да ся не грыжимъ за бѣдѣще-то безвѣрно, а да ся надѣямы въ това на Бога.

»Не пещытеса ѿбо на ѿтрей, ѿтрѣніи бо собою печѣтса; довлѣтъ днѣи злѣба ѿго.« *Матѣ. 6. 34.*

»Бѣсть бо Ѡтець вашъ небесный, ако трѣхуѣте сѣхъ всѣхъ.«

П. *Не може ли да ся проси още нѣщо подѣи-шо на насущный хлѣбъ?*

О. Понеже человекъ състои отъ тѣлесно и духовно сѣщество, и сѣщество-то на душы-тъ е много по-важно отъ тѣло-то: то може и трѣбва да проси и за душы-тъ насущный хлѣбъ, безъ кой-то вѣтрѣшній человекъ умира отъ гладъ. Гл. Кирил. Іерус. Поуч. Тайновод. 4, 15. Правосл. Испов. ч. 2, вопр. 19.

П. *Какъвъ може да бѣде насущный хлѣбъ за-душы-шъ.*

О. Слово Божіе, и Тѣло и Крѣвь Христова.

»Не ѡ хлѣбѣ единомъ живѣ бѣдетъ человекъ, но ѡ всѣкомъ глаголю, исходящемъ ѿзоустъ Божіихъ.« *Матѣ. 4. 4.*

»Плѣтъ Моѧ истинно ѣсть брѣшно, и Крѣвь Моѧ истинно ѣсть пиѣ.« *Іоан. 6. 55.*

ЗА ПЯТО-ТО ПРОШЕНІЕ.

П. *Що шрѣбва да разумѣваемъ въ молишевѣ-шѣ Господнѣхъ подѣ имя „дѣлаги нашіа?“*

О. Наши-ты грѣхове.

П. *Защо грѣхове-ши ся наричашь длъгове?*

О. Защо-то мы, какъ-то смы получили всичко отъ Бога, така смы и длѣжни да отдадемъ всичко Богу, т. е. всичко да покоримъ на Нѣговѣ-тѣ во-льи и законъ, а ако ли не испълнимъ това, то и оста-ямы, длѣжни прѣдъ Нѣгово-то правосѣдіе.

П. *А кои сѣ наши-ши длѣжнѣици?*

О. Человѣци, кои-то не ни сѣ отдали това, що-то сѣ были длѣжни да отдадѣтъ по закона Божіи, какъ-то на примѣръ, не показали любовь, а враждѣ.

П. *Какъ можемъ да ся надѣямы при правосѣ-діе-шо Божіе за прощеніе на наши-ши длъгове?*

О. Чрѣвъ ходатайство-то на Іисуса Хріста.

„Единъ бо ѣсть Богъ, и единъ Ходатай Бога и человекѣвъ человекѣхъ Хрістосъ Іисусъ давший Себѣ изъбавленіе за всѣхъ.“ 1. Тим. 2. 5—6.

П. *Що ще бѣде, ако просимъ ошъ Бога прощеніе за грѣхове-ши ни, а сами не прощаваемъ на дру-гы-ши?*

О. Не щемъ получимъ и мы прощеніе.

„Ѣще бо отпущаєте человекѣкомъ согрѣшеніа ихъ, отпуститъ и вамъ Отецъ вашъ нескѣнный: Ѣще ли не отпущаєте человекѣкомъ согрѣшеніа ихъ, ни Отецъ вашъ отпуститъ вамъ согрѣ-шеній вашихъ.“ Матѣ. 5. 14—15.

П. *Защо ны не прощава Богъ, кога-шо и мы не прощаваемъ на други-ши?*

О. Защо-то мы ся показваемъ съ това зли; а съ

това и отдалячяваемъ отъ себе благость и милосердіе Божіе.

П. *Спорядъ шова какво расположеніе искашъ ошъ молящѣ-шы ся рѣчи-шы на молишевѣ-шѣ Гос-поднѣхъ: „и мы оставлѣемъ должникѣмъ на-шимъ?“*

О. Тыи непрѣмѣнно искать, щото молящѣи ся да нѣма никаквѣхъ враждѣ и гнѣвъ, нѣ да има съ всички миръ и любовь.

„Ѣще ѣко принесѣши даръ твой ко олтарю, и тѣ поманѣши, ако братъ твой имать нѣчто на тѣ: остави тѣ даръ твой прѣдъ олтаремъ, и шѣдъ прѣжде смири сѣ братомъ твоимъ, и тогда пришѣдъ, принесѣ даръ твой.“ Мат. 5. 23—24.

П. *Нѣ що да правѣхъ, ако шоя, кой-шо е скаранъ съ мене, не можѣ да го намѣрѣхъ скоро, или ако не ще да ся примири?*

О. Въ такѣвъ случай доста е да ся примиришь съ него въ срдце-то, прѣдъ очи-ты на Всевидящаго Бога.

„Ѣще возможно ѣже отъ васъ, со всѣмъ че-ловѣкн миръ имѣйте.“ Рим. 12. 18.

ЗА ШЕСТО-ТО ПРОШЕНІЕ.

П. *Що шрѣбва да разумѣваемъ въ молишевѣ-шѣ Господнѣхъ подѣ имя „искүшеніе.“*

О. Таково стеченіе отъ обстоятельства, въ кое-то е близка опасность да си изгубимъ вѣрѣ-тѣ, или да паднемъ въ тяжкѣ грѣхъ.

П. *Ошгдѣ дождашъ шакыва искушенія?*

О. Отъ нашихъ-тѣ плоть, отъ свѣта, или отъ други чловѣцы, и отъ діавола.

П. *За що просимъ съ шья рѣчи на молишвѣ-шѣ, не введи насъ во искушеніе?*

О. Прьво, за да бы не допустилъ насъ Богъ до такыва искушенія; второ, за да бы Той, ако бѣде нужно да бѣдемъ испытани и очищенни чрѣзъ искушеніе, не прѣдалъ насъ на свръшено искушеніе, и не допустилъ насъ до свръшено паданіе.

ЗА СЕДМО-ТО ПРОШЕНІЕ.

П. *Що просимъ въ шья рѣчи на молишвѣ-шѣ: «избави насъ отъ лукаваго?»*

О. Просимъ избавленіе отъ всяко змо, какво-то може ны постигна въ тоя мѣръ, кой-то, отъ врѣмя-то на прьвый грѣхъ, «вѣсь во злѣ лежитъ».

1. Иоанн. 5. 14. А въ особность отъ зло-то на грѣха, и отъ лукавы-ты внушенія и навѣты на злобныа духъ діавола.

ЗА СЛАВОСЛОВІЕ-ТО.

П. *Защо е присъединено на молишвѣ-шѣ Господи Славословіе-шо?*

О. Прьво, за да бы мы, както просимъ отъ Отца небеснаго милости, въ сѣще-то врѣмя да Му отдавамы и праведно-то почтеніе; второ, за да бы съмысль-тѣ си за Нѣгово-то вѣчно царство, силѣ и славѣ, повече и повече да ся утврждавамы въ надѣждѣ-тѣ, какво Той ще даде намъ онова, кое-то просимъ, зашто-то то е въ Нѣговѣ-тѣ власть, и относи ся до Нѣговѣ-тѣ славѣ.

П. *Що значи рѣчь: «Аминь?»*

О. Значи истинно, или, да бѣде.

П. *Защо ся пришура шья рѣчь на Славословіе-шо?*

О. Съ това ся изображява, какво молитва-та ся приноси съ вѣрѣ и безъ всяко съмнѣніе, както казва Апостоль Іаковъ. Гл. 1, 6.

ЗА УЧЕНІЕ НА БЛАЖЕНСТВА-ТА.

П. *Що шрѣбва да присъединимъ при молишвѣ-шѣ, за да ся утвърдимъ въ надѣждѣ-шѣ за спасеніе и блаженство?*

О. Собственный подвигъ за достиганіе Блаженство-то.

За това Самъ Господъ казва: «что мѣ зовѣте, Господи, Господи, и не творите, аже глаголю?» Лук. 6. 45.

«Не всѣкъ глаголай Ми, Господи, Господи, внидетъ въ царствіе небесное, но творай волю Отца Моего, Иже ѣсть на небесѣхъ.» Мат. 7. 21.

П. *Кое ученіе може да ны рѣководи въ шья подвигъ?*

О. Ученіе-то на Господа нашего Іисуса Хріста, кое-то е прѣдложено въ Нѣговы-ты изрѣченія за Блаженство.

П. *Колко такыва изрѣченія сѣ?*

О. Слѣдующы-ты девять:

1. Блажени нищии духомъ, ако тѣхъ ѣсть царствіе небесное.

2. Блажени плачущии, ако тѣ ѣтъ шатса.

3. Блажени кротци, ако тѣ наследять зѣмаю.

4. Блажени алчущіи ѿ жажущіи правды, ѡко тѣи насытатсѣ.

5. Блажени милостивіи, ѡко тѣи помиловани вѣдуть.

6. Блажени чистіи сѣрдцемъ, ѡко тѣи Бога вѣзрѣть.

7. Блажени миротворцы, ѡко тѣи сынове Божіи нарекутсѣ.

8. Блажени изгнани правды ради, ѡко тѣхъ ѣсть царствіе небесное.

9. Блажени ѣстѣ, ѣгда поносѣть вѣмъ, ѿ ижденуть, ѿ рекуть, ксѣкъ золь глаголь на вѣи ажущіе Менѣ ради. Радуйтеся ѿ веселитсѣ, ѡко мзда вѣша многа на небесѣхъ. Матѣ. 5. 3—12.

П. Що трѣба да заблѣжимъ за всички шы изрѣченія, за да можемъ правильно да ги разумѣмъ

О. Господь е изложилъ въ тыя изрѣченія ученіе за достиженіе Блаженство, какъ-то имянно казва Евангеліе то: »отвѣрзѣ устѣ Своѣи учаше.« Но, понеже е кроткъ и смиренъ съ сѣрдце-то, Той е прѣдложилъ ученіе-то Си не да повелява, а да ублажива оныя, кои-то свободно го приимѣть и го испълнявать. Зато-ва въ всяко изрѣченіе за блаженство-то трѣба да ся разглядва, прѣво, ученіе-то или заповѣдь-та, второ, ублаженіе-то или обѣщаніе награды-тѣ.

ЗА ПРѢВЖ-ТѢ ЗАПОВѢДЬ НА БЛАЖЕНСТВО-ТО.

П. Коя е прѣва-ша заповѣдь Господня за дости-
ганіе Блаженство?

О. Кой-то желаетъ Блаженство, трѣба да бѣ-
дѣтъ »нищии Духомъ.«

П. Що ще рѣче да бѣдемъ »нищии Духомъ?«

О. Ще рѣче да имамы духовно убѣжденіе, какво-
мы нищо свое имамы, а имамы само това, щото-
дава Богъ, и какво нищо добро не можемъ да напра-
вимъ безъ Божіеи помощъ и благодать; и така да им-
амы себе си за нищо, и въ всичко да прибѣгваемъ
къ милосердію Божію. Накъсо, спорядъ изясненіе-
то на святаго Златоуста, нищета духовна е смирен-
номудріе. На Матѣ. Бес. 15.

П. Можешъ ли да бѣдѣши нищии Духомъ и бо-
гати-ши?

О. Безъ съмнѣніе могатъ, ако си помыслятъ,
какво видимо-то богатство е тѣлнно и скоропрѣхо-
дяще, и че то не замѣнява недостатъка на духовны-
ты добрини.

»Какъ бо полза челоуѣку, аще мѣръ весь при-
обрѣщетъ, дѣшѣ же свою отщети-тъ? или что
дастъ челоуѣкъ измѣну за дѣшѣ свою?« Матѣ.
16. 26.

П. Не може ли шѣлесна-ша нищета да служи
за сѣвершенство на духовнѣ-шѣ нищешѣ?

О. Може, ако ѣ избира Хрістіанинъ-тъ добро-
волно заради Бога.

За това самъ Исусъ Христосъ е казалъ на бога-
тыя: »аще хощешъ совершѣнъ быти, иди, продаждѣ
имѣніе твое и даждѣ нищимъ, и имѣти имѣши
сокровище на небесѣи, и гряди въ слѣдъ Мене.«
Матѣ. 14. 21.

П. Що обѣщава Господь на нищы-шы Духомъ?

О. Царство небесное.

П. Какъ припада шѣмъ царствію небесное?

О. Въ тоя животъ вѣтрѣшно и начинателно,
чрѣзъ вѣрѣ-тѣ и надѣждѣ-тѣ, а въ бѣдѣщый съ-
врѣшенно, чрѣзъ участіе въ вѣчно Блаженство.

ЗА ВТОРЖ-ТЖ ЗАПОВѢДЬ НА БЛАЖЕНСТВО-ТО.

П. *Коя е втора-ша заповѣдь Господня за Блаженство?*

О. Кой-то желають блаженство, трѣбва да бѣдѣть „плачущи.“

П. *Що трѣбва да ся разумѣва въ шжж заповѣдь подѣ имя и плачь?*

О. Печаль и съкрѣшеніе сръдечно и дѣйстви-
тельны слъзы за това, гдѣ-то мы несъвършенно и не-
достойно служимъ Господу, или дору заслужаваме
Пѣговый гнѣвъ съ наши-ты грѣхове.

„Печаль во ажѣ по Бѣзѣ, поканіе нераска-
анно во спасеніе содѣлювае тѣ; а сего міра печаль
смерть содѣлювае тѣ.“

П. *Що особно обѣщава Господь на плачущи-шы?*

О. Това, че тѣи щѣть ся утѣшять.

П. *Какво утѣшеніе ся разумѣва шукъ?*

О. Благодатно, кое-то състои въ прощеніе
грѣхове-ты и умирненіе съвѣсть-тѣ.

П. *Защо е съединено шова обѣщаніе съ запо-
вѣдь за плачь.*

О. За да не бы ся простирала печаль-та за грѣ-
хове-ты ни до отчаяніе.

ЗА ТРЕТІЖ-ТЖ ЗАПОВѢДЬ НА БЛАЖЕНСТВО-ТО.

П. *Коя е третя-ша заповѣдь Господня за Блаженство?*

О. Кой-то желають блаженство, трѣбва да бѣ-
дѣть „кротки.“

П. *Що е кротосшь?*

О. Тихо расположеніе на духа, съединено съ

прѣдпазваніе, щото никого да не закачямы и съ
нищо да не раздражнямы.

П. *Кои трѣбва да бѣдѣть особно-шы дѣйстви-
вѣ на Христіанскж-шж кротосшь?*

О. Да ся не сръдимъ не само на Бога, нѣ и
на челоуѣцы-ты, кога-то нѣщо ни иде противно на
желанія-та, да ся не прѣдавамы на гнѣвъ и да ся не
прѣвъносимъ.

П. *Що обѣщава Господь на кротки-шы?*

О. Това, че тѣи „наслѣдѣтъ зѣмлю.“

П. *Какъ ся разумѣва шова обѣщаніе?*

О. Въ отношеніе камъ Христовы-ты послѣдо-
ватели въобще то е прѣдеказаніе, кое-то ся е точно
испълнило: зашто-то постоянно кротки-ти Христіане,
вмѣсто да бѣдѣть истребени отъ ярость-тѣ на язы-
чници-ты, тѣи сѣ наслѣдили вселеннж-тѣ, коу-то
напрѣдъ язычници-ти сѣ владали.

По-друго-то значеніе на това обѣщаніе въ отно-
шеніе камъ Христіаны-ты въобще и камъ всякого
особно е това, какво, тѣи щѣть получять наслѣдіе,
спорядъ казваніе-то на Псалмопѣвца, „на зѣмліи
живыхъ“, тамъ, гдѣ-то щѣть живѣють и нѣма да
умирать, т. е. щѣть получять вѣчно блаженство. Гл.
Псал. 26. 13.

ЗА ЧЕТВРЪТЖ-ТЖ ЗАПОВѢДЬ НА БЛАЖЕН-
СТВО-ТО.

П. *Коя е четарѣ-ша заповѣдь Божія за Бла-
женство?*

О. Кой-то желають Блаженство, трѣбва да бѣ-
дѣть „жаждущи ѧ жаждущи правды.“

П. *Що трѣбва да разумѣвамы шукъ подѣ имя
„правды“?*

О. Ако и да може да ся разумѣе подѣ това имя
всяка добродѣтель, коя-то трѣбва да бѣде мила на

Христіанина, като хранѣ и питіе, нѣ преимущест-
венно трѣба да разумѣвамы тѣхъ правдѣ, за кон-
то въ пророчество-то Даниілово е казано: *»приве-
дѣтса правда вѣчна«,* т. е. оправданіе-то на по-
винный человекъ прѣдъ Бога чрѣзъ благодать и
вѣрѣ въ Иисуса Христа. Дан. 9. 24.

За тѣхъ правдѣ Апостолъ Павелъ казва: *»пра-
вда Божіа вѣрою Иисусъ Христовою во всѣхъ ѿ
на всѣхъ вѣрующихъ: нѣсть во разнствіа; вси
во согрѣшиша, и лишени сѣтъ славы Божіа, о-
правдаемы тѣне благодатию 'Его ѿзбавленіемъ,
ѣже ѿ Христѣ Иисусѣ, 'Егоже предположи Богъ
ѡчищеніе вѣрою въ крови 'Его, въ ѡвлєніе правды
Своея, за ѡтпущеніе прѣжде бывшихъ грѣховъ.
Рим. 3. 22—25.*

*П. Кой сѣ алчуши и жаждущи за пра-
вдѣ-шѣ?*

О. Тіа, кои-то обычатъ да правятъ добры дѣла,
нѣ познавать себе си за грѣшны и повинны прѣдъ
Бога; и кои-то сѣ желаніе и сѣ молитвѣ на вѣрѣ-тѣ,
като духовнѣ хранѣ и питіе, гладувать и жѣдувать
за благодатно оправданіе чрѣзъ Иисуса Христа.

*П. Що обѣщава Богъ на гладны-шы и жѣдны-
шы за правдѣ-шѣ?*

О. Това, че тіа щѣтъ ся насытитъ.

П. Що значи шукъ насыщеніе?

О. По пододіе на това, какъ-то тѣлесно-то на-
сыщеніе приноси прѣво прѣкращеніе на чувство-то за
гладъ и жаждѣ, второ, на тѣло-то подкрѣпленіе сѣ
хранѣ-тѣ, духовно-то насыщеніе означава, прѣво,
вѣтрѣшно успокоеніе на помылваный грѣшникъ,
второ, придобываніе силъ за правеніе добро, кое-то
ся подава отъ оправдающѣ-тѣ благодать. И така
сѣврѣшенно-то насыщеніе на душѣ-тѣ, коя-то е на-

правена за да ся наслаждава сѣ безконечно добро,
ще послѣдува въ вѣчный животъ, спорядъ казваніе-
то на Псалмопѣвца: *»насыщусѣ, внигда ѡвѣтѣмъ
славы Твоей.«* Псал. 16. 15.

ЗА ПЯТѢ-ТѢ ЗАПОВѢДѢ НА БЛАЖЕНСТВО-ТО.

*П. Коя е пѣша-ша заповѣдъ Господня за Бла-
женство?*

О. Кой-то желаѣтъ Блаженство, трѣба да бѣ-
дѣтъ *»милостивы.«*

*П. Какъ шрѣба да исполнявамы шѣхъ за-
повѣдѣ?*

О. Сѣ тѣлесны и духовны дѣла на милость-тѣ.
Защо-то, както казва святой Златоустъ, *»различенъ
мѣлованіа бразъ ѿ широкѣ заповѣдѣ сіѣ.«* На
Матѣ. Бес. 15.

П. Кой дѣла сѣ на милость-шѣ шѣлеснѣ?

О. 1. Да нахранимъ гладныа.

2. Да напоимъ жѣдныа.

3. Да облѣчемъ голыа, или кой-то има недо-
статкъ въ нуждѣ и приличнѣ дрехѣ.

4. Да посѣтимъ, кой-то ся намира въ тѣмницѣ.

5. Да посѣтимъ болныа, да му послужимъ, и да
му помогнемъ за оздравѣваніе, или за Христіанско
приготовленіе за смръть.

6. Да введемъ странника у дома си и да го упо-
коимъ.

7. Да погребавамы, кои-то умирать въ сыро-
машинѣ.

*П. Кой дѣла сѣ на милость-шѣ ду-
ховнѣ?*

О. 1. Сѣ сѣвѣтованіе да обращамы грѣшника
отъ заблужденіе.

2. Да научимъ невѣдуща на истинѣ и добро.
3. Да подадемъ на ближняго добръ и благоврѣ мененъ съвѣтъ въ мѣнотѣ, или въ опасность, коуж-то той не може да предвиди.
4. Да ся молимъ за него Богу.
5. Да утѣшявамы печалныя.
6. Да не въздавамы за зло, кое-то ни сѣ направили други.

7. Отъ сръдце да прощавамы обиды-ты.

П. Не е ли прощено на заповѣдь за милость-шѣ, кога-шо по правосѣдіе наказашъ виновнаго?

О. Не, ако правятъ това по длѣжность и съ добро намѣреніе, т. е. за да го поправятъ, или за да прѣдупазятъ други-ты отъ неговы-ты прѣстѣпленія.

П. Що обѣщава Господь на милосивы-шы?

О. Това, че тѣи щѣтъ бѣдѣтъ помиловани.

П. Какво помилваніе ся разумѣва шукъ?

О. Помилваніе отъ вѣчно-то осѣжденіе за грѣхове-ты на Божіа сѣдѣ.

ЗА ШЕСТѢ-ТѢ ЗАПОВѢДЬ НА БЛАЖЕНСТВО-ТО.

П. Коя е шеста-ша заповѣдь Господня за блаженство?

О. Кой-то желаѣтъ Блаженство, трѣбва да бѣдѣтъ „чистѣи сѣрдцемъ.“

П. Чистоша на сръдце-шо не е ли шова, щошо е и чистосѣрдечіе?

О. Чистосѣрдечіе, или искренность, по коуж-то человекъ не показва лицемѣрно добры расположе-нія, безъ да гы има въ сръдце-то си, но добры-ты расположенія на сръдце-то си явява въ добры по-стѣпки, е само низка стѣпень отъ чистотѣ сръдечнѣ. Това послѣдне-то достига человекъ съ постоянно

и неослабно подвизаваніе отъ да бди самъ надъ се-бе, като отхвърля отъ сръдце-то си всяко неза-конно желаніе и помышленіе, и всяко пристрастіе камъ земны предметы, и непрѣстанно да пази въ сръдце-то си памятованіе за Бога и Господа Исуса Христа съ вѣрѣ и любовь.

П. П. Що обѣщава Господь на чисты-шы съ сръдце-шо?

П. Това, че тѣи Бога узрятъ.

П. Какъ трѣбва да разумѣвамы шова обѣщаніе?

О. Слово Божіе уподобява человекско-то сръдце на око-то, и придава на съврѣшенны-ты Христіаны просвѣщенны очи на сръдце-то. Ефес. 1, 18. Какъ-то чисто-то око е способно да види свѣтлинѣ: така чисто-то сръдце е способно да съзерцае Бога. А понеже Божіе-то лицезрѣніе е источникъ на вѣчно-то Блаженство: то обѣщаніе да гядамы Бога, е обѣщаніе отъ высокѣ стѣпень на вѣчно Блаженство.

ЗА СЕДМѢ-ТѢ ЗАПОВѢДЬ НА БЛАЖЕНСТВО-ТО.

П. Коя е седма-ша заповѣдь Господня за Блаженство?

О. Кой-то желаѣтъ Блаженство, трѣбва да бѣдѣтъ „мировѣрцы.“

П. Какъ трѣбва да искулявамы шѣѣ заповѣдь?

О. Мы трѣбва да постѣпнамы съ всички дру-желюбно и да не подавамы причинѣ за несѣгласіе; ако ся случи нѣкое несѣгласіе да ся стараемъ вся-какъ да го прѣкращавамы, дору съ устѣпаніе на наше-то право, само ако това не е противно на длѣ-жность-тѣ и никому не вредно; да ся стараемъ и

другы помежду си скараны да примиряваны, колко-то имамы възможность, а кога не можемъ, то да молимъ Бога за тѣхно-то примиреніе.

П. Що обѣщава Господь на миротворцы-ты?

О. Това, че ти щѣтъ ся нарѣкѣтъ сынове Божіи.

П. Що знаменува шова обѣщаніе?

О. То знаменува высокость-тѣ и подвига на миротворцы-ты, и приготвенѣ-тѣ имъ награда. Понеже ти съ подвига си подражавать Единородному Сыну Божію, кой-то е дошълъ на земѣ-тѣ да примири съгрѣшившыа чловѣкъ съ правосудіе Божіе: то тѣмъ ся обѣщава благодатно-то имя Сынове Божіи, и, безъ съмнѣніе, достойный-тъ за това имя стѣпень отъ Блаженство.

ЗА ОСМѢ-ТѢ ЗАПОВѢДЬ НА БЛАЖЕНСТВО-ТО.

П. Коя е осма-ша заповѣдь Господня за Блаженство?

О. Кой-то желаетъ блаженство, трѣбва да прѣтърпѣть гоненіе за правдѣ, безъ да отстапѣть отъ неѣ.

П. Що ся иска съ шѣтъ заповѣдь?

О. Правдолюбіе, постоянство и твѣрдость въ добродѣтель, мѣжество и тѣпѣніе, кога-то нѣкой ся подвѣрга на бѣдствіе или опасность за това, че не ще да отстапи отъ истинѣ-тѣ и добродѣтель-тѣ.

П. Що обѣщава Господь на гонимы-шы за правдѣ?

О. Царствіе небесное, като въ замѣнѣ за това, отъ щото ся лишавать ти чрѣвъ гоненіе, подобно на онова, обѣщано-то на нищи-ты духомъ, въ испълненіе на чувство-то отъ недостатѣтъ и скудость.

ЗА ДЕВЯТѢ-ТѢ ЗАПОВѢДЬ НА БЛАЖЕНСТВО-ТО.

П. Коя е девѣта-ша заповѣдь Господня за Блаженство?

О. Кой-то желаетъ Блаженство, трѣбва да бѣдѣть готови съ радость да прѣимѣтъ поношеніе, гоненіе, бѣдствіе и самѣ-тѣ смръть за Хрѣстово-то имя и за истиннѣ-тѣ Православнѣ вѣрѣ.

П. Какъ ся наричѣ подвигъ-шѣ, кой-шо ся иска съ шѣтъ заповѣдь?

О. Подвигъ Мѣченическій.

П. Що обѣщава Господь за шоя подвигъ?

О. Великаѣ награда на небеса-та, т. е. прѣимущественный-тъ и высокъ стѣпень отъ Блаженство-то.

ХРИСТИАНСКИЙ КАТИХИЗИСЪ.

ЧАСТЬ ТРЕТЯ.

за

ЛЮБОВЬ-ТЖ.

ЗА СЫЖЗА МЕЖДУ ВЪРЖ-ТЖ И ЛЮБОВЬ-ТЖ.

П. *Кое шрѣбба да бѣде дѣйствие-шо и плодѣ-ше ошѣ истиннѣ-шѣ вѣржъ съ Христѣанина?*

О. Любовь, и съобразны-ты съ неѣ добры дѣла.

»О Христѣ въ Исусѣ, казва Апостолъ Павелъ ни дѣрѣзаніе что мѣжетъ, ни необрѣзаніе, но вѣра любовію поспѣшествуема.« Галат. 5. 6.

»Не любѣй во врата, пребываетъ въ смѣрти!« Іоан. 3. 14.

П. *Не е ли довольно за Христѣанина еднѣ вѣржъ безъ любовь и добры дѣла?*

О. Не е довольно. Защо-то вѣра безъ любовь и добры дѣла е недѣйствующа и мртва, а спорядъ това не може да приведе до вѣченъ животъ.

»Кѣмъ полза, братіе моѣ, ѣще вѣрѣ глаголетъ кто ѣмѣти, дѣла же не ѣмать? ѣдѣ мѣжетъ вѣра спасти ѣго? Ёко же во тѣло бѣзъ

дѣла мертвѣ ѣсть, тако ѣ вѣра бѣзъ дѣла мертвѣ ѣсть.« Іаков. 2. 14. 26.

П. *Не може ли напрошѣе да ся спаси человекъ съ любовь и добры дѣла безъ вѣржъ?*

Не може да бѣде, що-то человекъ, безъ да има вѣржъ въ Бога, да Го обыча истинно. Па и человекъ, повреденъ съ грѣхъ, не може да прави истинно добры дѣла, ако не получи чрѣзъ вѣржъ-тжъ въ Исуса Христа духовнѣ силѣ, или благодать Божіѣ.

»Бѣзъ вѣры не возможно ѣгодѣти Бѣгу: вѣровати же подобѣтъ приходящему къ Бѣгу, ѣко ѣсть, ѣ кзыскающимъ Ёго мѣздовѣдѣтель бывѣтъ.«

»Елицы во отъ дѣла закона сѣтъ, подѣ клѣтвою сѣтъ; писано ко ѣсть, проклатъ всѣхъ, ѣже не превѣдетъ во всѣхъ писанныхъ въ кнѣзѣ законнѣй, ѣко творѣти ѣ.« Галат. 3. 10.

»Мы во дѣхомъ отъ вѣры ѣпованіѣ правды ждѣмъ.« Галат. 5. 5.

»Благодѣтію ко ѣстѣ спасѣни чрѣзъ вѣрѣ: ѣ сѣ не отъ вѣсѣ, Бѣжѣ дѣръ: не отъ дѣла, да никтѣже похвалѣтсѣ.« Ефес. 2. 8—9.

П. *Що шрѣбба да ся мысли за шакѣѣ любовь, коѣ-шо ся не съировѣжда съ добры дѣла?*

О. Такѣва любовь не е истинна. Защо-то истинна-та любовь естѣвенно ся показѣ съ добры дѣла.

Исусъ Христѣ казва: »ѣмѣай заповѣди Моѣ, ѣ соблюдаѣй ѣхъ, тѣй ѣтъ любѣй Мѣ: ѣще кто любѣтъ Мѣ, слово Моѣ соблюдетъ.« Іоан. 14. 21—23.

Апостолъ Іоаннѣ казва: »сѣмъ ко ѣтъ любѣи

Божіа, да заповѣди 'Его соблюде́мъ.» І. Іоан. 5. 3.

»Не лю́бимъ сло́вомъ, ниже ꙗзы́комъ, но дѣ́ломъ ѿ исти́нныя« І. Іоан. 3. 18.

ЗА БОЖІЙ ЗАКОНЪ И ЗАПОВѢДИ-ТЫ.

П. *Какыя средства имамы за да распознава-
мы добры-шы дѣла отъ лоши-шы?*

О. Вѣтрешній законъ Божій, или сви-
дѣтельство на свѣсть-тѣ, и вѣншній законъ Бо-
жіи, или заповѣди-ты Божіи.

П. *Приказва ли священо Писаніе за вѣтреш-
ній законъ Божій?*

О. Апостоль Павелъ приказва за язычницы-ты:
»ѿже ꙗвлѣють дѣ́ло законное на́писано въ серд-
ца́хъ сво́ихъ, спослу́шествующей ѿмъ совѣсти,
ѿ междѹ собою помы́сломъ о́сужда́ющимъ ѿли
о́твѣщающимъ.« Рим. 2. 15.

П. *Кога има въ чело́вѣка вѣтрешній законъ,
шо зачо е даденъ въ вѣншній?*

О. Той е даденъ затова, зачо-то чело́вѣци-ти
не слушали вѣтрешнаго законъ, и като провождали
плотскы и грѣховенъ животь, заглушавали въ себе
гласа на духовнаго законъ, та затова е было нужно
да имъ ся напомнимъ той вѣншно, чрѣзъ заповѣди-ты.

»Чтѣ́ ѹко законъ? Престѹплѣній ра́ди при-
ложиса.« Галат. 3. 19.

П. *Кога и какъ е даденъ на чело́вѣци-шы вѣн-
шно законъ Божій?*

О. Кога-то произлѣзлыи-тъ отъ Авраама народъ
Еврейскый, чудесно былъ освободенъ отъ робство-
то Египетско: тогава на пѣтя за въ обѣщаниа-тѣ

нему земли, въ пустыни-тѣ, на горѣ Синай, Богъ
ся явилъ въ огнь и облакъ, и далъ законъ-тъ чрѣзъ
водителя на Израилтяни-ты Моисея.

П. *Кои сѣ главны-шы и всеобщы заповѣди на
шоя законъ?*

О. Слѣдующы-ты десять, кои-то были на-
писаны на двѣ скрижа́лы, или каменныя плочи.

1. Язъ ѿсмы Господа́ Бога́ тво́я, да не въ-
дѣтъ тебѣ́ бо́зи и́ни, развѣ́ Мене́.

2. Не сотвори́ себѣ́ кѹми́ра ѿ вса́каго подо́-
біа, бѣлика на небеса́хъ горѣ́, ѿ бѣлика на земли́ низѣ́,
ѿ бѣлика въ вода́хъ подѣ́ землею́ да не поклонѣ-
шиса ѿмъ, ни посвѣ́жиши ѿмъ.

3. Не возмѣши́ ѿмене́ Господа́ Бога́ тво́его всѣ́.

4. Помни́ дѣнь свѣбо́тныи, ꙗже свѣтѣти́ ѿго́,
шесть днѣй дѣла́й, ѿ сотвори́ши въ ни́хъ вса́
дѣла́ твоа́, въ дѣнь же седмѣи́ свѣбо́та Го́-
спода́ Бога́ тво́его.

5. Чти́ о́тца́ тво́его ѿ ма́терь твою́, да вѣ́ло
ти́ вѣдѣтъ, ѿ да долголѣ́тенъ вѣ́дѣши на земли́.

6. Не ѹбѣ́й.

7. Не прелю́би́ сотвори́.

8. Не ѹкра́ди.

9. Не посвѣ́шествѣй на дру́га тво́его свидѣ́-
тельства́ ло́жна.

10. Не пожела́й жены́ ѿкреннаго́ тво́его: не
пжела́й до́ма бли́жняго́ тво́его, ни села́ ѿго́, ни
раба́ ѿго́, ни раба́ни ѿго́, ни вола́ ѿго́, ни о́сла
ѿго́, ни вса́каго скота́ ѿго́, ни вѣ́го, бѣлика сѣ́тъ
бли́жняго́ тво́его.

П. *Кога шыа заповѣди сѣ были дадены на Из-
раилскый народъ: шо шрѣ́ва ли и мы да сѣ вла-
дамы по шѣхъ?*

О. Трѣ́ва. Зачо-то въ сѣщность-тѣ си тыи сѣ

тоя сщщій законъ, кой-то, спорядъ думы-ты на Апостола Павла, е написанъ въ сръдца-та у всичкихъ человекъ, та всички да ся владать по него,

П. *Иисусъ Христосъ училъ ли е да пошжиямы по десять-шѣ заповѣди.*

О. Той е повелѣвалъ да ся пазять заповѣди-ты за полученіе животь вѣчный, и училъ да ся разумѣвать и исполнять по-свършено, отъ колко-то сжгы до Него разумѣвали. Гл. Матѣ. гл. 19. ст. 17. и гл. 5.

ЗА РАЗДѢЛЕНІЕ ЗАПОВѢДИ-ТЫ НА ДВѢ СКРИЖАЛИ.

П. *Що значи раздѣленіе-шо на десять-шѣ заповѣди на двѣ скрижали?*

О. То значи, че въ тѣхъ ся заключава два вида любовь, т. е. любовь камъ Бога и любовь камъ ближняго, и затова ся налагать два рода дльжности.

П. *Не казва ли нѣщо за шова Иисусъ Христосъ?*

О. На pytanie: »какъ заповѣдь бѣла ѣсть въ законѣ?« Той отговорилъ: »возлюбивши Господа Бога твоего всѣмъ сѣрдцемъ твоимъ, и всю дѹшею твою, и всю мыслію твою. Сіа ѣсть первая и бѣлаша заповѣди. Вторая же подобна ей: возлюбивши искреннаго твоего, яко самъ себе. Въ сію обѣю заповѣдію всѣхъ законъ и пророцы вѣсать.« Матѣ. 22. 36—49.

П. *Всички человекъ ли сж наши ближни?*

О. Всички. Защо-то всички сж създадени отъ одного Бога, и произлѣзли отъ одного человека. Нѣ всегдашні-ти въ вѣрж-тѣ двойно сж ближни намъ,

като чяда на одного Отца небеснаго по вѣрж-тѣ въ Иисуса Христа.

П. *Защо нѣма заповѣдь още и за любовь камъ само-себе?*

О. Защо-то и безъ заповѣдь, естественно, »никтоже когдѣ свою плоть возненавидѣлъ, но питаетъ и горѣтъ ю.« Ефес. 5. 29.

П. *Какъвъ шрѣбва да е порядъкъ-шѣ въ любовь-шѣ камъ Бога, камъ ближняго и камъ само-себе?*

О. Да обычямы себе потрѣбно е само за Бога и нѣколко за ближні-ты, да обычямы ближні-ты потрѣбно е за Бога: а да обычямы Бога потрѣбно е за Самаго Него, и повече отъ всичко. Любовь-тѣ камъ себе трѣбва да приносимъ въ жрѣтвѣ на любовь-тѣ камъ ближні-ты: а любовь-тѣ камъ себе и камъ ближні-ты трѣбва да приносимъ въ жрѣтвѣ на любовь-тѣ камъ Бога.

»Бѣлаши сѣа любвѣ никтоже имать, да кто дѹшу свою положитъ за дрѹгы свои.« Іоан. 15. 13.

»Иже любитъ отца или мать паче Мене, казва Иисусъ Христосъ, нѣсть Мене достоинъ: иже любитъ сына или дѣтеръ паче Мене, нѣсть Мене достоинъ.« Матѣ. 10. 37.

П. *Кога всичкихъ-шѣ законъ ся заключава въ двѣ-шѣ заповѣди: шо защо сж раздѣлены шими на десять?*

О. За това, да прѣдставять по-ясно наши-ты дльжности камъ Бога и ближняго.

П. *Въ кои заповѣди ся налагають дльжности-шы камъ Бога?*

О. Въ прѣвы-ты четыре.

П. *Каквы имянно дльжности?*

О. Въ пръвѣ-тѣ заповѣдѣ ся зарѣчь, да познавамы и да почитамы истиннаго Бога.

Въ вторѣ-тѣ, да отбѣгваемы лѣжливо-то Богопочитаніе.

Въ третѣ-тѣ, да неповреждаваемы Богопочитаніе-то нито съ рѣчь.

Въ четвртѣ-тѣ, да пазимъ порядѣкъ въ врѣмя-то и въ дѣла-та на Богопочитаніе-то.

П. *Въ кои заповѣди ся налагають дѣлности камъ ближніи-шы?*

О. Въ послѣдніи-ты шесть.

П. *Какы дѣлности?*

О. Въ пятѣ-тѣ заповѣдѣ ни ся налага да обичаемы и почитамы ближніи-ты особно, кои-то сѣ камъ насъ близки, като начнемъ отъ родители-ты.

Въ шестѣ-тѣ заповѣдѣ, да не вредимъ живота на ближніи-ты.

Въ осмѣ-тѣ, да не вредимъ чистотѣ-тѣ на нѣравы-ты имъ

Въ осмѣ-тѣ, да не вредимъ тѣхнѣ-тѣ собственность.

Въ девятѣ-тѣ, да ги не вредимъ съ рѣчь.

Въ десятѣ-тѣ, да не желяемъ да имъ вредимъ,

П. *Не заключавають ли ся въ десяти-шѣ заповѣди и дѣлности камъ само-себе?*

О. Тыя дѣлности ся заключають въ заповѣди-ты камъ ближніи-ты, зашто-то трѣбва да обичаемы ближняго така, какъ-то сами-себе.

ЗА ПРЪВѢ-ТѢ ЗАПОВѢДѢ

П. *Що значають рѣчи: »Язѣ ѣсмь Господѣ Богъ твои?«*

О. Съ тыя рѣчи Богъ като да показва челоуѣку

на Самаго Себе: и така повелѣва да познаваемъ Господа Бога.

П. *Отъ повеленіе, за да познаваемъ Бога, какы особы дѣлности можемъ да изведемъ?*

О. 1) Трѣбва да ся учимъ на Богопознаніе, като най-важно отъ всички знанія,

2) Трѣбва прилѣжно да слушаемы поученія-та за Бога и за Нѣговы-ты работы въ черквѣ, и благочестивы-ты разговоры за това у дома.

3) Трѣбва да прочитамы и да слушаемы книгы-ты, кои-то ны учять на Богопознаніе и прѣво священо Писаніе, второ писанія-та на святы Отци.

П. *Що ни ся зарѣчь въ рѣчи: »да не дѣдуть тебѣ бѣзи ѣнѣи, развѣкъ Мѣнѣ?«*

О. Зарѣчь ни ся да ся обращамы и прилѣпываемы камъ одного истиннаго Бога, или все едно, благоговѣно да Го почитамы.

П. *Кои дѣлности ся ошносять камъ въ ш рѣчно-шо Богопочитаніе?*

О. 1) Да вѣрваемы въ Бога.

2) Да ходимъ прѣдъ Бога, т. е. да симы наумъ за Бога, и въ всичко да постѣпваемы вни-мателно, зашто-то Той види не само работы-ты, нѣ и най-скрыты-ты наши помышленія.

3) Да ся боимъ отъ Бога, или да благоговѣемъ прѣдъ Него, т. е. да имамы гнѣва на Отца небеснаго като най-големо зло за себе, и спорядъ това да ся стараемъ, за да го не прогнѣвваемы.

4) Да ся надѣямы на Бога.

5) Да обичаемы Бога.

6) Да ся покоряваемы Богу, т. е. да бѣдемъ непрѣстанно готовы да правимъ това, щото Той заповѣда, и да ся не срьдимъ, кога-то Той не прави съ насъ това, кое-то быхмы желяли.

7) Да ся покланямы Богу, като на сѣщество най-высоко.

8) Да прославляемы Бога, като Всецвѣршеннаго.

9) Да благодаримъ Бога, като Творца, Промыслителя и Спасителя.

10) Да призывямы Бога, като Всеблагаго и Всемоущаго Помощника въ всяко добро начинаніе.

П. Кои длѣжности ся ошносятъ камъ свѣншншо Богоочишаніе?

О. 1) Да проповѣдамы Бога, т. е. да признавамы, какво Той е нашъ Богъ, и да ся не отричаемы отъ Него, ако да бы потрѣбовало за Нѣгово-то признаніе да пострадамы и да умрѣмъ.

2) Да участвовамы въ общественно Богослуженіе, кое-то е установено отъ Бога и нарядено отъ Православнѣ-тъ Черквѣ.

П. За по-шочно да ся разумѣе и кази прѣва-ша заповѣдь, шрѣбва да знаемъ още: кои грѣхове мѣжъ да бѣдѣтъ неи прошивни?

О. 1) Безбожіе, кога-то человѣци-ти, които Псалмопѣвецъ-тъ праведно нарича безумны, като желятъ да ся избавятъ отъ страха на Божій сѣдъ, казвать въ срьдце-то си: нѣсть Богъ. Псал. 8. 1.

2) Многобожіе, кога-то, вмѣсто одного истиннаго Бога, припознавать много измыслены Божества.

Невѣріе, кога-то като познавать, какво Богъ е, не вѣрвать Нѣгово-то провидѣніе и откровеніе.

4) Ересъ, кога-то человѣцы-ты въ ученіе на вѣрѣ-тъ смѣшять мнѣнія, противны на Божественнѣ-тъ истинѣ.

5) Расколъ, т. е. своевольно уклоненіе отъ единство-то на Богопочитаніе-то, и отъ Православнѣ-тъ Каѳолическѣ Черквѣ Божіѣ.

6) Богоотстѣпленіе, кога-то ся отричать отъ истиннѣ-тъ вѣрѣ, отъ страхъ человѣчески, или за свѣтскы добрины.

7) Отчаяніе, кога свѣсѣмъ ся не надѣятъ да получать отъ Бога благодать и спасеніе.

8) Волшебствѣ: кога-то не вѣрвать на силѣ Божіѣ, нѣ вѣрвать на тайны и повече на злы силы въ твары-ты, и особно на злы духове, и стараятъ ся да дѣйствовать съ тѣхъ.

9) Суевѣріе: кога-то вѣрвать на каквѣ да е обыкновеннѣ вещь, като да има тя Божественнѣ силѣ, и надѣятъ ся на неѣ, вмѣсто на Бога, или ся боятъ отъ неѣ.

10) Лѣность, въ отношеніе камъ ученіе за благочестіе-то, камъ молитвѣ и общественно Богослуженіе.

11) Обычаніе твари-ты повече отъ Бога.

12) Человѣкоугодіе, кога-то угождавать на человѣцы-ты така, що-то за това не ся трудять за угожденіе Богу.

13) Человѣконадѣяніе, кога-то нѣкой си ся надѣе на свои-ты способности и силы, или на другы человѣцы, а не на милость и помощь Божіѣ.

П. Защо шрѣбва да мыслимъ, че человѣкоугодіе-шо и челѣконадѣяніе-шо сѣ прошивны на прѣвѣ-шѣ заповѣдь?

О. Защо-то челѣкъ-тъ, кому-то мы угождавамы, или на кого-то ся надѣямы до забравяніе Бога, нѣ-какъ си за насъ е другый Богъ, вмѣсто истиннаго Бога.

П. Какъ казва Священно Писаніе за челѣкоугодіе-шо?

О. Апостолъ Павелъ казва: »ѣще бо выхъ ѣще челѣкомъ угождалъ, Христѣвъ рабъ не выхъ ѣбо выхъ.« Галат. 1. 10.

П. Какъ казва священо Писаніе за челоѡкна-
дѡяніе-шо?

О. Сїа глаголетъ Господь: проклатъ чело-
вѣкъ, ѡже надѣтса на челоѡкъ, ѡ ѡтвердїтъ
плоть мѡшцы своѡ на чѡмъ, ѡ отъ Господа
отстѡпитъ сѡрдце ѡго. « Іерем. 17. 5.

П. За да може челоѡкъ по-добрѣ да достигне
въ исцѣленіе длѡжности-шы сї камъ Бога, какъ
шрѣбва да пошлѡи съ само-себе?

О. Трѣбва да ся отрѣче отъ само-себе.

«ѡже хощѡмъ по Мнѣ ѡтї, казва Іисусъ
Христосъ, да отѡржетса себѣ.» Марк. 8. 34.

П. Що значи да ся ошрѣче ошъ себе?

О. Василїй Великій изяснява това така: «самъ
себе отрицѡтса той, ѡже совлечѡса вѣтхаго че-
лоѡкъ съ дѣланнѡ ѡго, тѡчѡщаго въ похотѣхъ
прелестныхъ. Отрицѡтса ѡ всѣхъ прїстрастіѡ
мїрскїхъ, ѡже препѡтствовати мѡгутъ намѣре-
нію благочестїа. Совершенное отѡерженїе въ томъ
состойтъ, ѡже ѡ къ самѡй жїзни безпрїстрастнѡ
кѡтї ѡ осѡжденїе смѣрти ѡмѣтї, во ѡже бы на
себѣ не надѣтїса.» Простр. Прав. отв. 8.

П. Какво утѡшенїе може да има челоѡкъ, кога-
шо, кашо ся ошрѣче ошъ себе, изгубва много естѡст-
венны удоволствїя?

О. Утѡшенїе благодатно, Божественно, кое-то
и самы-ты страданїя не мѡгутъ да нарушать.

«Занѣ ѡкоже ѡзбыточествѡють страданїа Хри-
стова въ насъ, тѡко Христомъ ѡзбыточествѡетъ
ѡ ѡтѡшенїе насѡ.» 2. Кор. 1. 5.

П. Кога прѡва-ша заповѣди ни зарѣча бла-
говѡдїно да почитѡмы Бога; шо сѡгласно ли е съ

шлѡхъ заповѣдѣ почитанїе-шо Ангѡлы-шы и
Свяшчїи-шы челоѡцы?

О. Правильно да гѡ почитѡмы сѡврѡшенно е сѡ-
гласно съ тѡхъ заповѣдѣ: зашто въ тѡхъ мы по-
читѡмы благодать Божїѡ, коя-то е обѡтавала въ
тѡхъ и дѡйствовала, и просїмъ помощъ чрѣзъ тѡхъ
отъ Бога.

ЗА ВТОРѡ-Тѡ ЗАПОВѣДѢ.

П. Що е шова кумиръ, за кое-шо ся говори
въ вторѡ-шлѡхъ заповѣдѣ?

О. Въ тѡхъ сѡщѡхъ заповѣдѣ е обѡяснено, какво
кумиръ или идѡлъ е изображенїе на нѣкоѡ-сї тварь
небеснѡ, или земнѡ, или живущѡ въ воды-ты, на
коѡ-то ся поклонятъ и служатъ вмѡсто Богу.

П. Сїорядѣ шова, що забранява шѡра-ша за-
повѣдѣ?

О. Забранява да ся поклонямы на идѡлы, като
на мнїмы божества, или като на изображенїа отъ
лѡжливы богове.

П. Не забранява ли ся съ шова да имѡмы
ѡбѡаквы сї священны изображенїа?

О. Никакъ не. Това ся види оттукъ, гдѣ-то сѡ-
щїѡ Моусей, чрѣзъ кого-то е дадена заповѣдѣ-та,
що забранява кумирѡ-ты, въ сѡщѡ-то врѣмя полу-
чилъ отъ Бога повеленїе да поставї въ Скинїѡ-тѡхъ,
или подвижныѡ храмъ Еврейскїѡ, златны священны
изображенїа отъ Херувїмы, и оше въ тѡхъ сѡщѡхъ
чѡетъ на храма, въ коѡ-то народѣ-тѡ ся е обращѡлъ
за поклоненїе Богу.

П. Защо е достопрїмѡчѡшенъ шѡя прїмѡръ
ва Православнѡ-шлѡхъ Христїанскѡ Черкѡхъ?

О. Защо-то той обѡяснява правильность-тѡхъ

за употребленіе святы-ты иконы въ Православнѣ-тѣ Черквѣ.

П. Що е икона?

О. Тая рѣчь отъ Грыцкы значи образъ, или изображеніе. Въ Православнѣ-тѣ Черквѣ съ това имя ся наричатъ священны-ты изображенія на Бога, явившагося въ плоть, Господа нашего Ісуса Христа, на Прѣчистѣ-тѣ Неговѣ Майкѣ и на Неговы-ты Святѣи.

П. Съгласно ли е съ вшорѣ-шѣ заповѣдь употребленіе-шо на свящы-шы иконы?

О. То бы было несъгласно само въ тоя случай, ако бы нѣкой начиналъ да ги обоготворява. Нѣ на тѣхъ заповѣдь николко не е противно да почитамы иконы-ты, като священны изображенія, и да ги употребявамы за благоговѣйно воспоминаніе на Божіи-ты работы и на Нѣговы-ты Святѣи: зашто въ тоя случай иконы-ты сѣ книги, написаны. вмѣсто буквы, съ лица и вещи. Гляд. Григор. Веписм. кн. 9. Писм. 9. камъ Серен. Еписк.

П. Въ какво расположеніе на духа трѣбва да бѣде чловѣкъ, кога-шо ся покланя на иконы-шы?

О. Кой-то гляда на тѣхъ, трѣбва да гляда съ ума камъ Бога и Святѣи-ты, кой-то сѣ изображеніа на тѣхъ.

П. Какъ ся нарича въобще грѣхъ-шѣ прошивъ вшорѣ-шѣ заповѣдь?

О. Идолопоклонство.

П. Нѣма ли още грѣхове прошивъ вшорѣ-шѣ заповѣдь?

О. Освѣнь дебело-то идолопоклонство има още и тънко, на кое-то принадлежатъ:

1) Любостыжніе.

2) Чревоугодіе, или лакомство, обяденіе и пиянство.

3) Гордость, камъ коѣ-то ся относи такожде и тщеславіе-то.

П. Защо любостыжніе-шо ся относи камъ идолопоклонство-шо?

О. Апостолъ Павелъ имянно казва, какво: «лихонманіе ѣсть идолослуженіе.» Колос. 3. 5. Зашто любостыжнелный чловѣкъ работи повече на богатство-то, отколко-то Богу.

П. Кога вшора-ша заповѣдь забранява корыстолюбіе-шо: шо на що ны учи тѣ съ шова?

О. На нелюбостыжніе и щедрость.

П. Защо чревоугодіе-шо ся относи камъ идолопоклонство-шо?

О. Зашто-то чревоугодници-ти поставятъ чувственно-то удовольствіе по-горѣ отъ вничко друго нѣщо, и затова казва Апостолъ-тѣ, че у тѣхъ е вѣкъ чрѣво, или другаяче да ся каже, чрѣво-то е тѣхнѣи идолъ. Филип. 3. 19.

П. Кога вшора-ша заповѣдь забранява чревоугодіе-шо: шо на що ны учи тѣ съ шова?

О. На въздрѣжаніе и постъ.

П. Защо гордость-ша и тщеславіе-шо ся относятъ камъ идолопоклонство-шо?

О. Зашто-то горделивый-тѣ цѣни повече отъ вничко свои-ты способности и преимущества, и така тѣи сѣ за него идолъ: а тщеславный-тѣ желае, што и други-ты да быхъ почитали тогова идола. Таково расположеніе на гордыа и тщеславныа дори съ чувствень начинъ ся е видѣло въ Вавилонскыа царь Навуходоносора, кой-то поставилъ самъ себѣ златенъ идолъ, и заповѣдалъ да му ся покланятъ. Гл. Дан. Гл. 3.

П. Нѣма ли още нѣкой близень порокъ камъ идолопоклонство-шо?

О. Такъвъ порокъ е лицемѣріе-то, кога-то

нѣкой си вѣншны-ты дѣла на благочестіе-то, като на примѣръ, постъ-тъ и строго-то наблюденіе на обряды-ты, употреблява за да добые уваженіе отъ народа, безъ да помысли за вѣтрѣшно-то исправленіе на срьдце-то си. Матѣ. 6. 5—7.

П. Кога вшора-ша заповѣдь забранява гордостъ, щеславіе и лицемеріе; шо на що ны учи ся съ шова?

О. На смиреніе и на правеніе добро въ тайно.

ЗА ТРЕТІЖ-ТЖ ЗАПОВѢДЬ.

П. Какъ бива шова да ся приима имя-шо Божіе на праздно?

О. То ся приима напраздно, или ся произноси напрасно, кога-то ся произноси въ разговоры бесполезны и суетны, а още повече напрасно, кога-то ся произноси лъжливо, или съ нарушеніе благоговѣніе-то.

П. Кои грѣхове ся забранявають съ третѣж-шѣ заповѣдь?

О. 1) Богохуленіе, или дръзскы рѣчи противъ Бога.

2) Роптаніе на Бога, или оплакванія на провидѣніе-то Му.

3) Кошунство, кога-то священны-ты предмети ся зимать на шегъ или на подсмывъ.

4) Невиимателность въ молитвѣ.

5) Лъжовна клятва, кога-то ся подтверждавъ съ клятвѣ това, щото не е.

6) Клятвопрестѣпленіе, кога-то ся не испълнява праведна-та и законна клятва.

7) Нарушеніе общенія-та, даденые Богу.

8) Кльненіе или легкомысленно употребленіе клятвѣ въ обыкновенны разговоры.

П. Нѣма ли въ священо Писаніе особно заирѣ-щеніе за кльненіе-шо въ разговоры?

О. Спаситель-тъ казва: «Ѣзъ же глаголю вамъ не клѣтиса всѣко. Буди же слово кѣше, ѣи, ѣи: ни, ни: лишше же сего отъ неприѣзни ѣсть.» Матѣ. 5. 34. 37.

П. Не запрещава ли ся чрезъ шова и всяка клятва въ общественны работы?

О. Апостолъ Павелъ казва: «человѣци болшимъ кленутса, и всѣкому ѣхъ прекословію кончина ко ѣзвѣщеніе клѣтва ѣсть: въ нѣмъ же лишше хотѣ Богъ показати наслѣдникомъ обѣтованія, непреложное совѣта обѣтованія Своего ходатайствова клѣтвою.» Евр. 6. 16. 17.

Отъ това трѣбва да заключимъ, че кога самъ Богъ за непреложно-то увѣреніе е употребилъ клятвѣ: то колко повече е позволено, и потрѣбно намъ, въ важны и необходимы случаи, кога-то ся иска отъ законѣ-тѣ власть, да употребявамы клятвѣ и обѣщаніе съ благоговѣно и твърдо намѣреніе, какво никакъ нѣма да ѣ прѣстѣпимъ.

ЗА ЧЕТВРѢТЖ-ТЖ ЗАПОВѢДЬ.

П. Защо седмый-шѣ, а не други нѣкой день ся повелява да посвящавамы Богу?

О. Защо-то Богъ е направилъ свѣта въ шесть дни, а въ седмый день си починѣлъ отъ работаніе-то.

П. Празднува ли ся Сѣббоша-ша въ Христіанскѣ-шѣ Церквѣ?

О. Не празднува ся, като съвършенъ праздникъ, нъ въ память за сътвореніе свѣта и въ продлженіе прѣ-

воначально-то празднованіе, отличава ся отъ други-
ты дни съ облегченіе отъ поста.

*П. А какъ ся исиънява въ Хрістіанскѣ-шѣ
Черквѣ чешерьша-ша заповѣдь?*

О. Празднува ся такожде слѣдъ всякои шесть
дни седмый-тѣ, само не послѣдній-тѣ отъ седьмъ-
тѣ дни, или сѣботный-тѣ, а пръвый-тѣ день отъ
всякѣ седмицѣ или Воскресный-тѣ.

*П. Ошъ кое врѣмя е ошало да ся празднува
Воскресный-шъ день?*

О. Отъ сѣще-то врѣмя на Воскресеніе-то Хрі-
стово.

*П. Спомянува ли ся въ сеященно Писаніе за
празднуваніе-шо на Воскресный-шъ день?*

О. Въ книгѣ Дѣянїя Апостолскы ся спомянува
за събраніе ученицы-ты, т. е. Хрістіаны-ты „во ѣ-
дїну отъ сѣботѣ“, т. е. въ пръвый день отъ не-
дѣль-тѣ, или Воскресный, за преломленіе
хлѣба, т. е. за съвршеніе Таинство причащенїя.
Дѣян. 20. 7. У Апостола и Евангелиста Іоанна въ
Апокалипсиса такожде ся спомянува день недѣл-
ный, или Воскресный. Апок. 1. 10.

*П. Подъ имя седмый день или сѣботѣ не
трѣба ли да ся подразумѣва още нѣщо?*

О. Какъ-то въ Ветхозавѣтнѣ-тѣ Черквѣ подъ
имя сѣботѣ сѣ ся разумѣвали и други-ты дни, кои-
то сѣ были установлены запразднуваніе, или за постѣ,
като на пр. Праздникъ-тѣ на Пасхѣ-тѣ,
день-тѣ на очищеніе-то: така и въ Хрісті-
анскѣ-тѣ черквѣ трѣба да ся пазятъ, освѣнь Вос-
кресный день, и други-ты въ славѣ Божїи и въ
честь на Прѣсвятѣхъ Богородицѣ и други-ты Святїи
установены-ты праздницы и пости. Гл. Пра-
восл. Исповѣд. ч. 3, вопр. 60; ч. 1. вопр. 88.

П. Кои сѣ най-важни-ши праздници?

О. Праздници, установени въ память на най-
важни-ты събытія, кои-то ся относятъ камъ спаси-
тельно-то за насъ въплоченіе на Сына Божїя и камъ
явленіе на Божество-то; и слѣдъ тѣхъ поставлены-
ты въ честь на Прѣсвятѣхъ Богородицѣ, като по-
служила на тайнѣ-тѣ за въплоченіе-то. Такыва
одно по друго събытія сѣ слѣдующы-ты:

1) День-тѣ отъ рождество на Пресвятѣхъ Бого-
родицѣ.

2) День-тѣ на Нейно-то введеніе въ храма, за
посвященіе-то ѣ Богу.

3) День-тѣ отъ благовѣщеніе, т. е. Ангелско-
ко-то возвѣщеніе на Пресвятѣхъ Дѣвѣ за воплоще-
ніе-то на Сына Божїя отъ неѣ.

4) День-тѣ на Рождество Хрістово.

5) День-тѣ на Кръщеніе-то Господне и заедно
Богоявленіе-то на Пресвятѣхъ Троицѣ.

6) День-тѣ на срѣтеніе Господне, въ храма,
отъ Симеона.

7) День-тѣ на Преображеніе Господне.

8) День-тѣ на входа Господень въ Іерусалимъ.

9) Пасха, праздникъ-тѣ на воскресеніе Хрі-
стово, праздникъ на праздницы-ты, предначятіе на
вѣчныя праздникъ отъ вѣчно-то блаженство.

10) День-тѣ отъ вознесеніе Господне на не-
бо-то.

11) Праздникъ-тѣ на Пятдесятницѣ, въ память
на сошествїе Святаго Духа, и заедно въ славѣ на
Прѣсвятѣхъ Троицѣ.

12) День-тѣ на въздвиженіе креста Господня,
найденный отъ Царицѣ Еленѣ.

13) День-тѣ отъ усненіе на Пресвятѣхъ Бого-
родицѣ.

П. Кой е най-важенъ постѣ?

О. Великий постѣ, или свята Четыреде-
сятница.

П. Защо ся нарича той Четыредесатница?

О. Защо-то ся продлѣжыва четыредесать дни, освѣтъ недѣль-тѣ на страданія-та Христовы.

П. Защо е пошавено да ся продлѣжыва великый-шъ постъ четыредесать дни?

О. Спорядъ примѣра отъ самага Исуса Христа, кой-то е постилъ четыредесать дни. Гл. Матѣ. 4. 2.

П. Защо е нарядено да ся пости въ срѣдѣ и и шѣкъ?

О. Въ срѣдѣ, въ спомятъ за прѣданіе-то на Господа нашего Исуса Христа на страданіе, а въ пятъкъ, въ память за само-то му страданіе и смръть.

П. За що сѣ нарядени пости-ши: на Рождество, на Усѣбніе и на Сяшны Апостолы?

О. Прѣвы-ти два за това, за да быхмы могли съ предварителенъ подвигъ отъ въздрѣжаніе да почтемъ слѣдующы-ты слѣдъ тѣхъ посты праздницы Рождество Христово и успеніе на Пресвятѣхъ Богородицѣ; а послѣдній-тъ за това, и за подражаніе на Апостолы-ты; кои-то ся постили, като ся пригото-вляли за да проповѣдаютъ Евангеліе-то. Дѣян. 13. 3.

П. Какъ шрѣбва да прѣминуваме праздницы-шы спорядъ заповѣдъ-шѣхъ?

О. Прѣво, въ тѣхъ дни не трѣбва да работимъ, или да правимъ работы свѣтовны и житейскы; второ, трѣбва да гы пазимъ свято, т. е. да гы употрѣбля-ваме на работы святы и духовны, въ славѣ Божіей.

П. Защо е забранено да работимъ въ праздни-чны дни?

О. За да быхмы могли по-безпрѣпятственно да гы употребляваме на святы и Богоугодны работы.

П. Що имянно е прилично да правимъ въ праздничны дни?

О. 1) Да ходимъ въ черквѣ на общественно Богослуженію и поученіе въ слово Божіе.

2) И дома такожде да ся занимаваме съ мо-литвѣхъ и чтеніе, или съ душеспасителны разговоры,

3) Да посвящаваме Богу чясть отъ свое-то има-ніе, и да го употрѣбляваме на нужды-ты на черквѣ-тѣхъ и на служащы-ты ѣ, и на благотвореніе на нѣмотны-ты, да посѣщаваме болны и затворены въ тѣмницѣхъ, и да правимъ другы работы отъ Христі-анскѣхъ любовь.

П. А не шрѣбва ли да правимъ такыя работы и въ работны дни?

О. Добрѣ е, кой-то може да прави това. А кому-то прѣпятетвувать работы-ты, той е длѣженъ да освѣщава поне праздничны-ты дни съ такыя работы. А да ся молимъ непрѣмѣнно трѣбва всякой день утрѣнна и вечеръ, прѣдъ обѣдъ и вечерѣхъ, и послѣ тѣхъ, и колко-то е възможно, при начина-ніе и сврѣшаніе всякѣхъ работѣхъ.

П. Що шрѣбва да мыслимъ за шыя, кои-то въ праздничны дни си позволявашъ развратны игры и зрелища, свѣшскы пѣсни и невоздрѣжностъ въ ѣденіе и пійаніе.

О. Такыя чловѣци много оскрѣбляютъ свято-сть-тѣхъ на праздницы-ты, зашто-то кога невинны-ты и полезны за врѣмянный животъ работы сѣ не при-личны на святы-ты дни: то колко повече бесполез-ны-ты, плѣтскы-ты и порочны-ты работы?

П. Кога чешерьша-ша заповѣдъ казва за шесты-дневно-шо работаніе, шо не осѣжда ли шыя оныя, кои-то нищо не работашъ?

О. Безъ сѣмѣніе осѣжда оныя, кои-то въ про-сты-ты дни ся не занимавать съ работы, приличны на званіе-то имъ, нѣ прѣминувать врѣмя-то си въ праздность и разсѣянность.

ЗА ПЯТЪ-ТЪ ЗАПОВѢДЬ.

П. *Каквы особы дѣлжности ни налага иша-ша заповѣдь въ отношеніе камъ родишели-шы, подѣ обще-шо наименованіе дагы почишамы?*

О. 1) Да ся обходимъ камъ тѣхъ съ почитъ.

2) Да имъ ся покорявамы.

3) Дагы хранимъ и покоимъ, кога-то сѣ болни или остарѣють.

4) Слѣдъ смръть-тѣ имъ, какъ-то и при живота имъ, да ся молимъ за спасеніе на души-ты имъ, и вѣрно да испѣнявамы тѣхны-ты завѣщанія, кои-то не сѣ противны на закона Божій и гражданскій. Гл. 2. Макк. 13. 43—44; Іерем. 35. 18—19; Іоан. Дамаск. слово за усов.

П. *Колко е шажкъ грѣхъ-шѣ ошѣ непочишаніе камъ родишели-шы?*

О. Колко-то е легко и естественно да обычаемы и да печитаемы родители-ты, на кои-то смы дѣлжны за живота, толкова тяжкъ грѣхъ правимъ, кога-тогы не почитамы. Затова въ Моусеевъ законъ за зловѣе противъ бащѣ или майкѣ е было положено смрътно наказаніе. Гл. Исх. 21. 16.

П. *За що преимущественно въ заповѣдъ-шѣ за почишаніе родишели-шы е присѣдинено общаніе ошѣ благополучіе и дѣлголѣшенъ живовъ?*

О. За това щото съ очевиднѣ-тѣ награда по силно да ны подбуди да испѣнявамы тѣхъ заповѣдъ, на коѣто ся утврѣждава порядкъ-тѣ, прѣво на домашній, а послѣ и на всякой общественъ живовъ.

П. *Какъ ся испѣнява шова общаніе?*

О. Примѣри-ти на древны-ты Патріархы или Праотцы ни показватъ, какво Богъ дава особнѣ силѣ на благословеніе-то родителско. Гл. Быт. гл. 27.

»Благословеніе Отче утверждѣтъ дѣлы чадъ.« Сирах. 3. 9. Богъ спорядъ премудро-то и праведно Свое провидѣніе, особно пази живота, и устроява благополучіе на оныя, кои-то почитать родители-ты си не земнѣ-тѣ, а свръшенѣ награда за свръшенѣ-тѣ имъ добродѣтель, дарува безсмрътенъ и блаженъ живовъ въ небесно-то отечество.

П. *Защо въ заповѣди-шы, въ кои-то ся зарѣча любовь камъ ближни-шы, спомянува ся най-напрѣдѣ за родишели-шы?*

О. Защо-то родители-ти естественно сѣ поблизу до насъ отъ всичкы другы.

П. *Не шрѣбва ли въ пятѣ-шѣ заповѣдъ подѣ имя родишели да разумѣвамы ошѣ и другы нѣкого?*

О. Трѣбва да разумѣвамы всичкы, кои-то въ разны отношенія застѣпять за насъ мѣсто-то на родители-ты.

П. *Кой застѣпья за насъ мѣсто на родишели-шы?*

О. Царѣ-тѣ и Отечество-то, зашто-то отечество-то е едно голѣмо домородство, въ кое-то Царѣ-тѣ е отецъ а подданици-ты сѣ дѣтца на царѣ и Отечество-то.

2) Духовыни-ти Пастыри и Учители, зашто-то тѣ съ ученіе и таинства-та раждать ни въ духовенъ живовъ, и въспытавать ны въ него.

3) По-стари-ти на возрастъ.

4) Начялствуѣщи-ти въ разны отношенія.

П. *Какъ казва священо Писаніе за почишаніе-шо камъ Царѣ?*

О. »Бѣга вѣйтеся, Царѣ чтите.« 1. Петр. 11. 17.

П. *До колко шрѣбва да ся прошира любовь-ша ни камъ Царѣ и Отечество-шо?*

О. Да бждемъ готови, щото и живота си да положимъ за тѣхъ.

П. *Какъ казва священо Писаніе за почитаніе-шо камъ духовны-шы Пастыри и Учишели?*

О. »Покниѹйтеся наставникомъ вашимъ и покарѹйтеся, тѣмъ бо вѣдѣтъ ѡ дѹшѣхъ кѣшихъ, ꙗко слово воздѣти хотѣше: да съ радостію сіе творѣтъ, а не воздыхающе: нѣсть бо полѣзно вамъ сіе.« Евр. 13. 17.

П. *Има ли въ священо Писаніе особно да е казано, какво шрѣбва да ся почиташъ по-стари-ши на возрастъ, подобно какъ-шо родили-шы?*

О. Апостолъ Павелъ пише камъ Тимоѣея: »старца не ѹкорѣй, но ѹмолѣй ꙗкоже ѡтца: ѡноши, ꙗкоже братію: старіцы, ꙗкоже матери.« 1. Тим. 5. 1—2.

»Прѣдъ лицѣмъ сѣдаго востѣни, и почти лицѣ старчо, и да ѹбѣишиа Господа Бога твоего.« Левит. 19. 32.

П. *Съ що можемъ ся увѣри, какво шрѣбва да почитамы благодѣтели-шы си, подобно какшо родили-шы?*

О. Съ примѣра на самого Исуса Христа, кой-то вѣкъ повинѹлся Іосифѹ, безъ да гляда на това, че Іосифъ не е былъ Неговъ родитель, а само Хранитель. Гл. Лук. 2. 51.

П. *Кои сѣ още начялствующи-ши, кои-шо шрѣбва да почитамы послѣ родили-шы, какъ-шо шѣхъ?*

О. Тѣя, кои-то вмѣсто родители ся грыжѣтъ за наше-то воспытаніе, т. е. Начялствующи-ти въ училища-та и Наставниці-ти: — тѣя,

кои-то ны пазѣтъ отъ безпорядки и неустройства въ общество-то т. е. гражданскы-ты Начялници: — тѣя, кои-то ны защищавать отъ обидѣ съ силѣ-тѣмъ на законы-ты, т. е. Сѣдѣи-ти.

П. *Що зарѣчѣ священо Писаніе за длѣжно-сти-шы въ отношеніе камъ Начялници-шы отъ различенъ родъ?*

О. »Воздадѣте всѣмъ должнаа: ѣмѹже во ѹрокъ, ѹрокъ: а ѣмѹже данъ, данъ: а ѣмѹже чѣсть, чѣсть.« Рим. 13. 7.

П. *Какъ казва священо Писаніе за подчиненостъ-шѣ на слугы-шы камъ Господары-шы?*

О. »Рабѣи, повинѹйтеся во всѣмъ страсъ владыкамъ, не то́мко благѣмъ и кроткимъ, но и строптивымъ.« 1. Петр. 2. 18.

П. *Кога священо писаніе налага длѣжности камъ родили-шы; шо не налага ли шакоже длѣжности камъ дѣща-ша?*

О. То налага и длѣжности камъ дѣтца-та, съобразны съ званіе-то на родители-ты.

»Отцы, не раздражѣйте чѣдъ своихъ, но воспитывайте ихъ въ наказаніи Господни.« Ефр. 6. 4.

П. *Какъ казва священо Писаніе за длѣжно-сти-шы на Пастыри-шы камъ духовнѣ-шѣ пастешъ?*

О. »Пасите ѣже въ васъ стадо Божіе, поскѣпѣюще не нѹждею, но волюю, и по Бѣзѣ: ниже неправедными приемыткѣи, но ѹсѣрдно: ни ꙗко обладающе причтѹ, но бѣрази бывѣйте стадоѹ.« 1. Петр. 5. 2—3.

П. *Какъ казва священо Писаніе за длѣжно-сти-шы на начялствующи-шы и владычи-шы?*

«Господіе, правду и ѹравненіе рабѣмъ пода-
вайте, вѣдающе, яко и вы имате Господа на не-
бесѣхъ.» Колос. 4. 1.

*П. Какъ шрѣбва да поспѣшимъ, ако бы ся
случило, щото родишели-ши и начялиши-ши да
поискашъ нѣщо прошивно на вѣрж-шѣ или на за-
кона Божій?*

*О. Тогасъ трѣбва да имъ кажемъ, какъ-то съ
казали Апостоли-ти на Іудейскы-ты начялици:
«ѹще праведно єсть прѣдъ Богомъ, вѣсь послу-
шати паче, нежели Бога, судите. И треба да
прѣтърпимъ за вѣрж-тѣ и закона Божій всечко, що-
то и да бы послѣдувало. Гл. 4. 19.*

*П. Какъ може въобще дая назове качество-шо
или добродѣшель-ша, коѣ-шо иска пѣша-ша за-
повѣдь?*

О. Послушаніе.

ЗА ШЕСТѢ-ТѢ ЗАПОВѢДЬ.

П. Що ся забранява съ шестѣ-шѣ заповѣдь?

*О. Убийство, или отниманіе живота у ближ-
няго, съ какъвъ-то и да было начинъ.*

*П. Всяко ли отниманіе живоша є законопре-
стѣнно убійство?*

*О. Не є незаконно убійство, кога-то отнимать
живота по длѣжность, какъ-то:*

*1) Кога-то наказвать престѣпниѣ смѣрно
по правосѣдіе-то.*

*2) Кога-то убивать непріятеля на войнѣ за
отечество.*

*П. Що шрѣбва да мыслимъ за неволно-шо убій-
ство, кога-то убивашъ ненадѣино и безъ намѣреніе?*

*О. Невольный-тѣ убійца не може да ся има за
невиненъ, ако не є употребилъ потрѣбны-ты пред-
варюванія противъ нечаянность-тѣ, и въ всякой
случай има нуждѣ отъ очищеніе съвѣсть-тѣ си
спорядъ Черковно-то установленіе.*

*П. Кои случае можѣтъ да ся ошносѣтъ камъ
законопрестѣпно-шо убійство?*

*О. Освѣнь непосредственно-то убійство, съ
какво-то да было орѣдіе, на това исто-то прѣстѣ-
пленіе можѣтъ да ся ошносѣтъ слѣдующи-ти и по-
добны случаи:*

*1) Кога-то сѣдія осѣжда подсѣдимыя, на
кого-то невинность-та му є извѣстна.*

*2) Кога-то нѣкой укрыва или освобождаетъ
убійцѣ, и съ това му подава случай за новы
убійства.*

*3) Кога-то нѣкой може да избави ближняго отъ
смѣръть, а не избавя го, като на примѣръ, ако
богатый-тѣ остави сыромаха да умрѣ отъ гладъ.*

*4) Кога-то нѣкой съ прѣвѣщающы силы, тя-
гостя и жестоки наказанія изнуриява подчиненны-
ты и съ това имъ ускорява смѣръть-тѣ.*

*5) Кога-то нѣкой съ невоздрѣжаніе, или съ
другы лоши работы скѣсява своя животъ.*

*П. Какъ шрѣбва да сѣдимъ за самоубій-
ство-шо?*

*О. То є най-законопрестѣпно-то отъ убійства-та,
защо-то, кога-то є противно на естество-то да убиѣмъ
другаго подобнаго намъ чловѣка, то още противно
на естество-то є да убиѣмъ сами-себе. Нашій-тѣ жи-
вотъ не принадлежи намъ, като собственность, нѣ
Богу, Кой-то го є далъ.*

*П. Какъ шрѣбва да сѣдимъ за самобор-
сш вѣя-ша за рѣшеніе чясны распри?*

О. Понеже разрѣшеніе-то на чясны распри є

работа на Правителство-то: нѣ вмѣсто него самоборецъ-тъ своевольно ся рѣшава на такъвъ работѣ, въ коѣ-то предстои явна смръть и нѣму и противнику: то въ самоборство-то ся заключавать три ужасны престѣпленія; мятежъ противъ Правителство-то, убійство и самоубійство.

П. *Осѣбнь шѣлесно-шо убійство, нѣма ли духовно убійство?*

О. Родъ отъ духовно убійство е съблазнъ, кога-то нѣкой отвлича ближняго въ невѣріе или въ беззаконіе, и съ това подвѣрга душѣ-тѣ му на духовнѣ смръть.

Спаситель-тъ казва: „ѣже ѣще соклазнітъ єдинаго малыхъ сѣхъ, вѣрующихъ въ Мѣ, ѣне їсть їмѹ да ѡбѣсѣтса жерновъ ѡсѣлскій на выи єгѡ, и потѡнетъ въ пучинѣ морскѣй.“ Матѡ. 18. 6.

П. *Нѣма ли още шѣнки видове отъ убійство?*

О. Камъ тоя грѣхъ въ нѣкой стѣпень ся относятъ всички работы и рѣчи, противны на любовь-тѣ, и кои-то неправедно развалятъ спокойствіе-то и безопасность-тѣ на ближняго, и най-сѣтнѣ вѣтрѣшна-та не нависть противъ него, ако и да не бы ся тя показвала.

„Всѣхъ ненавидѣй брата своего человекѡу-віица їсть.“ 1. Іоан. 3. 15.

П. *Кога-шо ся забранява да вредимъ живота на ближняго, шо шо ни ся повелява съ шова?*

О. Повелѣва ни ся, колко-то е възможно, да пазимъ живота и благосѣостояніе-то на ближняго.

П. *Каквы длѣжности происходятъ отъ шова?*

О. 1) Да помагамы на бѣдны-ты.

2) Да служимъ на болны-ты.

3) Да утѣшявамы печалны-ты.

4) Да облегчавамы сѣстояніе-то на злочес-ты-ты.

5) Да ся обхождамы съ всички кротко, любовно и назидательно.

6) Да ся примирявамы съ гнѣвливы-ты.

7) Да прощавамы обыды и да правимъ добро на непріятели.

ЗА СЕДМѢ-ТѢ ЗАПОВѢДЬ.

П. *Шо ся забранява съ седмѣ-шѣ заповѣдѣ?*

О. Любодѣяніе-то.

П. *Какви видове отъ грѣхове ся забраняваши подъ имя любодѣяніе?*

О. Апостолъ Павелъ съвѣтува Христіаны-ты нито да говорятъ за такыва мръсотіи. Гл. Еф. 5. 3. Само по необходимость, за прѣдпазваніе отъ тыя грѣхове, трѣбва да намянувамы нѣкои отъ тѣхъ. Такыва сѣ:

1) Блудъ, или безпорядчна плѣтска любовь между неженеты-ты человекѣ.

2) Прелюбодѣйство, кога-то женетый-тъ незаконно обраца сѣпрѣжескѣ-тѣ си любовь камъ други.

3) Крвоосмѣшеніе, кога-то съ сѣмъзъ подобенъ на сѣпрѣжескый ся сѣдиняватъ близкы роднины.

П. *Какъ ны учи Спаситель-шѣ да сѣдимъ за любодѣйство-шо?*

О. Той е казалъ: „всѣхъ ѣже воззрѣтъ на женѹ, ко їже вожелѣти їѣ, ѣже любодѣйствова съ нѣю въ сѣрдцѣ своемъ.“ Матѡ. 5. 28.

П. *Шо трѣбва да пазимъ, шошо да не впадне-тъ въ шова шѣнко, вѣ шѣрѣшнѡ прѣлюбодѣйство?*

О. Трѣба да избѣгаемы отъ всечко, щото може да възбуди въ срьдце-то ни нечисты чувствованія, какъ-то: сладострастны пѣсни, плясъци, скверно-словія, безсрамны игры и шегы, безсрамны зрѣлища, прочитаніе книги, въ кои-то ся описва нечиста любовь. Трѣба да ся стараемъ, спорядъ Евангеліе-то, и да не глядамы на това, щото съблазнява.

»Ище же ѿко твоѣ десноѣ соблажнѣтъ тѣ, и змиѣ ѣ, и вѣрзи отъ себѣ: ѿне бо ти ѣсть, да погинеѣтъ єдинъ отъ ѿдѣ твоиѣхъ, а не все тѣло твоѣ ввержено бѣдетъ въ геену ѿгненную.« Матѣ. 5. 29.

П. Наистина ли трѣба да извадимъ съблазняюще-шо око?

О. Трѣба да го извадимъ не съ рѣжъ, а съ волю. Кой-то ся е рѣшилъ твърдо и не гляда на това, щото съблазнява, той е вече извадилъ въ себе съблазняюще-то око.

П. Кога ся забранява грѣхъ-шъ на любодѣйство-шо: шо чрѣзъ шова каквы добродѣтели ся зарѣчашъ?

О. Чрѣзъ това ся зарѣчатъ сѣ прѣжеска любовь и вѣрность, а за оныя, кои-то могатъ да ся удрѣжатъ, свръшена чистота и цѣломудріе.

П. Какъ казва священно Писаніе за дѣлѣжничество-шы на мѣжѣ и женѣ-шѣ?

»Мужіе, любите своиѣ жены, ꙗкоже и Христосъ возлюбилъ Цѣрковь, и себѣ предаде за нѣю.« Еф. 5. 25.

»Жены, своимъ мужемъ повинуйтеся, ꙗкоже Господу: зане мужъ глава ѣсть жены, ꙗкоже и Христосъ глава Цѣркве, и Той ѣсть Спаситель тѣла.« стр. 22. 23.

П. Каквы побужденія ни представлява священно Писаніе за да избѣгаемы отъ блудъ и да живемъ цѣломудренно?

О. То зарѣча да пазимъ тѣла-та ни въ чистотѣ, зашто-то ты сѣ членове Христови и храмове на Святаго Духа, и че напротивъ това блудникъ-тѣ грѣши противъ свое-то си тѣло, т. е. квари го, заразява го съ болѣсти, и поврежда дору душевны-ты си способности, какъ-то, въображеніе-то и память-тѣ. Гл. 1. Кор. 6. 15. 18. 19.

ЗА ОСМЪ-ТЪ ЗАПОВѢДЬ.

П. Що вообще ся забранява съ осмъ-шѣ заповѣди?

О. Кражба, или усояваніе съ какъвъ-то да было начинъ това, кое-то принадлежи на другы-ты.

П. Какви особни грѣхове ся забранявашъ съ шѣхъ заповѣди?

О. По главни-ти сѣ:

1) Грабительство, или отниманіе чуждо нѣщо явно, съ насиліе.

2) Краденіе, или грабаніе чуждо нѣщо скритомъ.

3) Измама, или усояваніе какво да было чуждо нѣщо съ хитрость, кога на примѣръ давати лъжовнѣ монетѣ, вмѣсто истиннѣ, лошнѣ стока, вмѣсто добрѣ, съ лъжовно тегло или мѣрѣ не додати продадено-то, скривати иманіе-то си за да не платятъ дѣлгове-ты, не исполнявати спорядъ условія-та, или завѣщанія-та, кога укривати виноватыя въ краждѣ, и съ това лишавати отъ удовлетвореніе оскѣденыя.

4) Святотатество, или усояваніе това, щото е посвячено Богу, или принадлежи на Церквѣ-тѣ.

5) Духовно святотатство, кога-то едни прѣдавать, а други грабятъ священны дѣлности не по достоинство, нѣ за корысти.

6) Мѣздоимство, кога-то взимать заплатѣ отъ подчинены, или подсѣдимы, и съ корысть възвышявать недостойны-ты, оправдавать виноваты-ты и притѣснявать невинны-ты.

7) Тунеядство, кога-то получявать заплатѣ за дѣлность, или за работѣ, нѣ дѣлность-тѣ и работѣ-тѣ си не исполнявать, и съ това крадѣтъ и заплатѣ-тѣ и ползѣ-тѣ, коѣ-то быхѣ могли да принесѣтъ на общество-то, или на тогова, за кого-то трѣбоваше да работятъ; ещѣ такыва сѣ и оныя, кои-то имѣтъ силѣ за да си придобывать хранѣ-тѣ съ трудѣ, а тѣи вмѣсто това живѣютъ съ милостынь.

8) Лихоимство, кога-то подѣ видѣ на нѣкое право, нѣ въ сѣщность съ повредѣ на правдинѣ-тѣ и челоуѣколюбіе-то, обращать въ свои ползѣ чуждо-то нѣщо или чуждый трудѣ, или дори самы-ты бѣдствія на ближни-ты, на примѣръ, кога-то взаимодавци прѣтоварятъ дѣлности-ты съ голѣмѣ лихвѣ, кога-то господаре изнурявать слугы-ты съ излишны работы, кога-то въ гладно врѣмя продавать хлѣба съ голѣмѣ цѣнѣ.

П. Кога шѣ грѣхове ся забранявашъ; шо чрѣзъ шова каквы добродѣтели ся зарѣчашъ?

О. 1) Безкорыстіе.

2) Вѣрность.

3) Правосѣдіе.

4) Милосердіе камѣ бѣдны-ты.

П. Грѣши ли немилосердый-шѣ камѣ бѣдны-ты прошивъ шѣхъ заповѣдѣ?

О. Грѣши, ако има съ шо да имѣ помогне. Защо-то всечко, щото имамы, принадлежи собствено Богу, и избытокѣ-тѣ ни ся дава отъ провидѣніе Божіе за спомаганіе на бѣдны-ты, а спорядѣ това, ако имѣ не

отдѣламы отъ нашиа избытокѣ, то чрѣзъ това грабимъ, или укрывамы тѣхнѣ-тѣ собствнность и Божій дарѣ.

П. Нѣма ли още по-голѣмѣ добродѣтель, прошивоположна на грѣхове-шы прошивъ осмѣ-шѣ заповѣдѣ?

О. Такъва добродѣтель, коя-то ся прѣдлага отъ Евангеліе-то, не като дѣлность на всички, нѣ като съвѣтъ на ревнуѣщы-ты за подвыгы отъ благочестіе, е съврѣшено нестяжаніе, или отричаніе отъ всякѣ собствнность.

Ѣще хощеши совершѣнѣ быти, ѣди, продаждѣ ѣмѣніе твоѣ, ѣ даждѣ нищимѣ: ѣ ѣмѣти ѣмаши сокровище на небесѣ. « Матѣ. 19. 21.

ЗА ДЕВЯТѣ-Тѣ ЗАПОВѣДѣ.

П. Шо ся забранява съ десятишѣ-шѣ заповѣдѣ?

О. Лѣжевно-то свидѣтельство на ближняго, а такожде и всяка лѣжя.

П. Шо ся забранява подѣ имя лѣжевно свидѣтельство?

О. 1) Сѣдовещното лѣжевно свидѣтельство, кога-то на нѣкого си въ сѣда свидѣлствовать, клеветать или ся оплаквать лѣжливо.

2) Лѣжевно свидѣтельство вѣнѣ отъ сѣдовище-то, кога-то на нѣкого си клеветать въ очи, или нѣкого въ лице-то укорявать неправедно.

П. А дозволено ли е да укоряваемы други-шы, кога-то въ шѣхъ истинно има кривдѣ?

О. Евангеліе-то не позволява да сѣдимъ и за истинны-ты кривдины, или недостатѣцы на ближни-ты, ако мы съ особнѣ дѣлность не смы повыкани на това, за да ги обличимъ.

« Не сѣдите, да не сѣдими бѣдете. « Матѣ. 7. 1.

П. Не е ли дозволена такъва лѣжя, при коѣ-то нѣма намѣреніе да ся вреди на ближняго?

О. Не е дозволена, защо-то не е съгласна съ любовь-тъ и уваженіе-то на ближняго, и не достойна за чловѣка, а най-повече Христіанина, като създаденъ за истинѣ и любовь.

»Тѣмже обложше ажу, глаголите истинѣ кійждо ко искреннему своему: занѣ есмы другъ другу ѣдове.« Ефес. 4. 25.

П. *За по-лесно избѣгваніе отъ грѣхове-шы проше въдеся-шъ заповѣдь, що трѣбва да пазимъ?*

О. Трѣбва да си обуздаваме языка.

»Хотѣй во живѣтъ любѣти, и видѣти дни благи, да ѣдържитъ ѣзыкѣ свой отъ зла, и ѣстнѣ свой, еже не глаголати лъсти.« 1. Петр. 3. 10.

»Ище ктѣ мнитъ въренъ быти въ васъ, и не обуздаваетъ ѣзыка своего, но лъститъ сердце свое, сего сѣтна естъ въра.« Іак. 1. 26.

ЗА ДЕСЯТЪ-ТЪ ЗАПОВѢДЬ.

П. *Що ся забранява съ десяти-шъ заповѣдь?*

О. Желанія, противны на любовь-тъ камъ ближняго, и щото е неравнѣно съ желанія-та, помышленія, противны на тѣхъ любовь.

П. *Защо ся забранява не само лоши-шы дѣла, нѣ и лоши-шы желанія и помышленія?*

О. Прѣво, защо-то кога има въ душѣ-тъ лоши желанія и помышленія; то тя вече не е чиста прѣдъ Бога, и не е достойна за него, какъ-то казва Соломонъ: »мірзость Господѣни помыслъ неправедный.« Притч. 15. 26.: и спорядъ това трѣбва да ся очищаваме и отъ тия вътрѣшни нечистоты, какъ-то пы учи Апостолъ-тъ: »обчистимъ себѣ отъ всѣхъ скверны плѣти и дѣха, творѣще свѣтъ и во стрѣскъ Божіи.« 2. Кор. 7. 1.

Второ, защо-то за да прѣдупрѣдимъ грѣховны-ты работы, трѣбва да задаваме грѣховны-ты желанія и помышленія, отъ кои-то, като отъ сѣмяна, раждать ся грѣховны-ты работы, какъ-то е казано:

»отъ сердца ко исхѣдѣтъ помышленія зла, ѣвѣйства, прелюбодѣніа, любодѣніа, тѣхъ, ѣжесвидѣтелства, хулы.« Матѣ. 15. 19. »Кійждо искушѣетъ ся, отъ своего похоти влѣкомъ и прелѣщѣемъ: тѣже похотѣ зачѣнши раждѣтъ грѣхъ: грѣхъ же содѣланъ раждѣтъ смѣръть.« Іак. 1. 14—15.

П. *Кога-то ся забранява да желаемъ щото и да было, щото е у ближняго: шо каква страшъ ся забранява чрѣзъ шова?*

О. Зависть?

П. *Що ся забранява съ рѣчи: »не пожелаѣи жены искреннаго твоего?«*

О. Забранявать ся сладострастны-ты мысли и желанія, или вътрѣшно-то прѣлюбодѣніе.

П. *Що ся забранява съ рѣчи: »не пожелаѣи дому бѣжнаго твоего, ни селѣ его, ни раба его, ни рабыни его, ни волѣ его, ни осла его, ни всякаго скотѣ его, ни всего елика сѣтъ бѣжнаго твоего.«*

О. Забранявать ся властолюбивы-ты и корыстолюбивы-ты мысли и желанія.

П. *Съшѣвшѣннѣ съ шѣя забраненія каква длѣжнѣсть ни налага десяти-шъ заповѣдь.*

О. 1. Да пазимъ читотѣ-тъ на срдце-то.

2) Да бѣдемъ доволны съ своѣхъ-тъ сѣдѣхъ.

П. *Що е най-много нужно за очищеніе на срдце-шо?*

О. Чѣсто и урьдно призываніе имя-то на Господа нашего Іисуса Христа.

ЗАКЛЮЧЕНІЕ.

УПОТРЕБЛЕНІЕ УЧЕНІЕ-ТО ЗА ВЪРЖ И БЛАГОЧЕСТІЕ.

П. Що трѣбва да правимъ за да ся ползуваме отъ учение-шо за вѣрж и благочестіе?

О. Трѣбва да исполняваме истинно това, щото е познато, подъ страхъ отъ тяжко осужденіе за неиспълненіе.

*»Ище сѣдъ вѣсте, блаженни есте, ище творите ѿ.«
Іоан. 13. 17.*

*»Той же рабъ вѣдѣхъ волю господина своего, и не уготовавъ, ни сотворивъ по воли его, вѣнъ вѣдетъ много.«
Лук. 12. 47.*

П. Що трѣбва да правимъ, кога съгледваме въ себе грѣхъ?

О. Не само трѣбва незабавно да принесемъ покаяніе, и твърдо да ся рѣшимъ да го избѣгваме за напредъ, нъ и да ся стараемъ, колко-то е възможно да загладимъ учиненый отъ него съблазнъ или вредъ, съ противоположны нему добры работы.

*Така е направилъ Закхей мытарь, кога-то е рѣкль Господу: »се полъ имѣніа моего, Господи, дамъ нищимъ: и ище когдъ чимъ обидѣхъ, возвращу четверцею.«
Лук. 19. 8.*

П. Каква прѣдоссторожностъ ни е нужна въ шоя случай, кога-шо ни ся види, че сме исполнили нѣкожъ-си заповѣдь?

*О. Трѣбва да располагаемы ерьдце-то си спорядъ думы-ты Іисусъ Хрістовы: »егда сотворите всѣ повелѣніа вѣмъ, глаголите, ѿко раки неключими есмы: ѿко еже должни бѣхомъ сотворити, сотворихомъ.«
Лук. 17. 10.*